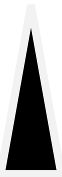
MIHU DRAGOMIR

POVESTIRI DEOCAMDATĂ FANTASTICE

EDITURA TINERETULUI

MIHU DRAGOMIR

povestiri deocamdată fantastice

Ediţia a II-a

Desenul copertei: EMIL SÂRZEA

EDITURA TINERETULUI
1968

NOTA REDACŢIEI

Textele postume, care au fost adăugate povestirilor cuprinse în ediţia I-a (1962), sunt reproduse după *Colecţia „Povestiri ştiinţifico-fantastice”* (numărul închinat lui Mihu Dragomir, 1 iunie 1964) şi *Gazeta literară* (7 iulie 1966). Găsite în manuscrisele scriitorului, ele trebuiesc considerate schiţe, cărora M.D. nu a mai izbutit să le dea rotunjimea definitivă.

LEGENDA ÎNGERILOR

În zori, toată colonia se adunase sub uriaşul clopot vioriu care ţinuse loc de cer, pe unul din cei doi sateliţi artificiali, în răstimpul a douăzeci de evoluţii. Oamenii veneau sub această cupolă pentru ultima oară. Dincolo de pereţii translucizi, afară, strălucea în lumina soarelui roşu, mohorât, corpul astronavei în care urmau să se îmbarce, nu peste mult, pornind, prin îndepărtatele ţinuturi cosmice, spre Noua, unde îi aşteptau ceilalţi. Această dimineaţă a plecării de pe planeta intrată în agonie era de mult însemnată cu o dungă argintie pe marele cadran astral încrustat în centrul platformei. În timpul ultimei evoluţii în jurul stelei centrale, când indicatorul părea că se apropie tot mai grăbit de semnul care arăta sfârşitul misiunii lor pe planeta pustie, membrii coloniei îi urmăriseră mersul nerăbdători, aşteptând plecarea cu un sentiment copleşitor de uşurare şi bucurie, în sfârşit, aveau să fie din nou printre ai lor, pe Noua, trăind sub cerul liber, fără această cupolă care, tocmai pentru că îi proteja, le amintea mereu că dincolo de ea este vidul cosmic, moartea. Vor putea, odată ajunşi pe noua lor planetă, să intre sau să iasă din case fără nici o teamă, vor putea respira puternic, din străfundul plămânilor. Vor fi din nou oameni, ca toţi ceilalţi, nu doar astronauţi...

Când, cu douăzeci de evoluţii în urmă, locuitorii planetei stinse plecaseră în marele lor exod, lor, celor rămaşi în staţiile instalate pe cei doi sateliţi artificiali, li s-a părut că vor avea de înfruntat o veşnicie. Între ei şi cei plecaţi se deschideau, nemiloase, abisurile cosmice. Acum, însă, când

plecarea era atât de aproape, locurile pe care ştiau că le vor părăsi pentru totdeauna le deveneau parcă şi mai familiare. Ei nu vor mai colinda întinderile planetei, nu vor mai urmări mersul încet al indicatorului către dunga argintie ce marca ziua plecării. Iar planeta stinsă...

Es, conducătorul coloniei, ridică mâna.

– Prieteni, mai avem doar câteva clipe până când vom părăsi acest copil al planetei vechi şi vom zbura către marea noastră familie. Am îndeplinit tot ceea ce fusese lăsat în grija noastră. Acum, suntem gata de plecare. Ad, urmăreşte oprirea indicatorului!

Învăluit, ca şi ceilalţi, într-o ţesătură albastră de raze, Ad păşi pe podiumul din mijlocul sălii, unde erau instalate mecanismele calculatoarelor astrale. Se auzeau numai bătăile ce măsurau egal scurgerea timpului, după mişcările stelei centrale. Toţi ochii erau aţintiţi către dunga argintie. Indicatorul pulsa, ca o mică fiinţă vie, grăbindu-se să-şi ducă până la capăt misiunea. Şi, când indicatorul se contopi cu dunga argintie, Ad răsuci încet unul dintre butoanele calculatorului. Şirul bătăilor regulate tăcu, lăsând locul unui şuier melodios, crescând până spre notele înalte ale unui strigăt de izbândă. Era semnalul încetării definitive a muncii în colonie. Pe marele plafon, indicatorul se opri, pentru totdeauna, urmând să arate, în mişcarea lui - deşi poate nici un ochi omenesc nu-l va mai privi vreodată - clipa când activitatea lor luase sfârşit. În aceeaşi clipă, dincolo, în astronavă, un alt indicator îşi pornise mersul, urmărind viaţa micii colonii, până când astronava va ajunge pe îndepărtata Noua.

Erau aproape douăzeci de oameni. Astronava, construită încă în timpul vieţii pe planeta stinsă, putea

cuprinde de trei ori mai mulţi, încât nimeni nu încerca sentimentul unei încarcerări. Şi ce deosebire este, de altfel, între a trăi sub un clopot şi a trăi în sălile şi cabinele unei astronave? O, era mult mai liniştitor în astronava ce va goni către marea familie...

Fiecare dintre ei cunoştea, cu ochii închişi, toate amănuntele astronavei. Timp de douăzeci de evoluţii o îngrijiseră atenţi, zburaseră cu ea de atâtea ori în jurul planetei stinse, încât le era mai mult decât o casă părintească.

După ce toţi şi-au ocupat locurile, Es vorbi, din sala de comandă, cu o bucurie nereţinută:

– Plecăm, prieteni! Întâi vom face un ocol planetei, după străvechiul obicei, apoi ne vom îndrepta către noile noastre aşezări.

Cu zumzetul cunoscut, astronava se desprinse fără nici o greutate de satelitul artificial, apoi se apropie de planeta stinsă. Pe ecrane se vedeau, mereu mai aproape, întinderile pustii. Coborând aproape de suprafaţa planetei, astronava făcea ultimul ocol. Jos se desfăşura relieful pe care astronauţii îl cunoşteau atât de bine, din copilărie. Îl avuseseră înaintea ochilor pe pereţii şcolii. Îl desenaseră pe caietele lor, îl priviseră din zborul microplanelor, cu care fiecare familie colinda, în zilele de odihnă, planeta. Munţii roşcaţi, scunzi, cu gheburile netezite de măcinarea nemiloasă a jocului zilnic dintre arşiţe şi geruri, adânciturile întunecate ale mărilor pierite, marile albii ale fluviilor dispărute, geometria zâmbitoare a aşezărilor cu ziduri de metal alb, azi părăsite, reţeaua marilor canale năpădite de vegetaţia pitică, negricioasă, care pusese stăpânire pe toată planeta... Nu se vedea nicăieri nici o mişcare. O

tristeţe grea, tăcută plutea în astronavă, ultima astronavă ce trecea deasupra acestor întinderi pentru totdeauna părăsite. Ei, cei din urmă, priveau planeta pe care atâta vreme înflorise viaţa. În laboratoarele şi bibliotecile astronavei erau închise ultimele mărturii ale morţii acestui glob îngheţat. Palmă cu palmă, solul fusese filmat, rocă cu rocă analizată şi inventariată, tot ce se întâmplase în ultimele zece evoluţii de agonie era înregistrat acolo, într-un album trist şi de neînlocuit, întinderile planetei rămâneau ca un muzeu gigantic, fără paznici şi fără vizitatori, în afară de meteoriţii ce se abăteau, din când în când, tot atât de inerţi ca şi planeta care îi atrăgea, cu firavele şi ultimele ei forţe.

Când, cam cu treizeci de evoluţii în urmă, se hotărâse evacuarea planetei, o activitate febrilă cuprinsese toată populaţia. Semnele prevestitoare ale dezastrului apăruseră cu mult înainte. Mările, dintru început prea puţine, secau, cu încetul, atrăgând după ele, în dispariţie, şi fluviile. Uzinele nu mai făceau faţă fabricării de apă. Deasa reţea de canale, pentru care trudiseră generaţii, devenea neîndestulătoare. Gheţurile polare, rămase singura sursă de apa, erau neîndestulătoare. Era frig, mereu mai frig, deşi o plasă deasă de curenţi calzi, pentru care se consumau energii uriaşe, învăluia tot globul. Undeva, în regiunile de sus ale atmosferei, se produceau schimbări pe care ştiinţa nu le putea împiedica, chiar când reuşea să şi le explice. Aerul devenea din ce în ce mai rar. Prin crăpăturile invizibile ale straturilor superioare se cernea, ca printr-o sită ucigaşă, vidul cosmic. Cerul zilei era tot mai întunecat, ca o prevestire. Atunci, consultul general al populaţiei a hotărât evacuarea. Planeta care cunoscuse viaţa timp de

milioane de evoluţii urma să rămână pustie. Planeta în care oamenii fuseseră atât de mândri de realizările lor rămânea inertă, ca îndepărtatele planete glaciale de la marginea sistemului din care făceau şi ei parte.

Marele exod s-a pregătit timp de cinci evoluţii. Între timp, pe cei doi sateliţi artificiali aşezaţi pe orbită încă în perioada primelor încercări de zbor cosmic s-au construit aşezări unde urmau să rămână colonii însărcinate cu studiul amănunţit al noilor condiţii apărute pe planetă. Prima colonie îşi desfăşurase activitatea timp de zece evoluţii, apoi plecase. Acum, după alte zece evoluţii, plecau şi ultimii oameni. Plecau cu bucuria revederii singurei lumi râvnite, lumea lor, dar şi cu tristeţea, poate de neînţeles, a despărţirii definitive de planeta care fusese până atunci leagănul puternicei lor civilizaţii.

Astronava îşi încheiase ocolul, dar nu se depărtase încă, de planetă.

– Es! strigă Ad, deconectează! Nu pot să dau direcţia!

– Mai facem un ocol, răspunse Es. Am uitat să aduc bătrânei salutul celor care pleacă...

Şi, pornind din nou să înconjoare planeta, astronava dădu drumul tuturor sirenelor, care sfâşiară dureros văzduhul rarefiat. Sirenele intonau cele trei note ale vechiului „cântec al plecării”, bătrân de când lumea, de pe timpul când oamenii abia începuseră să-şi cunoască planeta.

– Ultimul cântec, murmură Ad.

Şi astronava, repetând din toată puterea sirenelor cele trei note sfâşietoare, pentru ultima dată, se îndreptă spre hăurile cerului. În urmă mai luci o clipă marea cupolă viorie de pe satelitul artificial, apoi se pierdu în întuneric. Ultimii

oameni plecau din lumea planetei moarte.

În astronavă nu erau decât bărbaţi. Condiţiile grele ale activităţii pe planeta moartă, în răstimpul a douăzeci de evoluţii, nu puteau îngădui prezenţa femeilor, obişnuite cu altfel de ocupaţii. Dar ce puteau însemna douăzeci de evoluţii? Un om trăia două-trei sute de evoluţii, iar pentru colonie fuseseră aleşi numai tineri, abia trecuţi de treizeci. Acum, după munca istovitoare pe planeta părăsită, având în faţă lungul drum al regăsirii marii familii, pe Noua, planetă pierdută undeva în norul cosmic de lângă marea dâră albă a Galaxiei, astronauţii întrevedeau parcă o altă viaţă, mai bogată şi mai frumoasa, şi undeva, în inimi, începeau să se legene dorinţe încă necunoscute.

Drumul trebuia să dureze timp de aproape cincisprezece evoluţii ale planetei stinse. Mersul astronavei, condus de creierii electronici, era supravegheat, cu rândul, de câte o echipă de doi astronauţi, iar timpul celorlalţi era împărţit în perioadele de somn prelungit şi studiul datelor culese pe planeta stinsă sau în timpul zborului. Dacă nu intervenea nimic neprevăzut, zborul trebuia să se desfăşoare ca o lungă şi meritată odihnă.

– Am plecat, Es.

– În sfârşit, am plecat, Ad...

Rămăseseră numai ei doi, în sala de comandă. Ceilalţi dormeau, respirând încet, fiecare în fotoliul lui. Căştile narcotice le acopereau ochii.

– Ne vom mai întoarce aici vreodată?

– Nu cred să ne mai putem întoarce, Ad. Dacă cei de pe Noua ar fi găsit mijlocul de a zbura mai repede decât până acum, ar fi trimis până la noi măcar o astronavă, dar de când au plecat abia ne-au putut trimite două mesaje... Cu

astronavele de azi nu ne putem permite să facem simple excursii din Noua până aici... Pentru că asta vrei tu: să putem veni, cândva, într-o excursie, să revedem leagănul civilizaţiei noastre. Nu?

– Şi totuşi trebuie să se depăşească o dată viteza asta apăsător de înceată!

– Da, trebuie... Dar vom mai apuca noi ziua aceea? Pe Noua sunt atâtea de făcut!

– Nu pot să-mi închipui că nu voi zbura cu viteza de peste lumină!

– Nici eu. Dar...

Astronava zbura lin, nelăsând să se simtă cu nimic acceleraţiile. Trebuia să ocolească, la început, câteva roiuri compacte de meteoriţi, duşmanii de temut ai astronauţilor. După acest ocol, care o apropia cu puţin de steaua centrală, urma să iasă din sistemul planetar, îndreptându-se către Noua. Drumul era dinainte calculat şi înscris pe harta astrală ce îmbrăca pereţii sălii de comandă.

Ad se aplecă asupra cadranelor de direcţie, încercând să-şi concentreze toată atenţia. Ceva, nu ştia nici el bine ce, îi apăsa gândurile. Ce neclar şi nou sentiment, durerea de ş părăsi o planetă moartă, deşi trăieşti din plin bucuria zborului către ai tăi... Ar fi trebuit să se simtă inundat de fericire. Şi totuşi nu era... Dar omul nu este oare copleşit de durere când îi moare un prieten, deşi are în jurul Iui atâţia alţi prieteni vii? Şi, apoi, dacă omenirea s-a obişnuit cu înmormântarea celor dragi, cine a mai încercat vreodată sentimentul înmormântării unei planete întregi? Aşa plecau ei acuma, ca de la o înmormântare, lăsând, în vastul cimitir al sistemului, planeta moartă ce le fusese până atunci mamă.

Când populaţia planetei plecase, cu nesfârşite trenuri-rachetă, spre Noua, toţi ştiau că încă mai rămăseseră, în urma lor, cele două colonii, acolo, pe sateliţii artificiali. Când plecase, cu zece evoluţii în urmă, prima colonie, mai rămăseseră ei, ultimii locuitori ai planetei... Acum, însă, ei nu lăsau în urma lor decât tăcerea indicatorului oprit pentru veşnicie pe dunga argintie a despărţirii... Nu erau oare mai legaţi de planeta stinsă decât de Noua, pe care ei nici n-o văzuseră vreodată? Şi câte lucruri neaşteptate - se gândi el - vor găsi pe Noua? Cele două mesaje primite de acolo descriau o viaţă clocotitoare. Condiţiile de viaţă erau asemănătoare celor de odinioară pe planeta lor, în vremurile fericite. Şi era apă, multă apă... Nu fusese nevoie, comunicau mesajele, să se instaleze nici măcar o singură uzină de apă. Asta însemna o economie uriaşă de energie, care putea fi întrebuinţată în alte scopuri. Fără îndoială, pe Noua viaţa se dezvolta tumultuos şi oamenii erau fericiţi. Erau fericiţi pentru că omenirea ştiuse să preîntâmpine distrugerea, mutându-se din timp de pe planeta ameninţată de moarte. Dacă dezastrul s-ar fi produs cu câteva mii de evoluţii înainte, toată populaţia ar fi fost condamnată la pieire. Lumea în care trăiau, în care totul era al tuturor, în care forţa cea mai firavă era înzecită, printr-o organizare şi o tehnică fără greş, ştiuse să înfrângă încercuirea morţii cosmice. Dar sentimentul neclar, de tristeţe, pe care îl încerca Ad, nu-i stăpânea oare şi pe cei de pe Noua, această tânjire după planeta-mamă? Şi cum sună oare în muzica lor de acum, pentru cei de pe astronavă neştiută încă, dorul după meleagurile părăsite în depărtările Cosmosului?

Îl trezi din gânduri un curent înţepător din casca de

comandă. Un zigzag roşu îi trecu prin faţa ochilor. Avertizoarele semnalizau neîntrerupt. Tresări speriat şi privi cadranele. Acele indicatoarelor vibrau uşor, anunţând undeva, departe, în spaţii, prezenţa unei atracţii aproape imperceptibile. De unde? Vreun asteroid rătăcit? Privi harta astrală şi, fără să vrea, sări în picioare. Detectoarele simţeau, deşi foarte slab, suflul unei planete. Misterioasa şi ameninţătoarea planetă albastră...

Suci cu putere direcţionalele, pentru a corecta poziţia astronavei. Dar amortizoarele continuau să semnalizeze. Atracţia devenea mereu mai stăruitoare. Es îl strigă, fără să se întoarcă, de la tabloul de calculatoare:

– Ce s-a întâmplat, Ad? Asteroizi?

– E mai grav. Se simte planeta albastră.

– Cu neputinţă! Drumul nostru trece mult prea departe de ea.

– E totuşi planeta albastră, Es.

– Ne-am redresat?

Ad privea, încordat, cadranele.

– Nu. Suntem atraşi pe curbă. Să comand un impuls suplimentar?

– Da! Cât mai repede!

Motoarele se încordară, mugind înăbuşit, şi astronava tremură, o clipă, încercând să-şi schimbe direcţia.

– Ne-am redresat?

– Prea puţin.

– Încă un impuls suplimentar!

– Nu putem repeta impulsurile atât de repede, Es! Ştii bine că se consumă o energie enormă!

– N-avem de ales. Trebuie să ieşim imediat din atracţia planetei albastre!

Ad repetă mişcarea, o dată, apoi iar, dar avertizoarele continuau să vibreze din ce în ce mai speriate. Atracţia îşi accentua, treptat şi nemilos, intensitatea.

– Nu ne rămâne decât să încercăm un impuls maxim I Ad protestă, aproape fără voie:

– Dar asta înseamnă...

– Ştiu ce înseamnă, îi răspunse Es. Vom consuma dintr-o dată o cantitate enormă de combustibil. Dar altfel nu mai putem înfrânge forţa care a şi început să ne supună! Lasă-mă pe mine!

Îl împinse uşor pe Ad şi-i luă locul în faţa cadranelor de direcţie. Conecta dispozitivele de impulsionare, cu o dexteritate care îl făcu pe Ad să uite teribila ameninţare care îi pândea. Privind siguranţa cu care lucra Es, pregătind în infime fracţiuni de secundă operaţii atât de complicate, Ad se gândi, îi încă o dată, admirându-l, că echipajul lor avea unul dintre cei mai pregătiţi conducători de astronave din generaţia lor. Zvâcnirea fu extrem de dureroasă. Impulsul maxim, prin acţionarea motoarelor auxiliare, trebuia să scoată astronava din câmpul de atracţie, dezvoltând în cursul câtorva secunde energii uriaşe. Un val negru îl fură, pentru o clipă, urmat de o lungă ameţeală. Când îşi reveniră, Es şi Ad se repeziră la cadrane. Pe ecranul sălii de comandă, planeta albastră se vedea mereu mai clar.

– Nu mai putem ieşi din atracţie…

– Şi acum?

– Deconectează căştile narcotice şi anunţă un consult general!

Es apucă din nou direcţionalele şi împinse lin astronava pe curbă.

Peste câteva clipe se roteau, ca un satelit, deşi la o distanţă enormă, în jurul planetei albastre. În sala cea mare de comandă, astronauţii îţi începeau consultul.

*

De mult, cu sute de evoluţii înainte, când abia începuseră să pipăie, timizi, spaţiul dimprejur, oamenii planetei acum stinse îşi îndreptaseră în mod firesc privirile către planeta albastră, nădăjduind să-i dezvăluie tainele. Era cea mai apropiată de ei şi, după toate probabilităţile, avea condiţii de viaţă asemănătoare. Celelalte planete interioare, mult mâi apropiate de soare, erau încă în stare de incandescenţă, iar cele dinspre marginea sistemului lor erau de mult supuse unor geruri de sute de grade sub zero. Planeta albastră fusese cercetată de la distanţă, încă înainte de epoca primelor zboruri cosmice, prin aparate din ce în ce mai complexe şi mai puternice. Ceea ce îi atrăgea, mai ales, era apa. Planeta albastră avea mai multă apă decât sol. Pe planeta lor, oamenii duceau o luptă necurmată, de milenii, pentru apă, şi aproape jumătate din forţele tehnice obţinute de oameni erau cheltuite pentru obţinerea acestui lichid preţios, fără de care viaţa nu poate exista. Prima expediţie plecată spre planeta albastră - o, asta fusese cu multă, multă vreme înainte! - se pierduse fără nici o urmă. Oamenii nu au aflat niciodată dacă astronava ajunsese măcar în preajma planetei albastre, sau dacă o absorbise spaţiul cosmic înainte de a se fi putut apropia de ţinta călătoriei. E drept, însă, că pe vremea aceea astronavele erau - sau cel puţin aşa li se părea lor acum - atât de greoaie, încât angajarea în spaţii era privită ca un act de eroism. După un timp, când zborurile deveniseră mult mai sigure, plecaseră alte două astronave.

Nu s-au mai întors nici ele. Reuşiseră, doar, să trimită un singur mesaj. Banda pe care fusese imprimat se mai păstra şi acum în muzeul planetei, dincolo, pe Noua. Nu se recepţionaseră clar decât câteva cuvinte izolate, pe care savanţii timpului, punându-le în legătură cu observaţiile anterioare, le-au interpretat drept semnalarea unor cutremure gigantice care zguduiau toată suprafaţa planetei albastre. Ceea ce s-a şi confirmat apoi, în parte, când, nu după mult timp, o astronavă s-a apropiat în sfârşit de planeta albastră, reuşind să zboare în jurul ei şi să se înapoieze. Astronauţii primiseră consemn strict să nu coboare. Observaţiile lor arătau că planeta albastră trăia perioada unor continui frământări ale scoarţei, totul se mişca asemeni unei mări, nimic nu părea stabil. Un timp, s-a hotărât interzicerea cercetării planetei, din astronave. Mai târziu, însă, cercetările au fost reluate, deoarece apa îi atrăgea, cu o forţă irezistibilă. Dar astronavele plecate într-acolo cu misiunea de a coborî pe solul planetei, două astronave perfecţionate, conduse de cei mai buni astronauţi ai timpului, s-au înapoiat fără să-şi fi putut îndeplini misiunea. Detectând, în atmosfera planetei albastre, prezenţa unor puternice radiaţii, astronauţii se limitaseră la cercetările efectuate din depărtarea zborului. Nici observaţiile lor nu reuşiseră, însă, să aducă prea multe clarificări. Apoi, opiniile cele mai contradictorii şi-au făcut loc printre savanţi şi în mijlocul populaţiei. Unii socoteau că planeta albastră ar fi în stăpânirea unor specii necunoscute de animale dezvoltate până la proporţii necunoscute, tocmai din cauza radiaţiilor ce împânzeau atmosfera. Alţii, atribuind raţiune acestor giganţi a căror existenţă nu era de altfel cu nimic dovedită - scriseseră biblioteci întregi de

literatură halucinantă, în care se vorbea despre posibilitatea apariţiei unor năvălitori de pe planeta albastră, fiinţe monstruoase, dezvoltate după o linie biologică încă necunoscută, poate chiar contrară celei de pe planeta acum părăsită. Alţii, bazându-se pe faptul că din cercetările de până atunci nu se înregistrase în nici un fel urma activităţii vreunor fiinţe raţionale, susţineau că planeta albastră este locul unor explozii nucleare libere, ceea ce ar fi interzis pentru totdeauna, sau pentru foarte multă vreme, coborârea pe solul ei. Exista şi părerea că acolo, pe planeta albastră, ansamblul condiţiilor fizico-chimice este total impropriu dezvoltării formelor superioare ale vieţii - şi acestei păreri i se adăugau rezultatele alarmante ale cercetărilor privind lumea microorganismelor, mult mai plină de primejdii, se părea, decât chiar exploziile nucleare libere. Într-adevăr, dacă oamenii luau măsuri de precauţie împotriva unei explozii nucleare, n-ar fi putut face aproape nimic împotriva unor microorganisme nocive necunoscute, care scăpau mijloacelor obişnuite de detectare.

Dispariţia astronavelor, opiniile savanţilor - care, oricât de contradictorii, erau totuşi de acord în privinţa existenţei unor grave pericole - făcuseră ca planeta albastră să fie însemnată cu minus pe hărţile astrale, iar oamenii se obişnuiseră, generaţie după generaţie, s-o considere drept un ţinut al adversităţii şi morţii.

Poate că, atunci când a fost hotărât marele exod, oamenii ar mai fi încercat, totuşi, să exploreze, încă o dată, planeta albastră, pentru a se convinge daca este posibilă popularea ei, cu atât mai mult cu cit mijloacele de zbor şi de cercetare a planetelor erau cu mult superioare celor din trecut. Se ridicase, însă, un argument împotriva căruia nu

exista nici cea mai slabă obiecţie. Transformările rapide prin care trecea planeta lor, grăbindu-i agonia, puteau să provină din cauze ce angajau întregul sistem planetar şi, într-un viitor oarecare, chiar extrem de îndepărtat, planeta albastră n-ar fi scăpat, în acest caz, de această necruţătoare „boală cosmică”. Transmutarea întregii populaţii pe o altă planetă trebuia făcută sub semnul unei siguranţe depline, nu numai în ceea ce privea zborul, ci mai ales viitorul planetei în care urmau să trăiască nesfârşite generaţii. De aceea, planeta albastră n-a intrat, de la bun început, în pregătirile lor, şi au ales o planetă îndepărtată, dar sigură, în inima Galaxiei.

Şi acum, astronava, ultima, singura astronavă, devenise satelitul planetei albastre, care purta pe toate hărţile astrale semnul minus...

*

Pedepsele, în lumea planetei a patra, erau necunoscute. Şi, totuşi, ascultându-l pe Ad, un straniu sentiment de ciudă încerca echipajul. Cum de greşise Ad atât de grav direcţia? Detectoarele astronavei erau de o fineţe considerată ca şi absolută, şi ar fi trebuit să-i semnalizeze cea mai neînsemnată tendinţă de abatere de pe orbita calculată cu maximum de precizie. Sau poate că nici nu era vinovat Ad, şi fenomene noi se desfăşurau în spaţii, fenomene care scăpau, deocamdată, detectoarelor...

– Ce credeţi că trebuie să facem acum? întrebă Es.

Lor, fizicianul coloniei, care supraveghea consumul de energie, răspunse fără nici o ezitare:

– Impulsul maxim a consumat o cantitate neprevăzută de combustibil. Poate că am reuşi să înfrângem atracţia, dar s-ar produce o nouă pierdere de energie. Avem înaintea

noastră un zbor lung şi în timpul lui se mai pot întâmpla multe. Trebuie neapărat să ne refacem cantitatea iniţială de combustibil, fie înapoindu-ne pe planeta stinsă, fie...

Lor tăcu. Părea nehotărât să-şi exprime gândul până la capăt.

– Spune, Lor. La ce te-ai gândit? interveni Es.

– ...fie încercând s-o obţinem de aici...

– De unde? Din spaţiul cosmic? Nu te înţeleg, Lor! - Nu din spaţiul cosmic. De pe planetă.

Toate privirile se îndreptară către ecranul ce ocupa un perete întreg. Planeta albastră se rostogolea grăbită şi ameninţătoare, ţinându-i în braţele nevăzute ale forţei de. atracţie.

– Va trebui să coborâm pe planetă, continuă Lor, şi să extragem de acolo toată rezerva de combustibil de care avem nevoie. Compoziţia chimică a solului ne este cunoscută.

– Dar planeta este minus! Ştii bine că au fost interzise de mult expediţiile către planeta albastră!

– Acum noi reprezentăm, aici, întreaga populaţie de pe Noua. Va trebui să hotărâm altfel. Nu putem accepta să ne rotim la infinit în cerc închis. Asta ar însemna moartea sigură. Dacă încercăm să înfrângem atracţia, punem în primejdie continuarea zborului. Coborând pe planeta albastră avem totuşi o şansa...

– Dar va trebui să răscolim toată planeta, pentru a găsi ce ne trebuie!

– De ce? Spectrografele, observatoarele directe, pot lucra şi de aici, din astronavă. Ne vom coborî numai după ce vom fi stabilit cu exactitate locul unde ne putem instala uzina mobilă...

Discuţiile prea îndelungate nu intrau în felul de viaţă al oamenilor de pe planeta albastră. Argumentele lui Lor erau convingătoare, şi consultul astronauţilor aprobă coborârea pe planeta albastră. Semnul minus care o însoţea pe hărţile cerului urma să fie înfruntat şi, poate, să dispară.

*

– Es, priveşte!

Jos, pe planetă, era începutul zilei. Se zărea întinderea unei ape albastre - o, albastrul acesta pe care generaţii nenumărate îl contemplaseră din depărtările cosmice! - atât de aproape, încât parcă vedeai şi crestele albe ale valurilor. Albastrul era presărat cu o puzderie de mărgele care parcă se revărsau din mâna întinsă a unei peninsule subţiri. Din astronavă se distingeau, ca pe un tablou uriaş, amănuntele reliefului. Apăru, prelinsă din continentul cel mai masiv, o altă peninsulă, ca un triunghi cu vârful în jos. Din vârful peninsulei picura, ca o lacrimă, o insulă. Undeva, în vârful triunghiului, luceau mici puncte albe.

– E o aşezare, Es!

– Apropie lentilele la maximum!

Ad potrivi vizoarele, privind încordat.

– Este într-adevăr o aşezare omenească? întrebă Es.

– Nu se mai vede nimic clar. Între noi şi suprafaţa planetei trec nori alburii...

– Vechile cercetări n-au ajuns niciodată la concluzia că planeta albastră ar fi locuită de oameni. Iar fiinţele monstruoase despre care se vorbea uneori ar fi putut să-şi construiască aşezări?

– Nu există atâtea vietăţi care trăiesc în colonii, clădindu-şi adevărate oraşe? De ce trebuie să fie neapărat oameni?

Până acum, de când ne rotim în jurul planetei, nimic n-a trădat prezenţa oamenilor. Ar fi trebuit să întâlnim măcar câteva nave zburătoare.

– Dar dacă ei încă nu cunosc zborul?

– Am fi văzut oraşe, drumuri, canale...

– Ei n-au nevoie de canale, Es. Asta s-a întâmplat numai la noi. Aici este apă mai multă decât ar trebui pentru două planete...

Se apropiau de locul ales pentru coboare. Astronava îşi oprise motoarele.

– Prieteni, vorbi Es la microfonul ce răspândea comenzile în toate încăperile astronavei, sunteţi pregătiţi?

Astronauţii răspunseră, pe rând: erau gata. Locul de coborâre fusese ales lângă pereţii unui masiv muntos, cu vegetaţie rară, în care detectoarele cu unde semnalaseră o mare abundenţă de elemente necesare fabricării combustibilului. Câmpia ce se întindea de la poalele muntelui părea stearpă, ferindu-i astfel de apropierea nedorită a fiinţelor încă necunoscute de pe planeta albastră. Vegetaţia prea abundentă, fluviile şi lacurile fuseseră evitate, deoarece ar fi putut ascunde prezenţa unei faune duşmane.

Timp de câteva zile, ţinând astronava nemişcată deasupra locului ales pentru coborâre, astronauţii au cercetat solul, pe un perimetru imens, stabilind în amănunţime amplasarea viitoarei rampe. Sondele încercaseră structura şi rezistenţa solului, atmosfera fusese analizată de zeci de ori, în laboratoarele astronavei toate reacţiile pentru separarea microorganismelor îşi spuseseră cuvântul. Planeta albastră părea primitoare. Dar câte pericole se ţineau oare ascunse în aceste întinderi tăcute?

Ce viaţă stranie mocnea în rocile arse de soare ale muntelui şi în nisipurile nemişcate? Poate că stăpânii planetei albastre urmăriseră toate mişcările astronavei, aşteptând să-i vadă pe astronauţi coborând, pentru a-i reţine, apoi, în puterea lor necunoscută, de unde nu-şi vor mai putea lua niciodată zborul către nemărginirile Galaxiei... Analiza solului şi atmosferei, deşi mulţumitoare, nu adusese încă liniştea şi siguranţa.

Coborârea a început într-un sfârşit de noapte. Astronava s-a apropiat lin de sol, coborând vertical, apoi şi-a oprit motoarele, rămânând suspendată, ca legată de un fir nevăzut, şi a lansat microplanele de cercetare. Când primii doi astronauţi, Ad şi Lor, au coborât de pe microplane şi au comunicat că totul era în ordine, cei de pe astronavă erau gata să dea drumul sirenelor, de bucurie, dar s-au mulţumit să-şi strângă mâinile, grăbindu-se apoi să execute comenzile pentru aşezarea astronavei pe sol. Apoi a venit şi clipa când astronava s-a oprit, tăcută, pe planeta albastră şi oamenii s-au privit uimiţi de uşurinţa cu care se executase totul.

*

Aerul, prea bogat în oxigen, îi înăbuşea. Cândva, când atmosfera planetei acum stinsă nu începuse încă să se piardă în spaţiile cosmice, aşa trebuia să fi fost şi acolo. Dar în decurs de câteva generaţii, cât durase lupta îndârjită cu forţele necruţătoare ale Cosmosului, când mai nădăjduiau să reţină atmosfera sau s-o refacă, şi apoi, în răstimpul pregătirilor pentru marele exod, oamenii începuseră să se adapteze treptat cu atmosfera sărăcită de oxigen. Pe sateliţii artificiali, lipsiţi de orice atmosferă, condiţiile erau totuşi mai bune, deoarece trăiau sub marele clopot vioriu,

înăuntrul căruia se menţinea o atmosferă constantă. Pe planetă, în schimb, rarefierea se producea într-un ritm mereu mai grăbit. Trecuseră numai câteva evoluţii de când ultima colonie rămăsese singură pe sateliţii artificiali, şi oamenii nu mai puteau coborî pe solul natal decât la adăpostul veşmintelor de raze protectoare, şi chiar şi atunci aveau nevoie de oxigen. Acum, pe solul planetei albastre, oxigenul era prea abundent şi organismele lor, încă neobişnuite, se cereau iarăşi protejate de veşmintele de raze. Au trebuit să le adauge şi o uşoară ţesătură degravifiantă, deoarece forţa de gravitaţie a planetei albastre le dubla greutatea, stânjenindu-le mişcările. Oricum, nu fusese nevoie de complicatele costume construite pentru coborârea pe planete, a căror atmosferă avea cu totul altă compoziţie, sau pe care gravitaţia, clima, densitatea electrică i-ar fi împiedicat să poată circula liber. Planeta albastră se dovedea a fi foarte aproape de vechile condiţii de viaţă de pe planeta acum stinsă. Oamenii, bucuroşi că se pot reobişnui cu senzaţia învelişului matern al atmosferei, lucrau goi, învăluiţi în subţirele lor contururi de raze care le dădeau posibilitatea să respire liber şi să nu-şi simtă greutatea mărită a corpului.

Rocile muntelui lângă care se oprise astronava conţineau din belşug tot ce le trebuia pentru procurarea preţiosului combustibil. Aşa cum erau obişnuiţi de totdeauna, astronauţii şi-au împărţit în amănunţime operaţiile şi munca a pornit sa se desfăşoare ca şi când nu locuiseră până atunci altundeva în afara planetei albastre. Operaţia principală era extragerea elementelor rare, folosite pentru obţinerea energiei motoarelor cosmice. Uneltele coborâte de pe astronavă fuseseră transportate pe

munte şi începuseră să lucreze, cu duduitul lor monoton şi egal. Lamele prelungi ale fierăstraielor de oţel galactic tăiau fără încetare cuburi masive de rocă, pe care braţele suple ale transportoarelor le duceau lângă cupola străvezie a cuptorului de dezintegrare. Odată introdus în cuptor, blocul de rocă părea o bucată de gheaţă ce începea să se topească încet, scoţând aburi leşioşi ce dispăreau brusc, la contactul cu peretele semisferic. Şiroaie alburii se prelingeau, apoi, supte de ţevăria ce înconjura cuptorul la bază, ca un ornament complicat de liane. Supuse descompunerii simultane, blocurile de rocă dispăreau unele după altele, lăsând în locul lor numai elementele prime, care erau apoi triate rapid de un separator electronic ce reţinea numai substanţele rare, necesare obţinerii de combustibil. Celelalte elemente erau combinate între ele şi abandonate în râpile muntelui. Trecuseră abia câteva fracţiuni ale zilei, şi depozitul astronavei începuse să primească primele bare de metal galben strălucitor, alături de grăunţele albe ale metalelor care închideau în atomul lor puteri uriaşe. Lor supraveghea operaţiile, cu zâmbetul omului căruia i se confirmă pe deplin anticipaţiile.

– Planeta albastră este, pentru noi, un rezervor fără fund, îi spuse el lui Es. Cei de pe Noua vor rămâne uimiţi când le vom povesti toate aceste întâmplări. Şi avem ce povesti...

– Încă nu ştim mai nimic despre planetă. Abia am coborât. Aş vrea să ne vedem din nou în spaţii. Acolo mă simt mai în siguranţă. Aici mă aştept mereu să ni se întâmple ceva neprevăzut. Necunoscutul ne pândeşte din toate părţile. Grăbeşte-te, Lor, cu extragerea metalelor tale! Vreau să plecăm cât mai repede!

Între timp, fierăstraiele de oţel galactic despicau din masa muntelui cantităţi din ce în ce mai mari de cuburi. Suprafeţele de granit, retezate fără nici o fisură, luceau orbitor în lumina soarelui. Braţele transportoarelor se apropiau atent de aceste uriaşe jucării geometrice, le pipăiau cu lungile lor degete metalice, care apoi se încolăceau din toate părţile, apucând cuburile într-o strânsoare nemiloasă. Articulaţiile transportoarelor păreau fragile, gata să se frângă de cum vor încerca să ridice namila de stâncă, a cărei latură întrecea înălţimea a trei astronauţi. Dar, în clipa când Ad, care supraveghea aceste operaţii, apăsa pe pârghia de comandă, transportorul ridica fără nici un efort blocul. Relaţia dintre forţe părea că s-a răsturnat brusc, şi blocul de stâncă şi-a pierdut dintr-o dată greutatea, rămânând un simplu simbol geometric. Braţele transportorului păreau, în schimb, că nici nu depun întreaga lor putere pentru a ridica lin colosul de piatră. Ţinându-l strâns, ca pe o pradă uşoară, transportorul păşea apoi pe picioarele lui scurte, terminate cu un fel de labă circulară ce se lipea ca o ventuză de teren.

Blocurile nu se tăiau numai pentru dezintegrarea minereurilor. Cea mai mare parte din ele era carată nu departe de astronavă, unde o altă echipă de astronaut! netezeau un pat imens, pe care erau apoi aşternute blocurile, unul lingă altul. Suprafeţele netede se alipeau fără să lase nici o crăpătură. O linie subţire, abia perceptibilă, indica locul unde două blocuri de stâncă se împreunaseră pentru a face un singur corp. Alăturate şi apoi suprapuse, în două straturi, cuburile pregăteau viitoarea rampă de lansare a astronavei. Solul planetei,

care se dovedea atât de primitor, la coborâre, trebuia transformat într-o platoşă puternică de granit, de pe care urma să-şi ia zborul astronava. Muntele se pleca în faţa astronauţilor, aşternându-li-se la picioare. Planeta albastră părea primitoare şi supusă.

Cu puţin înainte de venirea nopţii, lucrul a încetat. Transportoarele şi celelalte maşini-unelte au fost aduse lângă astronavă, iar astronauţii s-au înapoiat în sala cea mare, pentru a face suma operaţiilor de peste zi. Jur împrejurul astronavei ce se ridica tăcută către cerul înstelat se instalase o barieră înaltă de raze, mai densă şi mai dură decât orice metal. În mijlocul acestui inel de nepătruns, astronauţii erau la adăpost de orice încercări ale necunoscutelor forţe de pe planeta albastră.

Coborârea se efectuase atât de uşor, lucrul de peste zi se dovedise spornic, şi astronauţii erau veseli, ca şi când s-ar fi aflat într-o excursie.

Soarele plutea, imens, pe linia orizontului, topind nuanţele albastre ale bolţii. În spate, crestele munţilor se desenau nelămurit, încă în noapte. Un freamăt uşor cobora către poale, ca şi când munţii s-ar fi scuturat de umezeală. Viaţa zilei se trezea pe planeta albastră.

– Îl recunoşti, Es? Aşa arăta Soarele cândva şi pe planeta noastră. Toate vechile tablouri ni-l arată aşa cum îl vedem noi acum. Ştiam că aşa a fost, şi totuşi tablourile acelea aveau parcă ceva străin pentru mine. Nu văzusem niciodată cerul de dimineaţă în aceste culori...

Ad şi Es şedeau lingă blocurile de piatră care aşteptau să fie aşezate la locul lor, pe platforma de lansare, şi priveau răsăritul soarelui. Îmbrăcămintea de raze le

tremura, ca un abur, în răcoarea zorilor.

– Nu este decât efectul atmosferei, răspunse Es. La noi, cerul este mereu întunecat. Aici lumina soarelui se filtrează prin acest imens ocean aerian. De aceea o şi numeam planeta albastră.

– Ştiu, ca şi tine, de unde provine acest efect mirific. Dar, pentru că nu l-am văzut decât pe pânzele pictorilor vechi, mi se pare de o frumuseţe stranie, inexplicabilă... M-am obişnuit cu soarele văzut de la noi, roşu închis, încruntat, având în el puteri uriaşe de viaţă, dar nevroind să ni le trimită...

– Viaţa nu este răspândită în univers după un raţionament omenesc, vorbi, înciudat, Es. Aici, pe această planetă minus, descoperim tot ce ne lipsea nouă. Şi cui folosesc aici atmosfera, apa, sursele de energie? Acestor arbuşti piperniciţi, sau poate copacilor nemişcaţi ce înconjoară poalele munţilor? Sau păsărilor speriate de venirea noastră? Ai văzut cele două calote de gheţuri ale planetei albastre? Daca le-am fi putut ridica fără greutate, ca pe nişte capace, şi le-am fi dus pe planeta noastră, s-ar fi scutit atâta energie consumată pentru pomparea apei...

– Ne-ar mai fi trebuit şi aer, Es.

– Da, ne trebuie şi aer... Şi aici, aici, pe această planetă inutilă, există şi aer, şi apă!

Es lovi cu pumnul în blocul de stâncă de care sta rezemat.

– Inutilă şi blestemată! Aici au pierit atâtea astronave, atâţia oameni, dintre cei mai îndrăzneţi şi mai pregătiţi, au fost înghiţiţi de atmosfera aceasta care te încântă pe tine! Vechile tablouri! Avem timp oare să ne mai amintim de vechile tablouri? Trebuie să părăsim cât mai curând

această planetă. Inutilă şi blestemată... Cui folosesc toate acestea?

– Viaţa are legile ei, o ştii prea bine, Es. Dacă aici există aceste condiţii, vor apărea cândva şi oameni, poate întocmai nouă, şi ei vor învăţa să folosească tot ce le pune la îndemână această planetă bogată.

Es îl privi lung, fără să-i răspundă. Ad avea dreptate. Dar pentru Es exista o singură lume, cea de pe Noua, şi el avea datoria să ducă ultima astronavă acolo, în marea familie. Dacă aici, pe planeta albastră, vor apare cândva fiinţe gânditoare, deocamdată nu-l preocupa.

– Să începem lucrul, Ad.

Pe scara de la intrarea astronavei coborau ceilalţi. Soarele se ridicase, învăluind priveliştea într-o pulbere aurie. După câteva clipe, răsună din nou scrâşnetul fierăstraielor care tăiau rocile din munte, transportoarele porniră iar să păşească, indiferente, parcă puţin somnoroase, cumpănind în braţele metalice marile cuburi ale rampei de lansare. De sus, din munte, unde zburase cu microplanul, la postul de telecomandă al transportoarelor, Ad cuprindea toată priveliştea câmpiei aride, netedă ca în palmă. Astronava, privind vertical către cer, părea roşie în bătaia soarelui de dimineaţă, un roşu viu, strălucitor, muiat în nuanţe argintii, care biruiau treptat. Un punct alb se rotea în jurul astronavei, într-o spirală lentă, de jos în sus, apoi în sens invers. Es controla, din microplan, suprafaţa exterioară a astronavei. Din când în când, microplanul se oprea, lipit de pereţii astronavei, ca o gânganie. Apoi pornea iar, rotindu-se uniform.

Urmărind mişcarea de du-te-vino a transportoarelor, Ad îşi degajă veşmântul de raze, în dreptul picioarelor,

descoperindu-le până la glezne. Avu, mai întâi, senzaţia că a nimerit într-o baie de apă caldă şi laba piciorului zvâcni, fără voia lui, ca şi când ar fi vrut să iasă din mediul neprietenos în care intrase. Apoi se obişnui. Talpa, acoperită cu un strat subţire, izolant, nu simţea căldura pietrelor.

– Acum, în orele dimineţii - se gândi el - căldura este perfect suportabilă. Mai târziu, la amiază, nu voi mai putea sta fără veşmântul de raze. Cu timpul, însă, cred că m-aş obişnui. Şi dacă n-am mai avea veşminte de raze? Ar trebui să căutăm umbra. Sau poate ne-am întocmi veşminte din altceva... Poate chiar din frunze...

Lângă el creştea un arbust pitic, cu frunze subţiri, groase şi negricioase. Ad rupse vârful unui ram şi îl privi atent. Nu semăna cu nici una dintre plantele planetei lui, care creşteau târându-se pe pământ, din cauza vânturilor puternice şi a frigului. Între frunze se ascundea un fruct mic, sferic, gălbui. Ad îl desprinse de pe ram şi îl desfăcu încet. Două seminţe tari zvâcniră afara din închisoarea lor cărnoasă. Aici erau, deci, germeni ai vieţii vegetale de pe planeta albastră. Oare s-ar putea dezvolta pe alta planetă? Pe Noua, de pildă? Astronavele planetei stinse colindaseră întreg sistemul din care făceau parte, dar nu descoperiseră nicăieri, până atunci, viaţă, decât în formele cele mai rudimentare, în condiţii mult deosebite de cele ale planetei lor. Şi aici, pe planeta albastră, considerată de totdeauna ca duşmană a vieţii, însemnată pe hărţile astrale cu semnul minus, aici viaţa începuse să se dezvolte, atât de asemănătoare cu a lor... Cum vor privi cei de pe Noua aceste descoperiri? Seminţele acestea, pe care le ţinea în mină, închideau în ele puterea biruitoare a vieţii.

– Ce s-a întâmplat, Ad, de ce s-au oprit transportoarele?

În faţa lui coborâse Es, cu microplanul lui alb. Ad rămase o clipă cu seminţele în palmă, neştiind ce să răspundă. Apoi, întinse palma către Es:

– Priveam aceste seminţe... Uitasem...

Într-adevăr, transportoarele se opriseră în diferite locuri, ca şi când fiecare s-ar fi hotărât să reflecteze dacă operaţia pe care o făceau este sau nu utilă. Ad manevră semnalele de telecomandă şi munca reîncepu.

– Te gândeai tot la vechile tablouri?

– Nu, mă gândeam la venirea noastră aici. Întâmplarea a făcut să coborâm pe această planetă, pe care am ocolit-o întotdeauna. Vom pleca în curând către Noua. Poate că niciodată nu va mai coborî vreo astronavă pe planeta albastră. Putem oare să ne întoarcem fără a fi cunoscut măcar câteva din tainele acestei vieţi? Iată arbustul acesta: n-ar trebui să-l ducem pe Noua, pe el sau măcar seminţele lui? Pădurea de colo ascunde, de asemenea, atâtea din tainele vieţii de aici. Pământul la fel. În văzduh zboară păsări. Putem să le lăsăm aici, necercetate? Sau să ne mulţumim doar să le înregistrăm pe benzile noastre?

Cu un bâzâit vesel, un microplan coborî deasupra lor, evoluând în cercuri din ce în ce mai mici, până când rămase suspendat. Lor le făcea semne cu mâna.

– Ce-i, Lor, ai nevoie de mine? întrebă Es.

– Ar trebui să ne consultăm.

– Ce s-a întâmplat?

– Nimic grav. Ar trebui să organizăm strângerea de material. Nu toate elementele chimice corespund structurii atomice cunoscute de noi. Putem strânge date noi, extrem de interesante, asupra vieţii în univers. Până acum n-au

lucrat decât cei care fixează peisajul pe benzi. E prea puţin, Es. Cât mai stăm, putem aduna mult mai mult material. Şi apoi... ' - Ce?

– Cred că ar trebui să profităm de condiţiile de aici. Putem aduna o rezervă de energie de câteva ori mai mare decât ne-am propus.

– Dar nu avem nevoie...

– Nici până acum n-am crezut că vom avea nevoie, şi totuşi... Dacă ne vom mai opri undeva?

– Nu ne oprim nicăieri. Drumul nostru nu se mai apropie de nici un sistem planetar, până la Noua.

– Nu se poate şti, Es. Ar trebui un consult. »

– Bine. Îl vom convoca chiar astă-seară. Dar părerea mea rămâne neschimbată: nu vom sta nici o clipă mai mult peste ceea ce am hotărât la început. Astronava trebuie să plece exact în clipa stabilită...

După ce s-a înserat, astronauţii şi-au început consultul, la adăpostul puternicului zid de raze. Au hotărât ca, odată provizia de energie făcută, astronava să mai rămână încă două zile. Planeta albastră nu-i mai înspăimânta.

Necunoscutul a apărut atunci când nici nu-l mai aşteptau.

Platforma de lansare înconjurase din toate părţile astronava, şi nu mai rămăsese decât să o aştearnă şi dedesubt, operaţie pentru care se cerea o pregătire mult mai migăloasă, şi o precizie desăvârşită în execuţie. Locurile de unde se extrăgeau marile blocuri de piatră se schimbaseră de câteva ori, transportoarele conduse de Ad se căţărau tot mai sus, pe crestele munţilor, întinzând deasupra râpelor cabluri puternice pe care coborau cuburile

cu reflexe azurii. Depozitele astronavei înghiţeau neîncetat mostre minerale, seminţe, plante deshidratate şi sterilizate, specimene de păsări, animale şi insecte, în izolatoare de laborator, sau în vase speciale în oare se reproduceau cât mai exact condiţiile de viaţă de pe planeta albastră. Cu precauţiuni infinite, astronava primea viaţa încă necercetată a planetei albastre, pregătindu-se să o ducă pe Noua, unde, poate, viaţa aceasta elementară va continua să-şi urmeze dezvoltarea.

Siliţi să lucreze la distanţe din ce în ce mai mari, astronauţii îşi stabileau plecările şi sosirile după un plan riguros, pentru a nu fi surprinşi de necunoscut. De fapt, nimeni nu mai încerca vreun sentiment de teamă, dar, deprinşi cu disciplina exemplară a vieţii din colonia de pe satelitul artificial, sau din astronavă, oamenii planetei stinse îşi organizau activitatea conform unui plan minuţios.

În dimineaţa aceea, Ad nu s-a întors la timpul stabilit, şi astronautul care urmărea deplasările microplanelor a acţionat de îndată sirena de alarmă, lansând, apoi, apeluri pe lungimea de undă folosită de toate microplanele. Ad nu răspundea. Microplanele trimise în urma lui, la locul de unde se extrăgeau blocurile de piatră, au găsit doar pe astronautul care îl înlocuise. Ad plecase exact la timpul stabilit, dar nu putea fi văzut nicăieri, pe drumul cunoscut, către astronavă. Coborâse, oare, într-una din râpi, unde văzuse ceva care îi atrăsese atenţia? Dacă nu răspundea apelurilor însemna că părăsise microplanul şi se aventurase în mijlocul pădurii, poate... Cu lansrazele pregătite, un grup de astronauţi au pornit să înconjoare munţii, chemând mereu la postul de emisie. Sub ei, pădurea foşnea liniştită şi câte o pasăre mai îndrăzneaţă se ridica până în dreptul

microplanelor, privind întrebător către fiinţele care zburau în învelişul acela cornos, alb, necunoscut încă în văzduhul planetei albastre.

– Ad... răspunde... unde te găseşti?... răspunde... Ad a răspuns, deodată, bine dispus:

– Vă aud... ce s-a întâmplat?

– Ad, răspunde...

– Vă aud... ce s-a întâmplat?

– Tu ne întrebi ce s-a întâmplat? Suntem îngrijoraţi... Unde eşti?

– Sosesc imediat la astronavă. Nu s-a întâmplat nimic grav. Am veşti pentru toţi!

Coborând din microplan, Ad alergă către ceilalţi, care aşteptau lângă astronavă:

– Am... găsit...

Gâfâia, din cauza goanei, şi glasul îi tremura de emoţie.

– Te-ai rătăcit? întrebă Es.

Ad făcu un semn de negare, cu mâna, şi respiră adânc de câteva ori. Apoi vorbi repede, ca şi când ar fi vrut să spună totul într-un singur cuvânt:

– Am găsit o aşezare omenească. E în cealaltă parte a muntelui...

Es se întoarse, instinctiv, către locul arătat de mâna lui Ad. Ceilalţi astronauţi se priveau, tulburaţi, neştiind încă dacă descoperirea lui Ad era îmbucurătoare sau primejdioasă. Toate cunoştinţele lor despre planeta albastră urcară din nou la suprafaţa gândurilor, înfiorându-i. Monştrii pentru care costumele de protecţie nu reprezentau nici un obstacol, astronavele dispărute aici, înainte de a fi putut comunica cu planeta lor, semnul minus cu care era însemnată planeta albastră pe hărţile astrale, toate se

învălmăşeau într-o senzaţie de neputinţă, care îi făcea să se adune mai strâns lângă astronavă. Pe de altă parte, natura atât de blândă şi de darnică, care îi întâmpinase aici, în locul temutului semn minus, uşurinţa cu care se obişnuiseră cu atmosfera, viaţa aceasta din jur părând atât de aproape de viaţa dispărută a planetei lor, acestea îi făceau să încerce un sentiment de curiozitate, dorinţa de a şti mai mult decât până acum. Daca Ad le-ar fi adus vestea aceasta în prima zi a coborârii lor, desigur că teama n-ar fi avut nici o margine. Dar după ce începuseră să se obişnuiască cu această planetă, totul părea posibil, chiar şi întâlnirea cu oamenii...

– Cred că te-ai înşelat, Ad. Nu există oameni pe această planetă. Am cercetat-o împreună, înainte de a coborî, ştii prea bine, şi n-am văzut nici o urma a aşezărilor omeneşti.

– N-am văzut, pentru că ei nu au deocamdată aşezări de mari proporţii. Eu, însă, am văzut una, de aproape. Este aici, dincolo de munte. O puteţi vedea oricând. Sunt oameni ca şi noi, numai că s-ar putea ca ei să fie încă în epoca primei linişti.

Lor scoase un strigăt de uimire:

– Prima linişte? Este... este de neînchipuit să putem vedea asemenea oameni! Dar sunt chiar oameni? Şi cum ţi-ai putut da seama că sunt în epoca primei linişti?

– Am spus doar că *s-ar putea* să fie în epoca primei linişti. Aşezarea lor este la malul unui râu îngust. Locuiesc în adăposturi făcute din ramuri şi plante. Nu par a avea nici o armă, în afara de crengile groase pe care le-am văzut în mâinile celor care păzeau, la marginea aşezării, nişte animale cu blana lungă, albă. În mijlocul aşezării arde un foc, închis într-un cerc de piatră. N-au nici un fel de

instrumente mecanice. N-am văzut decât câteva bărci, pe apele râului.

– Prima linişte... Asta înseamnă că sunt în urma noastră cu câteva zeci de mii de evoluţii.

– Da, şi noi am trecut cândva prin aceste aşezări de pe malul apelor...

– Ei te-au văzut? interveni Es.

– M-au văzut doi dintre cei care păzeau animalele pe câmp. Zburam jos, încercând să-mi dau seama ce fel de vite pasc pe câmp. Nu i-am văzut de la început. Erau culcaţi în iarbă. Auzind microplanul, au sărit în sus, cu bâtele în mâini. Se pare că nu cunosc vreo altă armă. Când au văzut că în microplan eram şi eu, au aruncat bâtele şi, agitând braţele, au pornit să strige ceva. Apoi s-au aruncat cu feţele la pământ, rămânând nemişcaţi. Am oprit şi eu microplanul în văzduh, şi i-am putut vedea mai bine. Îi veţi vedea şi voi, aşa cum i-a înregistrat aparatul meu. Poartă părul lung, sunt de statură mult mai mică decât noi. Abia de ne ajung până la piept. Sunt înfăşuraţi în nişte ţesături albe în jurul şoldurilor. Probabil sunt ţesături de plante. Nu păreau că se tem <de mine, deoarece după un timp s-au ridicat în picioare şi mi-au făcut din nou semne, strigând şi agitând braţele. Vitele păşteau liniştite, fără să se preocupe de nimic...

– Repede, Ad, strigă Lor, trebuie să vedem tot ce-ai văzut şi tu!

Se repezi la microplanul lui Ad şi detaşă cu abilitate înregistratoarele, apoi urcă în astronavă. Ceilalţi se grăbiră după el.

– Suntem toţi aici? întrebă Es.

– Da.

Es urcă ultimul, blocând cu grijă uşa de intrare. Manevra apoi generatoarele de raze, înconjurând din nou astronava cu zidul impermeabil pe care îl ridicau de obicei noaptea. Numai după ce verifică în amănunţime continuitatea zidului invizibil, intră şi el în sala cea mare a astronavei, unde Lor pregătise între timp ecranele.

Se făcu întuneric şi pe ecran apăru mai întâi o pata verzuie, care se legăna ca o apă, întretăiată din când în când de colţi cenuşii. Erau primele imagini ale solului, luate de Ad. Apoi imaginea începu să se desfăşoare lin, în culorile crude ale dimineţii. Pe malul apei şedea un om, uitându-se atent la o luntre răsturnată pe o coastă. Pipăia fundul luntrei şi, din când în când, scotea din gură ceva, punându-l în vreo crăpătură a luntrei, apoi bătea repede cu un fel de ciocan de lemn. Loviturile se auzeau slab, însoţite de icniturile omului. Era întors cu spatele, şi părea a fi voinic, deoarece sub pielea spatelui muşchii îi zvâcneau puternic. Se auzi un strigăt înăbuşit, scurt şi melodios. Omul se opri din lucrul lui şi se întoarse. Pe mal cobora repede o femeie, ducând în mâini un vas înalt, cu două toarte lungi. Femeia purta un veşmânt alb, strâns în jurul corpului. Umerii erau goi. Avea părul lung, galben-roşcat, strâns la ceafă şi lăsat să alunece până la şolduri, într-o unduire. Se apropie de omul de lângă luntre, puse vasul şi se aşeză pe o piatră.

– Măreşte la maximum şi încetineşte imaginea, şopti Ad.

Pe ecran începu să crească tabloul, parcă apropiindu-se din depărtările cosmice ale timpului. Femeia îşi ducea amândouă mâinile spre ceafă, netezindu-şi părul. Privea drept spre astronauţi, ca şi când i-ar fi văzut, şi zâmbea. Ovalul prelung al feţei era alb-arămiu. Ochii albaştri şi mari

priveau copilăreşte către bărbatul care dusese la gură vasul.

– Opreşte!

Imaginea împietri pe ecran şi toţi astronauţii se apropiară, ca şi când ar fi vrut s-o pipăie îndeaproape.

– N-am văzut scena aceasta, murmură Ad.

– Înregistratorul vede mai bine ca tine. Acesta şi este rolul lui, râse Lor. Aşa arată deci oamenii planetei albastre, întocmai ca noi...

– Dar ea pare un copil...

– Nu poate fi copil. Corpul îi este dezvoltat, şi apoi această expresie nu o au decât oamenii tineri.

– Dacă n-ar fi atât de scunzi, ar putea oricând trece drept locuitori ai planetei noastre...

– Şi ochii sunt mai apropiaţi...

– Mâinile par mai lungi faţă de proporţia corpului... Observaţiile se întretăiau, în timp ce pe ecran femeia din planeta albastră rămăsese ca o statuie, alături de bărbatul încremenit cu vasul de culoare roşie la gură. Lor acţiona din nou înregistratorul şi tabloul se însufleţi, mâinile femeii netezeiră părul galben-arămiu, bărbatul lăsă ulciorul, şi se auziră câteva sunete melodioase, simple ca un arpegiu. Femeia vorbea. Erau primele cuvinte care se auzeau de la o planetă la alta.

Când s-a înnoptat, şi astronauţii se adunară pentru a revedea rezultatele muncii de peste zi, Es hotărî - fără să mai pună în discuţie:

– Rămânem încă o zi. Atât. Rezerva de energie este aproape asigurată, nu mai are nici un rost să mai rămânem aici. Am adunat destul material viu şi mort pentru muzee.

– Dar, Es, tocmai acum?

– Da, tocmai acum. Nu avem dreptul să riscăm. Nu ştim nimic despre aceşti oameni.

– Nu i-ai văzut? Ne putem teme noi de oameni din epoca primei linişti? Cine a mai avut acest noroc nesperat de a putea vedea, vii, oameni de atunci? Pe planeta noastră nu avem decât mărturii neclare. Aici putem privi în faţă chiar viaţa lor. Câţi învăţaţi nu şi-ar fi dat şi viaţa pentru a putea pătrunde mai adânc în tainele primei linişti... Gândeşte-te ce dar nepreţuit pentru cei de pe Noua!

– Avem înregistrările tale...

– Dar este atât de puţin !

– Este destul de mult! În clipa când rezerva de combustibil este asigurată, plecăm. Chiar în acea clipă!

– Dar nici calculele pentru certificarea vitezelor de pornire şi plecare nu sunt gata, Es, spuse Lor.

– Le vom termina mâine. Calculatoarele lucrează fără încetare.

În lumea planetei lor, hotărârile nu se luau decât de întreaga colectivitate. În astronave, însă, conducătorul zborului putea, la nevoie, să decidă chiar împotriva celorlalţi. Şi Es hotărâse.

Astronauţii intrară în cabinele lor mâhniţi. Erau în mijlocul unei lumi necunoscute şi atrăgătoare, şi totuşi erau siliţi s-o părăsească fără a-i descifra tainele... Intrând în cabină, Ad potrivi banda înregistratorului şi porni din nou şirul imaginilor de pe planeta albastră, pe micul ecran din faţa fotoliului de dormit. Când ajunse la imaginea femeii care îşi netezea părul, opri. O privi lung, ca pe o cunoştinţă veche, regăsită cu greu. Adormi aşa, străjuit de chipul femeii cu părul galben-roşcat şi ochii albaştri.

A doua zi au apărut în preajma astronavei primii oameni

de pe planeta albastră. Erau trei, apropiindu-se fără sfială, deşi se opreau din când în când, plecându-se până la pământ. Astronauţii rămaseră locului, cu lansrazele în mâini, gata să se apere. Când Es a făcut semn oamenilor de pe planeta albastră să se oprească, ei au rămas locului. Unul dintre ei a început să vorbească rar, ca şi când ar fi îngânat un cântec. Apoi a pus jos un vas, înconjurat la gât cu crengi verzi. S-au prosternat, apoi, toţi trei, vorbind toţi odată, sau poate cântând. Apoi s-au retras, întorcându-se mereu din drum şi fă când semne de prietenie cu braţele.

Vasul era scobit într-o rocă albăstrie, uşoară. Era tăiat grosolan, se vedeau bine urmele ciopliturilor. Astronauţii l-au cercetat, nedumeriţi, ca pe un mesaj venit din străfundurile istoriei, o istorie care le aducea aminte de a lor, deşi se desfăşura chiar acum, într-o altă lume.

– Poate că ai dreptate, Ad. Oamenii de aici sunt în epoca primei linişti. Vase asemănătoare, vechi de douăzeci de mii de evoluţii s-au găsit şi la noi...

În vas era un lichid roşietic. După ce au sterilizat cu grijă vasul şi au trecut lichidul prin tuburile aparatelor de analiză, stabilind ca este nevătămător, Ad a sorbit cel dinţii. Apoi au sorbit şi ceilalţi. Era un lichid dulceag, plăcut, sucul unor fructe necunoscute. O veselie binefăcătoare i-a cuprins pe toţi. Unde erau mesajele despre cumplitele întâmplări de pe planeta albastră?

Spre seară, cei trei au venit din nou, cu braţele încărcate de flori. Au adunat pietre, rânduindu-le în cerc. Au presărat florile peste pietre şi, intrând în mijlocul cercului, au început să ante cântecul lor tărăgănat. Unul dintre ei a presărat ceva într-o piatra scobită, ca un mic vas, şi un fum aromat s-a ridicat în văzduhul înserării. Ad s-a apropiat de

ei şi, neştiind cum să-i facă să înţeleagă că vin cugânduri prieteneşti, l-a atins pe unul dintre ei pe umăr. Omul s-a ridicat şi l-a privit pe Ad drept în ochi. Era femeia cu părul galben-roşcat şi ochii albaştri. Ea a vrut să apuce mâna lui Ad, dar, dând de învelişul de raze şi simţind o împotrivire nevăzută, şi-a retras speriată mâna. Ad a îndepărtat razele şi i-a întins o mână. Zâmbind, femeia a apucat-o, cu oarecare sfială. Apoi ceilalţi doi s-au apropiat şi ei, încercând să-l atingă, ca şi când ar fi vrut să se convingă că există cu adevărat. Păreau miraţi, dar nu speriaţi, şi când Ad a pornit către ceilalţi astronauţi, ţinând femeia da mână, cei doi oameni de pe planeta albastră au venit şi ei, murmurând mereu cântecul lor tărăgănat.

– Priveşte-i, Es, a spus Ad, sunt oameni ca şi noi. Numai că sunt la începuturile omenirii de pe planeta albastră.

Poate că...

Es îl privi liniştit.

– Spune-ţi gândul până la capăt!

– Poate că unii ar voi să vină cu noi...

– Unde?

– În Noua...

– Cum?

Es strigase atât de puternic, încât femeia tresări şi, smulgându-se din mâna lui Ad, fugi către ai ei, care rămăseseră mai în urmă.

– Niciodată! Niciodată nu se va întâmpla asta, Ad! Făcu celor de pe planeta albastră semn să se îndepărteze, apoi spuse sec:

– Intraţi în astronavă. Trebuie să dăm drumul zidului de raze.

Es se născuse pe o astronavă ce se înapoia dintr-una din multele călătorii întreprinse pentru aflarea unei noi planete pe care să se instaleze populaţia planetei lor, ce trăgea să moară. Acolo, pe astronavă, îşi începuse studiile, pe care le terminase pe o altă astronavă, ce construia o staţie intermediară în Cosmos. Planeta natală n-o cunoscuse decât din cărţi, iar când o văzuse era aproape pustie. Asprimea şi disciplina vieţii de astronavă îl învăţase cu precizia şi sobrietatea. Devenise astronaut în modul cel mai firesc, aşa cum un insular învaţă să înoate din copilărie, tot aşa cum a învăţat să alerge. Era unul dintre cei mai pregătiţi conducători de astronave din generaţia lui, şi când i s-a încredinţat conducerea ultimei astronave, Es a rămas pe satelitul artificial cu sentimentul unui scurt popas între două zboruri. A simţi solul sub picioare, a respira liber şi în afara pereţilor astronavei, a te scufunda în apa unui râu erau pentru el ciudăţenii de care se putea lipsi fără nici un efort de voinţă. Nu le înţelegea. Se simţea bine numai în cabina de comandă a astronavei, şi lungul drum până la Noua era pentru el viaţa însăşi. Când se gândea la viitor îşi spunea că, odată ajuns la marea familie, trebuia să se pregătească pentru o altă călătorie. Poate că între timp cei de pe Noua au ajuns să elaboreze şi tehnica zborurilor intergalactice. O, să depăşeşti limitele strimte ale Galaxiei, să te avânţi dincolo. În infinit... Ce putea să însemne pentru Es planeta albastră? Un fulg pierdut în cimitirul unui sistem planetar mort. Viaţa pe care o văzuse aici? Nu era decât iarba ce creşte într-un cimitir. Ce l-ar fi putut reţine? Oamenii aceştia, aflaţi abia în epoca primei linişti? Ar fi trebuit un efort uriaş, ar fi trebuit ca toată omenirea planetei acum părăsită să se fi mutat aici, pentru ca aceşti

oameni să poată ieşi din curba evoluţiei îngrozitor de înceată a istoriei. Şi ar fi fost oare cu putinţă? Poate că da... Pe planeta lor nu se întâmplase oare, cu mii de evoluţii în urmă, atunci când societatea de azi, a tuturor, abia începuse să se înfiripe, ca părţi ale populaţiei, rămase în urmă, să treacă fulgerător către noua societate? Dar la o asemenea întâlnire a epocilor, pe planete diferite, nu se gândise încă nici Es, nici altcineva, poate doar vreun poet iubitor de paradoxe. Să ridici populaţia unei planete de pe treapta primei linişti direct pe culmile civilizaţiei cosmice? Nu, Es nu credea că ar fi cu putinţă, şi de altfel n-avea nici un rost să-şi frământe mintea cu asemenea probleme irezolvabile. Pentru el totul era limpede: oamenii de pe planeta albastră trebuiau să rămână cu viaţa lor. Chiar dacă unii dintre ei ar fi vrut, nu aveau ce căuta în Noua. Cum s-ar fi putut integra ei în viaţa marii familii, atât de dezvoltată şi bine organizată? Nu, ceilalţi trebuiau să înţeleagă, până la urmă... Şi totuşi, ceva îl nelinişte pe Es, mai mult decât încercările lui Lor de a-l convinge să-şi prelungească şederea pe planeta albastră. Lor era stăpânit de o pasiune mai lesne de învins sau domolit prin argumentări, el voia să cunoască cât mai multe din tainele vieţii de pe planeta albastră. Pentru Lor era de ajuns să-i mai pună la dispoziţie încă două încăperi, pe care să ie transforme în depozite, unde să îngrămădească minerale, insectare, ierbare, şi totul era rezolvat. Mai era, desigur, şi definitivarea calculelor pentru stabilirea exactă a condiţiilor de plecare şi a ultimelor revizuiri de combustibil, dar Es era convins că toate puteau fi gata dintr-o clipă în alta, deoarece calculatoarele lucrau fără întrerupere. Ceea ce îl nelinişte mai mult era tăcerea de care se învăluia Ad şi alţi

câţiva astronauţi. Femeile cu lungi veşminte albe îi atrăgeau, cum atrăsese planeta albastră astronava, pe orbita ei neiertătoare. Ei nu cunoscuseră încă femeia, şi aceste fiinţe de pe planeta albastră aveau ceva tulburător, în părul lor lung şi galben, în cântecele lor tărăgănate. Iar când astronauţii mai sorbeau şi sucul fructelor necunoscute, ceva nou ie umbla prin sânge, ca o prevestire. Tot mai mulţi oameni din aşezarea de dincolo de munte veneau acum lângă astronavă, astronauţii se duceau mereu în aşezarea lor de lângă râu. Cel mai tânăr dintre ei, Og, medicul astronavei, îi spusese:

– De ce nu vrei să-i cunoşti mai îndeaproape? Am mângâiat părul unei femei. Este mai moale decât veşmintele noastre de raze...

Es ştia foarte bine că aceasta era atracţia cea mai puternică, din care oamenii nici nu încercau să se rupă.

– Nu e din lumea noastră, Og. Nu te vei putea înţelege niciodată cu ea!

– Ba da, Es, este ca şi noi, priveşte-o şi ascultă!

I-a spus câteva silabe în limba ei necunoscută. Femeia s-a aplecat, a ridicat un vas cu apă şi i l-a întins.

– Ai văzut, Es? Am învăţat doar câteva cuvinte, deocamdată, din limba ei. Mâine voi şti mai multe. Va învăţa şi ea limba noastră şi va trăi cu noi, pe Noua, ca în familia ei...

Es a preferat să lase impresia că n-a auzit, şi a schimbat vorba. Ei, deci, se gândeau că vor lua în astronavă, către Noua, oameni de aici, de pe planeta albastră... Ce se va mai întâmpla acum? Da, Es ştia ce are de făcut. Trebuia să grăbească plecarea, să plece neîntârziat, cât aceste sentimente tulburătoare sunt încă neclare. Să plece în

primele ore ale dimineţii, lăsând în căştile narcotice ale astronauţilor sa circule somnul. El şi Lor vor sta în cabina de comandă şi când ceilalţi se vor trezi, planeta albastră va fi departe, iar ei se vor îndrepta spre Noua...

Când Es le-a spus celorlalţi că vrea sa vadă şi el aşezarea de dincolo de munte, Og a început, de bucurie, să danseze, învârtindu-se într-un picior.

– Bravo, Es, ştiam că va birui adevărata înţelepciune!

Voi, conducătorii de astronave, sunteţi înecaţi numai de calcule şi uitaţi foarte uşor că omul e o fiinţă vie, nu un calculator. Uite, Lor, care nu vede nici el decât dezintegrări şi combinări de elemente, şi tot s-a simţit tentat să cunoască oamenii planetei albastre. Vei vedea că am început să ne înţelegem destul de bine cu ei...

Es zâmbi, ca în faţa unui copil capricios şi neştiutor:

– Te-au înţeles când le-ai explicat cum am picat noi din cer aici? Poate că înţeleg şi principiile unei astronave?

– N-au cum să înţeleagă, deocamdată. Ei ne socotesc într-adevăr picaţi din cer, un fel de...

– Fiinţe supranaturale, nu?

– Da, cam aşa. Ştii cum ne spun? Fiii soarelui!

– Ei cred, deci, că şi soarele poate fi locuit? Într-adevăr, vă înţelegeţi perfect!

– Dar nu asta are importanţă, Es. Ei cred că toate stelele sunt locuite, şi asta înseamnă mult! Îi vom face să înţeleagă din ce în ce mai mult, se încăpăţână Og.

– Pentru asta este nevoie de o perioadă lungă, Og, nu ajung sute de generaţii. Adevărurile se descoperă treptat.

– Bine, să admit că ai dreptate. Totuşi, ei înţeleg ceva de la noi, iar astă-seară te vei convinge!

Seara, s-au apropiat de aşezarea oamenilor de pe

planeta albastră, în microplane. Au coborât chiar în mijlocul aşezării. Nu locuiau acolo mai mult de două sute de oameni, de la copii până la bătrâni. Toţi erau adunaţi pe un mic platou pietros, în mijlocul căruia ardea un foc domol, înconjurat de pietre. Oamenii aveau o singură locuinţă, din trunchiuri de copaci, dreptunghiulara. Laturile mici lipseau, fiind înlocuite cu împletituri uşoare de liane care fluturau încet în vânt. Es privea curios mulţimea care foia în jurul lor.

– Stau toţi în încăperea aceea?

– Da. Vrei s-o vezi?

Înăuntru, încăperea era împărţită în mici celule, cu pereţi de împletituri. De la un capăt la celălalt rămânea, printre aceste celule, un spaţiu mult mai mare decât se bănuia privind încăperea de afară. Vase mari de piatră cioplită erau aşezate la distanţe egale, iar din tavan spânzurau ciorchinii fructelor necunoscute care dădeau sucul dulceag, alături de alte fructe. Un miros plăcut, de odihnă de toamnă, plutea în încăperea înaltă. Suliţe lungi, cu vârfuri de piatră, erau aşezate mănunchi lângă cele două intrări alături de cuţite şi topoare de lemn şi piatră. Pe jos, erau aşternute împletituri moi şi groase, colorate viu, în mijlocul cărora era desenat stângaci, cu o vopsea roşie, vie, un cerc străbătut de numeroase raze. Oamenii se îmbulzeau după ei, mai ales în jurul lui Es. Scoteau din toate celulele câte ceva şi întindeau către astronauţi, râzând şi vorbind tare.

– Nu te-au mai văzut până acum aici, şi vor să-ţi arate prietenia lor, îi spuse Ad. Trebuie să primeşti tot ce-ţi dau, pentru a nu-i întrista.

În câteva clipe, însă, braţele lui Es erau atât de

încărcate, încât abia mai putea merge. Toţi se îngrămădeau în jurul lui, oferindu-i împletituri, vase de pământ, lemn sau piatră, oase de animale, frumos lustruite, pe care erau zgâriate desene stângace, tăvi de lut, veşminte de ţesătură sau de piei de animale. Oprindu-se o clipă să privească cercul străbătut de raze din mijlocul împletiturii aşternute pe jos, oamenii ţipară fericiţi şi începură să tragă din toate părţile, până reuşiră să scoată împletitura, care acoperea aproape toată încăperea. O făcură sul şi o ceată de copii îl rostogoleau voioşi în urma lui Es, ţipând fericiţi că primiseră această însărcinare.

Când ieşiră afară, un om alerga ţopăind în întâmpinarea lor. Avea un picior puţin zgârcit şi se sprijinea într-un băţ. Se aruncă la picioarele lui Og şi începu să vorbească repede.

– A avut osul frânt, explică Og lui Es, din cauza unei lovituri. I l-am pus la loc, şi de atunci nu ştie cum să-mi mai mulţumească.

– Crede, desigur, că este un miracol, săvârşit de fiii soarelui, nu?

– Da, însă din moment ce mă vede aici, în carne şi oase, nu poate să nu vadă că sunt tot om, ca şi el...

– Atunci de ce ne spun „fiii soarelui”?

Og nu mai avu timp să răspundă, deoarece mulţimea îî dusese, aproape pe sus, până în mijlocul micului platou. Un grup de fete, cu lungile lor veşminte albe, se legănau într-un dans molatec, în jurul focului. Părul părea roşu închis, în ultimele sclipiri ale amurgului, vâjâitul râului se auzea aproape, satelitul planetei albastre apăruse galben pe drumul lui de noapte, totul părea atât de ireal pentru Es, încât! se înfiora, gândindu-se că ar fi putut rămâne, printr-o

întâmplare nefericită, pe aceste întinderi străine, rupt pentru totdeauna de marea familie...

Vasele de piatră, pline de lichidul roşietic, începură să circule din mină în nuna. Es sorbi doar o înghiţitura. Până atunci încă nu încercase să guste din acest lichid care le dădea celorlalţi o încântare atât de stranie. Simţi cum lichidul alunecă prietenos pe gât, şi o căldură plăcută, moleşitoare, îl încercă fără voie. Privi în jur şi îi văzu pe ceilalţi vorbind zgomotos cu oamenii planetei albastre. Femeia cu ochii albaştri, care venise în prima zi la astronavă, îi potrivea lui Ad pe frunte o cunună de crengi tinere, mirositoare. Un bătrân se ridicase în picioare, lângă foc, vorbind cu glas tare şi zvârlind în răstimpuri în flăcări nişte grăunţe albicioase, care fumegau în valuri de arome...

– Oare nu visăm, Og? întrebă Es. Suntem într-adevăr printre oamenii de pe planeta albastră? N-am mai văzut niciodată până acum fiinţe umane de pe o altă planetă. Nu ştiu de ce, dar îmi închipuiam întotdeauna că atunci când ne vom întâlni cu oameni de pe altă planetă, ei vor fi mult mai avansaţi decât noi, că vom avea de învăţat de la ei. Şi acum...

– Nu e nici un vis, Es, suntem într-adevăr primii oameni de pe planeta noastră care am întâlnit fiinţe asemănătoare pe o altă planetă...

– Ce spune bătrânul acela?

– Mulţumeşte cerului că ne-a trimis pe noi printre ei şi se roagă să rămânem veşnic aici, pentru a le arăta adevărul...

– Veşnic?

Es se cutremură, ca pălit de un vânt rece. Între noi şi ei sunt distanţe peste care nimeni nu poate sări! se gândi el.

Şi chiar în clipa aceea, Og îi arătă pe cerul înnegrit al nopţii *o* stea strălucind roşcat. Era planeta pustie din care ei plecaseră ultimii. Es văzu, fără voia lui, întinderile părăsite, oraşele încremenite pentru vecie, cu zidurile lor de metal alb, marile canale ce străbăteau planeta de la pol la pol. Privi din nou în jurul lui, la oamenii planetei albastre, la femeile ce se legănau mai departe în dansul lor leneş, şi îl străbătu, deodată, o teamă de moarte. Nu de pericolele acestei planete, ci de prietenii lui. Bătrânul acesta se ruga ca ei să rămână veşnic printre ei... Oare Og şi Ad şi Lor şi toţi ceilalţi nu au început să gândească şi ei la fel? Oare nu îşi spun că planeta albastră este un loc mai sigur decât astronava lor, în lungul drum până la Noua? Nu cred oare că primejdiile necunoscute ale zborului sunt mai mari decât primejdiile acestei planete? Es se înfiora, şi hotărârea de a pleca îi apăru clară şi de neînlăturat. Da, trebuiau să plece neîntârziat. A doua zi. Să plece oriunde, chiar pe planeta stinsă!

– Lor - şopti el - suntem gata cu toate calculele zborului?

– Cred că mâine vom fi gata...

Dar Lor îi răspunsese neatent. Privea la una dintre lespezile de piatră ce mărgineau focul. Es privi şi el. Toate pietrele erau împodobite cu desene zgâriate, probabil cu o altă piatră mai dură. Desenele întruchipau scene naive ale venirii lor pe planeta albastră. Astronava era desenată ca un stâlp în jurul căruia roiau păsări cu cap de om. Alte desene îi arătau pe astronauţi cu aripi, plutind în văzduh. Erau şi câteva încercări de portrete, în linii stângace, înfăţişându-i pe astronauţi purtând în jurul capului cercul tremurător al costumului de raze.

– Atâta pot, deci, ei să înţeleagă... Atât şi nimic mai mult... Pentru ei suntem păsări, fiii soarelui... Prostii!

Băutura roşietică pe care o băuse îi făcea sângele şi zvâcnească mai repede, şi o stare ciudată, pe care n-o mai încercase, pusese stăpânire pe el.

– Ce este cu mine, se gândea, nu mi-a fost niciodată teamă. Acum... Ad, strigă el, este timpul să ne întoarcem la astronava noastră.

– Mai este vreme, Es. N-aş vrea să-i supărăm...

– Atâta tot? Să nu-i supărăm? Haide, îţi spun, nu trebuie să mai stăm nici o clipă.

Se apropie de Ad şi îl smuci, apucându-l de după umeri, cu putere. Ad se ridică în picioare şi-l privi mirat.

– Nu te înţeleg, Es. N-ar fi păcat ca înregistratoarele să nu reţină tot ce vedem şi auzim noi? Dansul femeilor, noi printre oamenii planetei albastre, nu crezi că toate acestea trebuie să ne însoţească spre Noua? Să mai rămânem...

Femeia cu părul galben-roşcat şi ochii albaştri asculta, nedumerită, discuţia lor. Nu înţelegea decât „mai stai”, dar din tonul şi gesturile lor înţelegea foarte bine că Es voia să-l smulgă pe Ad de lângă ea. Se agăţă de braţul lui, scâncind ca un copil.

– Ce spune? întrebă Es.

– Mă roagă să mai rămân...

Es simţi un val fierbinte în tâmple.

– Să rămâi... Toţi vreţi să rămâneţi... Dar noi am luat o hotărâre, şi eu vă voi sili s-o respectaţi până la capăt!

Nu vom mai rămâne nici o clipă aici! Acum să ne întoarcem la astronavă!

Împinse în lături femeia şi, apucându-l pe Ad de mână, ca pe un copil, vru să plece. Se lăsă tăcere. Dansul conteni.

Oamenii planetei albastre se uitau uimiţi. Femeia începu să plângă încet, frecându-şi mâna.

– De ce faci asta, Es? îi spuse Ad. Ei nu ne au făcut nici un rău. Noi suntem superiori lor şi în afară de asta...

– În afară de asta, ce? Noi trebuie să ne întoarcem, chiar acum, pe planeta noastră! Priviţi, ne aşteaptă!

Arătă spre sclipirea astrului roşu, tremurător pe boltă.

– Poate că s-au şi întors ceilalţi? Da, ştiu că s-au întors, nu trebuia să-i întâmpinăm? Noua e pustie, am văzut-o. Ei s-au dus doar pentru a ne lăsa pe noi să zburăm până aici. Ad, urmăreşte oprirea indicatorului!

Astronauţii îl ascultau fără să poată înţelege ceva. Og se ridică încet şi se apropie de Lor, şoptindu-i:

– Nu mai este stăpân pe el. Eu sunt de vină. De când am venit aici n-am mai făcut controlul medical... Trebuie să-l luăm de aici. Poate această băutură, poate eforturile, poate situaţia neprevăzută în care ne aflăm, de la plecare, nu nu ştiu încă, dar Es nu mai poate răspunde deocamdată de gândurile lui. Se poate întâmpla orice...

Es continua să vorbească fără şir, ţinându-l strâns de mână pe Ad:

– Vezi? Ştiam că vom întâlni aici numai pericole! Aşa li s-a întâmplat şi celor ce au venit pe planeta albastră.

Trebuie să scăpăm de arătările acestea ce mişună în jurul nostru.

Şi, cu un gest neaşteptat, smulse lansrazele de la şold şi-l îndreptă asupra femeii cu ochi albaştri.

– Nu! strigă Ad, dar Es declanşase. Femeia scoase un. geamăt lung şi căzu, moale, ca adormită brusc. Se lăsă o clipă de tăcere, grea, apoi toţi începură să urle. Oamenii se îngrămădeau în jurul femeii, bătrânul ţipa, astronauţii se

repeziră la Es şi-i smulseră lansrazele din mâini.

– Nu lăsaţi pe nimeni să se atingă de ea, strigă Og, fugind către microplan. Poate fi salvată!

Se auzi şuierul microplanului. Deasupra aşezării se lăsă tăcere. Apoi microplanul se înapoie, şi Og ateriza către ei, aducând în braţe un aparat greoi şi complicat. Peste o clipa începea operaţia reanimării.

– Es, vorbi încet Ad, înţelegi ce s-a întâmplat? Ai luat viaţa unui om. Asta nu s-a întâmplat de mii de evoluţii. Nu mai poţi fi conducătorul expediţiei. Noi, cei de aici, reprezentăm acum toată omenirea. Vei intra în somnul prelungit, până vom ajunge pe Noua. Acolo se va hotărî. Se întoarse către ceilalţi: Crede cineva altfel?

Nu răspunse nimeni.

– După cum s-a stabilit încă de la început, conducerea expediţiei va fi luată de Lor.

Se întoarse către Og, care opera în tăcere. Astronauţii făcură cerc în jurul lui, privind reanimarea. Noaptea începea încet să pălească.

O dată cu soarele, femeia deschise ochii ei albaştri şi privi în jur. Îl văzu pe Ad şi zâmbi. Oamenii planetei albastre se apropiaseră tăcuţi, privind minunea readucerii la viaţă. Toţi se prosternară, îngânând un cântec. Bătrânul aruncă din nou o mână de arome pe foc şi începu să se roage, agitând braţele. Din când în când ameninţa cu pumnul către munţii întunecaţi.

– Unde este Es? întrebă Ad.

Toţi priviră în jur. Es nu era cu ei. În acea clipă se auzi semnalul radio în toate căştile.

– Vorbeşte Es… Vorbeşte conducătorul expediţiei…

Astronauţii tresăriră, privindu-se uluiţi. Es vorbea de la postul central al astronavei. Nu cumva...

– ...vorbeşte Es... vorbeşte conducătorul expediţiei...

– Es, strigă Lor în aparat, ce înseamnă asta? Unde eşti?

– Vorbeşte astronava... aţi vrut să rămâneţi pe această planetă blestemată. Puteţi să rămâneţi. Astronava va pleca chiar acum. Nu încercaţi să vă apropiaţi de mine. Astronava este înconjurată cu razele impenetrabile! Eu sunt conducătorul expediţiei şi nu pot fi înlocuit de nimeni. Se auzi în căşti un râs straniu.

– Rămâneţi aici. Eu mă duc în întâmpinarea celor ce se întorc de pe Noua. Închid emisiunea. Nu încercaţi să va apropiaţi de mine.

Se mai auzi ţăcănitul de închidere, apoi se lăsă tăcere.

– Astronava nu este încă pregătită pentru zbor, striga Lor. Se va întâmpla o nenorocire. Trebuie să-l împiedecăm!

– Dar cum, dacă s-a înconjurat de raze?

– Atunci trebuie să fugim. Şi cât mai repede! Astronava se va dezintegra.

– Eşti sigur?

– Am controlat toate calculele, şi starea combustibilului, încă nu este determinată exact înclinaţia de pornire. Se îndreptară către microplane, dar Og le strigă:

– Şi oamenii aceştia? - Să vină cu noi!

– Dar nu-i putem lua pe toţi în microplane!

– Spune-le să fugă spre munţi. Să se adăpostească în peşteri.

– Nu vor înţelege. Nu ştiu ce urmează să se întâmple.

– Trebuie să se ducă cineva cu ei.

– Mă duc eu, spuse Ad, simplu.

Se îndreptă către oamenii care îi priveau nedumeriţi şi

le vorbi, mai mult prin gesturi. Oamenii îl urmară încrezători. După puţin timp, se căţărau cu toţii pe stânci, căutând o ascunzătoare.

De departe se auzi un muget înfundat. Lor închise o clipă ochii, apoi, când, fără să vrea, îi deschise, văzu astronava trepidând, apoi aureola gălbuie a gazelor, jetul puternic care se sprijinea pe terasa de lansare, ca o mână, apoi astronava ridicându-se încet, imperceptibil la început, ca un om obosit. Se auziră cele trei note ale cântecului plecării, ţâşnite din toate sirenele astronavei. Og îşi puse mâinile la ochi, scoţând un geamăt.

– De ce...

Răsună şuierul subţire al lansării, şi deasupra munţilor apăru, ca un fulger, alb, astronava. O clipă numai, şi se opri în văzduh.

– Acoperiţi-vă ochii, strigă Lor.

Suflată de un vânt puternic, astronava se desfăcu, înroşindu-se ca pătrunsă de o flacără. Un stâlp galben se ridică spre cer, boltindu-se în partea de sus. Apoi totul dispăru şi o ploaie neagră se scutură din văzduh. Ultima astronavă pierise.

Noaptea, sub stelele tremurătoare, porniră în căutarea unui nou sălaş. Deasupra, pe cerul nepăsător, clipea roşietic planeta stinsă, pe care ei n-o vor mai vedea altfel niciodată. Pentru ei, Noua era aici, pe planeta albastră, unde nu mai rămăsese din semnele puterii lor decât rampa de lansare, mută în măreţia ei bolovănoasă. Fiii planetei moarte se contopeau cu planeta albastră.

DISCUTÂND ÎN MORSE

Venisem abia de două zile la Predeal, în concediu, şi, bineînţeles, încă nu reuşisem să mă desprind de atmosfera obişnuită a serviciului unde lucram. Spun „lucram”, deoarece, acum aproape fără voia mea, am început să mă gândesc tot mai insistent la un transfer. Descoperind acest nou şi uimitor domeniu, mă simt atras către el cu o forţă irezistibilă. Cred, de altfel, că oricine ar fi fost în locul meu... Dar să expun, mai întâi, faptele.

Nu cunoşteam prea bine Predealul. Nu-l cunosc nici acum. Vila în care fusesem cazaţi, eu şi soţia mea, se afla undeva, la marginea oraşului. Chiar din spatele ei începea pădurea. Am fost fericit de această întâmplare. Oraşul nu mă atrăgea. Am dat o raita prin centru şi m-am lămurit. Este ca un mic cartier al Bucureştiului. Eu venisem pentru munte, nu pentru ascensiuni, desigur, deoarece nu m-am căţărat niciodată pe o stâncă - înălţimea îmi dă ameţeli - ci pentru aer. Medicul îmi dăduse şi o formulă care, nu ştiu de ce, mi-a surâs: „aerosol de pădure”.

Era cu vreo oră înainte de a se însera.

– Mai e destulă vreme până la masă, i-am spus soţiei. Aş da o raită pe-aici, pe lângă casă. Vii cu mine?

– Trebuie să-mi termin romanul, îmi răspunse ea. Aşa îmi răspunde, de altfel, în fiecare zi. Întotdeauna are de terminat câte un roman, chiar dacă nici n-a început să-l citească.

– Bine, mă duc singur. Trec mai târziu să te iau. Barem sa mergem la masă împreună.

– Da, cred că până atunci termin şi romanul. Trebuie

neapărat să-l termin, ca să-l încep pe celălalt.

Când am ajuns la uşă, m-a strigat:

– De ce nu-ţi iei haina de ploaie?

– Pe vremea asta? Nu vezi cum străluceşte soarele?

– La munte nu poţi să te încrezi în soare.

– N-are nici un rost. La revedere.

Am urcat, pe o mică potecă, printre brazi. Deodată, mi-am adus aminte că uitasem acasă o lucrare pe care cei de la serviciu desigur că o căutau disperaţi. Da, îmi aduceam bine aminte, o luasem acasă, cu două zile înainte de plecare, pentru a o termina. Lucrasem până noaptea târziu. Mi s-a mai întâmplat să plec în concediu lăsând unele lucrări neterminate şi, în loc să mă recreez, m-am chinuit tot timpul, gândindu-mă câte alte lucrări se pot împotmoli din cauza mea. De atunci, mă străduiam să aduc absolut totul la zi înainte de plecare. Şi acum... Trebuia să dau neapărat un telefon, să-i anunţ unde am lăsat dosarul. Dar cum vor reuşi să intre în apartament? N-aveam încotro, eram silit să mă reped înapoi la Bucureşti, să rezolv această neplăcută problemă. Apoi, deodată, n-am mai fost sigur că o lăsasem acasă. Parcă totuşi o dusesem la birou şi i-o dădusem iui... Cui i-o dădusem? Vedeam în faţa ochilor dosarul albastru spălăcit ba pe masa din sufragerie, ba în sertarul biroului meu, ba în mâna dactilografei, ba...

Am trecut pe lângă o cabană minuscula, în faţa căreia câţiva turişti, care probabil atunci coborâseră de pe munte, beau bere. M-am gândit să beau şi eu, dar când am văzut forma sticlelor am renunţat. Cine naiba a inventat şi berea caramel? O socotesc de-a dreptul îngrozitoare!

„Va să zică, mi-am spus, continuându-mi drumul, lucrarea se află la... Unde se află?” Cu cât mă sileam să-mi

amintesc, dosarul devenea de un albastru şi mai spălăcit, îl vedeam pretutindeni şi nicăieri. Mi-am impus calmul. N-avea nici un rost să mă frământ atât chiar de la începutul concediului. M-am gândit să dau a doua zi un telefon la Bucureşti, să aflu mai întâi dacă într-adevăr nu predasem nimănui lucrarea şi după aceea să iau o hotărâre.

– Acum am ieşit să mă plimb, mi-am spus.

Abia atunci mi-am dat seama că începuse să plouă. De fapt nu era ploaie, ci o burniţă măruntă şi deasă. Probabil că pornise mai de mult. Urcasem în neştire şi nu mai zăream nici urmă de potecă. Peisajul era de jur împrejur acelaşi. Seara cobora văzând cu ochii, sau poate că nu era decât burniţa cenuşie care întuneca totul. Am făcut câţiva paşi în dreapta şi în stânga, dar nu-mi dădeam de loc seama dincotro venisem. Mă aflam pe o mică pajişte, într-o linişte desăvârşită, întreruptă doar de vâjâitul monoton al cetinii bătute de burniţă. Ploaia mă udase de-a binelea şi mi-am amintit de ceea ce îmi spusese soţia mea la plecare. Avusese - pentru a câta oară? - dreptate. Dar această recunoaştere nu-mi folosea la nimic, începuse să bată un vânt uşor, care scutura mereu coroanele brazilor, împiedicându-mă să mă adăpostesc de ploaie. Pe măsură ce se întuneca deveneam şi mai furios pe mine însumi şi pe soţia mea.

– Trebuia să-mi fi dat pur şi simplu haina de ploaie, nu sfaturi! Poftim! Acum ce-i de făcut?

Cum mă învârteam de colo-colo, izbindu-mă de trunchiurile brazilor, în timp ce întunericul devenea tot mai compact, am zărit deodată o licărire roşietică de lumină. Convins că este de la o casă sau de la o cabană, am grăbit pasul. M-am mai împiedicat de câteva ori de brazi, dar până

la urmă am ajuns într-o mică pajişte - poate că era tot pajiştea în care nimerisem ceva mai înainte - în faţa unei clădiri ale cărei contururi nu-mi apăreau cu claritate, din cauza întunericului. M-am apropiat. Lumina roşietică venea de la un fel de felinar aşezat deasupra unei uşi masive de metal. Clădirea era un mic bloc ciudat, numai cu parter, după câte reuşeam să disting. Acum, când povestesc această întâmplare, mă mir că n-am asemănat-o de la bun început cu un cavou. Dar atunci nu mi-a trecut prin minte să fac această apropiere. Uşa de metal era întredeschisă şi, împingând-o fără greutate, am intrat înăuntru. Nimerisem într-o încăpere de proporţii modeste, un fel de hol. Ţinând încă mâna pe clanţa, am bătut în uşă.

– E cineva aici? am spus, destul de tare.

Nu mi-a răspuns nimeni.

Desigur, nici nu mă gândeam să mai ies afară. Auzeam ploaia care se înteţea şi abia acum îmi dădeam seama cât sunt de ud. Am făcut câţiva paşi şi am întrebat din nou:

– E cineva aici?

Nu mi-a răspuns, din nou, decât tăcerea.

În hol era o căldură plăcută, şi linişte. Sus, la muchile dintre tavan şi pereţi pâlpâia o luminozitate roşietică, asemenea celei de afară. Deşi slabă, lumina de ajuns încât să disting toate obiectele din jur. Nu erau, de altfel, prea multe. Drept în mijlocul încăperii se afla un fel de măsuţă, de fapt o fâşie semicirculara, lată de două palme, aşezată pe nişte picioare subţiri, în interiorul semicercului era instalat un scaun înalt ca de dentist, cu spatele la uşă. Când m-am apropiat de măsuţă, am descoperit că pe suprafaţa ei erau dispuse nenumărate butoane. Am atins, fără să vreau, unul dintre ele, şi luminozitatea roşietică a

devenit pentru o clipă mai puternică.

– E cineva aici? am întrebat din nou.

Nici un răspuns. Am privit din nou în jurul meu şi abia atunci am observat că în nici un perete nu exista vreo uşă, în afară de aceea prin care intrasem. Mi s-a părut că în peretele opus uşii disting pervazul unei ferestre, dar, când m-am apropiat, am văzut ca este o simplă ramă metalică, mărginind o suprafaţă netedă, ca de material plastic.

Deodată mi-a trecut prin minte ideea ca nimerisem într-una din acele cochete construcţii în stil românesc pe care scrie, cu litere mari: PERICOL DE MOARTE. Şi dedesubt: CURENT DE ÎNALTĂ TENSIUNE. Le văzusem, din loc în loc, în parcurile şi pe străzile din Sinaia şi admirasem ideea celor care au hotărât să transforme aceste instalaţii utilitare în mici opere de arhitectură. Dar acum nu mai era cazul să admir, şi încă din interior, o asemenea construcţie. M-am repezit spre uşă şi am tras cu putere de clanţă. Totul începuse să ia forma înlănţuită a unui vis urât. Clanţa nici nu se clintea. Cineva închisese uşa.

Am bătut, am strigat, dar fără nici un rezultat. Era ca şi când mă aflam acolo de-o veşnicie. Gâfâind - îmi auzeam chiar bătăile speriate ale inimii - m-am aşezat pe scaunul din faţa ciudatei mese şi, maşinal, am scos o ţigară. Atunci mi-am dat seama că în jurul meu nu mai era tăcere. Dintr-un colţ al încăperii răsună o ţârâitură, ca şi când un greiere s-ar fi ascuns într-un microfon nevăzut. Din alt colţ îi răspunse un altul, apoi altul şi, în câteva clipe, încăperea era ca un stup de greieri. (Ştiu că nu exista stupi de greieri, dar această imagine mi-a venit în minte atunci, şi n-are nici un rost s-o înlocuiesc. Poate că redă mai bine starea mea de spirit.) Deşi se amestecau, ţârâiturile nu se confundau

între ele. Fiecare greier, ca să mă exprim astfel, utiliza o anumită tonalitate.

– Ţâr - ţââr - ţârr, parcă întreba un glas subţire.

– Grum - gruum - gruum, răspundea un glas de bariton.

– Dong - dooo - dongon, intervenea un altul.

Şi din nou - ţââr - gruum - dooog - într-o succesiune neîntreruptă, sărind pe toate notele gamei. Nu cumva asistam la concertul unor instrumente necunoscute? Eram prea buimăcit pentru a-mi mai pune întrebări şi a căuta răspunsuri logice. M-am năpustit din nou la uşă şi am bătut cu pumnii, urlând din răsputeri.

Deodată, printre ţârâiturile care îmi scrijeleau creierul, am auzit un glas omenesc, un glas fără vreo intonaţie precisă:

– Nu este stăpânul!

Am rămas încremenit. Cineva, deci, mă supraveghea.

– Alo! Este cineva aici? am întrebat din nou. Nici nu mai eram în stare să găsesc alte cuvinte.

– Nu este stăpânul, repetă vocea necunoscută.

Şi iar: ţââr - gruuum - doo. Clar, ca şi cum până atunci nici nu făcusem altceva, am descifrat ţârâiturile. Spuneau în alfabetul Morse: Nu este stăpânul!

În timpul serviciului militar am fost transmisionist şi cunoşteam destul de bine folosirea alfabetului Morse. Reflexele, îndepărtate un timp de pe primul plan al atenţiei, din cauza altor preocupări, îmi reveniseră brusc. M-am aşezat din nou pe scaun şi am început să ascult strania discuţie care se desfăşura în încăperea slab luminată de licăririle roşietice.

– Am rezolvat ecuaţiile, spunea o voce. (Cer iertare, dar n-am cum sa numesc altfel ţârâiturile care participau la

discuţie.)

– Ha, ha, ha! îi răspunse o altă voce, ţârâind cristalin. Mereu vorbeşti despre ecuaţii. De unde scoţi barbarismele astea? Cred că este un cuvânt lipsit de sens. E un substantiv neutru? Un ecuaţ, două ecuaţii? Aşa trebuie să fie. Îmi plac substantivele neutre. Mă distrează. Ha, ha, ha.

Era mai mult decât ciudat acest râs telegrafic, exprimat în semnale scurte şi lungi. Ca şi cum cineva şi-ar exprima sentimentele prin figuri geometrice.

– Ne plictiseşti cu gramatica ta, interveni altcineva. Nu înţeleg de ce stăpânul te mai lasă să vorbeşti. Şi vorbeşti prea mult, mai mult ca noi toţi.

– Nu e stăpânul! răsună din nou vocea omenească.

– E un elev, e un elev. Trebuie să-l învăţăm. Prima mea lecţie este despre cuante.

Se auzi un declic şi vocea continuă:

– Cuantele reprezintă...

Dar din nou răsună vocea omenească:

– Tăcere. V-am spus că nu e stăpânul.

– E un elev. E un elev.

– Un elev, doi elevi. Substantiv masculin...

– Este ora 20,15...

– Am răguşit. Nişte ulei suprasaturat...

– La puterea 10, la puterea 10! Numai aşa...

Vocile începuseră să vorbească toate deodată şi îmi era din ce în ce mai greu să le urmăresc. Senzaţia de teamă îmi dispăruse. Mă gândeam că intrasem probabil într-un fel de fonotecă a cine ştie cărui maniac. Mi-am aprins, zâmbind, ţigara, aşteptând să văd cum se va termina această ciudată aventură.

N-am tras, însă, decât un singur fum, şi un ţârâit

puternic ca de sonerie a răsunat în încăpere:

– Fum de ţigară! Necunoscutul fumează. Nicotina este cancerigenă.

Fulgerător, m-a cuprins din nou spaima. Se vorbea despre mine, nu eram, deci, în nici un fel de fonotecă. Poate ca...

N-am reuşit să-mi duc gândul până la capăt, deoarece cineva mi-a smuls ţigara din mână. Am întors capul şi am văzut, în lumina roşietică, un fel de păianjen lucitor, metalic, ridicându-se spre tavan. Ţinea între gheare ţigara mea.

– Necunoscutul e bolnav, spuse vocea, cu ţârâit de sonerie. Pregătiţi-l pentru consultaţie.

Alarmat de cursul pe care îl luau împrejurările, am vrut să mă ridic de pe scaun. Dar nişte braţe puternice, deşi le simţeam cu degete delicate, m-au ţinut locului. Într-o clipă, am fost înlănţuit de scaun. Gleznele picioarelor, încheieturile mâinii, gâtul îmi erau prinse în fire subţiri, uşor elastice, ţinându-mă nemişcat pe scaunul înalt şi, de fapt, destul de comod.

– Pulsul! comandă soneria.

– *86* ! răspunse imediat un ţârâit subţire.

– Tensiunea!

Simţeam cum sunt pipăit, cercetat, adulmecat de o sumedenie de aparate nevăzute.

– Plămânii!

Luminozitatea roşietică scăzu simţitor, apoi se stinse complet, în timp ce, în rama de metal pe care o văzusem în peretele din faţă, începu să apară o pată, mai întâi cenuşie, apoi din ce în ce mai albă. Şi, ca pe un ecran de cinematograf, apărură nişte plămâni, care se umflau şi se

dezumflau încet, ca nişte vietăţi obosite. Nu-i văzusem niciodată, dar am ştiut că erau plămânii mei. Ce fel de raze foloseau aceste fiinţe, care vorbeau în alfabetul Morse? Nu ştiu şi în clipa aceea nici nu mă interesa. Mă cuprinsese o teroare rece. Nu era nici o glumă, devenisem prizonierul unor oameni invizibili şi periculoşi.

– Perfect sănătos!

– Păcat, răspunse soneria. Mai departe. Stomacul.

Mi-am văzut, pe ecranul albicios, şi stomacul, ca o cameră de minge de fotbal pe jumătate dezumflată. Apoi ficatul, cu nimic deosebit de confraţii lui mai mari întâlniţi în frigiderele măcelăriilor.

Ţârâiturile care vorbeau despre gramatică, despre ecuaţii, despre ulei încetaseră. Nu se mai auzeau decât comenzile soneriei şi nişte răspunsuri scurte, ca ale unor asistenţi perfecţi, comentând imaginile de pe ecran.

Deodată, una dintre ţârâituri exclamă:

– Apendicele este inflamat!

– Unde? Arată-mi.

Pe ecran apăru bietul meu apendice, ca un vierme neputincios, strâns din toate părţile de alte organe care voiau să-l dea deoparte şi să-i ocupe locul.

– Da. Pregătiţi operaţia, spuse soneria, cu acelaşi ton poruncitor.

Ecranul se coloră şi mai puternic în alb, luminozitatea roşietică se reaprinse. Am început să mă zbat. Deşi totul era absurd, deşi în jurul meu nu vedeam pe nimeni, mă cuprinsese o frică de moarte. Dacă această sonerie provoca, totuşi, o operaţie? Nu, trebuie să scap din acest coşmar. M-am smucit în toate sensurile, căutând să mă eliberez.

– Necunoscutul nu stă liniştit, spuse o voce piţigăiată.

– Hei, lăsaţi-vă de glume, am răcnit eu. Daţi-mi drumul! Ce naiba se întâmplă aici?

– Ai auzit? întrebă aceeaşi voce.

– Am auzit, răspunse soneria. În timpul operaţiei nu se vorbeşte. Pentru mine, operaţia este un fleac. Nu-mi trebuie decât zece minute.

– Dar nu vreau, am ţipat eu. La dracu!...

– Anestezie totală, ordonă soneria. Imediat. Îndepărtaţi hainele.

Urlând disperat, fără să mai pot pronunţa vreun cuvânt anume, am simţit în aer mirosul cloroformului. Încordându-mi toate puterile, am reuşit să-mi eliberez un braţ, dar, pe când îl ridicam, am început să plutesc, confundându-mă cu luminozitatea roşietică. Departe, ca din înălţimile văzduhului, se auzea ţârâitul soneriei.

*

M-am trezit instalat într-un fotoliu comod. Cineva îmi schimbase haina udă de ploaie şi acum eram îmbrăcat într-o haină călduroasă de casă. Involuntar, am dus mâna către regiunea apendicelui.

– Fii fără grijă, nu s-a întâmplat nimic, îmi spuse cineva.

Am întors capul. Alături de mine şedea un om scund, cu părul alb, dar cu figura distonant de tânără.

– Ai trăit câteva momente neplăcute...

– Într-adevăr. Nu înţeleg...

– Vei înţelege imediat. Bei o cafea?

– Cu mare plăcere.

– O ţigară?

– Mulţumesc.

Şi, bând o cafea straşnică şi fumând singura ţigară bună

- Mărăşeşti - am ascultat explicaţia straniilor întâmplări prin care trecusem.

– Nu este decât o întrunire de maşini cibernetice, m-a lămurit noua mea cunoştinţă. Înţelegi, fiecare maşină are lin anumit program, o anumită memorie. Pentru a evita această specializare unilaterală, m-am gândit să conexez mai multe maşini, lăsând-o pe fiecare cu specificul ei, dar stabilind între ele o serie de legături, mai simple sau mai complicate. Ar fi ca o schemă redusă, extrem de primitiva - deşi, pe de altă parte, extrem de avansată - a creierului omenesc. Din păcate, fiecare maşină ocupă un loc considerabil şi pentru a aduna mai multe specialităţi ar trebui să clădim un fel de bloc-turn, şi încă n-ar fi de ajuns. Clădirea pe care ai vizitat-o fără voie înglobează şapte maşini cibernetice. Pe mine mă interesează modul în care ele se vor influenţa reciproc. De pildă, un matematician care este şi meloman şi pasionat de sport stabileşte o mulţime de legături între aceste domenii, în afară de legăturile cu nenumărate alte domenii ale vieţii de toate zilele. Cum se vor comporta însă maşinile cu specialităţi diferite, puse să lucreze una lingă alta şi în legătură una cu alta? Vor învăţa unele de la altele? Cum s? va manifesta influenţa lor reciprocă?

Este o problemă extrem de importantă, cred eu, pentru viitorul ciberneticii. Din păcate...

– Dar soneria aceea care vorbea atât de poruncitor...

– Chiar despre asta voiam să-ţi vorbesc. Prin împrejurări pe care nu le cunosc, deoarece îmi scapă mecanismul lor, maşina specializată în medicină a ajuns să le domine pe toate celelalte. Acum, ansamblul este ca un om cu o solidă pregătire în lingvistică, în mecanică, în matematică şi în

alte câteva domenii, dar a cărui profesiune principală rămâne totuşi medicina. Înţelegi?

– Da... am răspuns eu, neconvins.

– Am înregistrat, clipă de clipă, toate procesele de influenţare reciprocă. Dar n-am reuşit să înţeleg cum de a ajuns să le domine pe celelalte. Acum mă gândesc să le separ, pentru a urmări ce mai rămâne în fiecare, din această viaţă în comun.

– Dar asta înseamnă că maşinile rămân, totuşi, la voia dumitale!

– Bineînţeles, deşi, pe de altă parte, după cum ai văzut, se pot manifesta şi independent. Oricum, va trebui să fac imposibilă, de acum înainte, pătrunderea involuntară a cuiva în această casă cibernetică. Când vor afla cei de la Academie ce s-a întâmplat... De fapt, semnalul de alarmă a sunat tot timpul, de când ai intrat acolo. Dar eu ieşisem pentru o clipă şi nu l-am auzit...

– Neglijenţă? am întrebat eu.

Ciberneticianul dădu din cap, afirmativ.

– Hm! am continuat, mustrător, neglijenţele pot avea urmări grave... Dar fii fără grijă, n-am să povestesc nimănui întâmplarea...

El îndepărtă, cu un gest, propunerea mea.

– Nu-i vorba despre asta... Trebuie să văd dacă nu cumva maşinile au deschis singure uşa. Observându-mă pe mine făcând această operaţie de sute de ori, poate că au devenit şi ele curioase.

– E cu putinţă?

– Nu ştiu... Poate că da..

– Dar... dacă maşinile dumitale începeau să mă căsăpească?

Omul mă privi zâmbind, îşi aprinse încă o ţigară şi-mi spuse:

– Ţi-a fost frică?

– Te cred!

– Greu vei găsi un chirurg mai bun ca maşina mea. Şi pe mine m-a operat de apendicită. E un maestru...

*

Cred că, după această expunere sumară a faptelor, oricine îmi va da dreptate că am început să mă gândesc la transfer. Să existe o asemenea activitate, să poţi participa la ea şi să n-o faci? Ar fi o crimă. Aş putea fi întrebat: ce am eu comun cu cibernetica? Am. Profesiunea mea este una dintre cele mai ingrate, mai migăloase, mai lipsite de satisfacţii, dar şi una dintre cele mai universal valabile. Sunt contabil, şi binecuvântez clipa când mi-am ales această profesiune, care îmi va ajuta să pătrund şi acolo, unde stăpâneşte cibernetica şi oriunde., .

Pentru a încheia, trebuie sa redau scurta discuţie purtată cu soţia mea pe această temă. După ce i-am povestit - exagerând puţin, ca orice povestitor - toată întâmplarea, ea a oftat şi mi-a spus:

– Ce păcat că n-am fost eu acolo...

– De ce?

– Trebuie să fie grozav de interesant să te opereze o maşină cibernetică... În orice caz, aş fi fost prima femeie din lume... Ca într-un roman.

(Postumă)

OMUL PLANETĂ

După ce, trecând pe Iupiter, ne pregăteam să ieşim din sistemul nostru solar, pentru a ne continua călătoria către Tau Ceti, vechile certuri dintre mine şi Magda au reînceput. Ca de obicei, s-a sculat brusc din fotoliul ei, în timp ce citeam, şi a ieşit din cameră trântind uşa, cu toată puterea, aşa cum făcea şi acasă, pe Pământ. În astfel de momente n-o mai întrebam nimic şi poate că tocmai prin tăcere o jigneam şi mai adânc. Ştiam dinainte tot ce avea să-mi reproşeze - dacă aş fi întrebat-o; nu mă ocupam de ea - îmi pierdeam vremea numai cu nasul în cărţi - eram posac şi străin. Poate că avea dreptate, de altfel, dar felul în care voia să-şi impună dreptatea mă scotea, la rândul meu, din sărite.

S-a înapoiat după câteva minute şi mi-a spus tăios:

– De data asta cred că ai înţeles; nu mai pot suporta. Nu m-am închis cu tine în astronavă pentru a te contempla citind. M-am săturat.

Am căutat să-i răspund cât mai calm, vorbind rar şi egal, deşi mă socoteam, ca în toate întâmplările asemănătoare, nedreptăţit. Zâmbeam, dar îmi simţeam zâmbetul fals şi neputinţa de a-i zâmbi convingător mă înfuria şi mai mult !

– Draga mea, de ce nu faci şi tu sport - ca toţi ceilalţi? (Ştiam prea bine că invitaţia era stupidă!) De ce nu asculţi muzică? (De fapt, îi plăcea să ascultăm împreună...) Avem, amândoi, deocamdată, prea mult timp liber. Eu - ce vrei? - trebuie să studiez. Ştii şi tu că nu mă pot întoarce pe Pământ fără să-mi fi trecut toate examenele la încă o

specialitate măcar. Nu pot să rămân toată viaţa numai medic. Înţelege, ce naiba!

De aici, calmul a dispărut. Discuţia era pur formala, deoarece ajungeam întotdeauna, orice argumente am li încercat, la aceleaşi rezultate: reproşuri, voci iritate, replici de dragul replicilor. Toate acestea făceau să-mi vâjâie sângele în tâmple. Nici aici, pe astronavă, nu puteam avea linişte? Şi drumul trebuia să dureze opt ani buni pământeşti...

Cearta a fost mai violentă ca de obicei şi, în cele din urmă, am plecat, trântind bineînţeles şi eu uşa, ceea ce m-a răcorit oarecum. M-am învârtit fără rost pe coridoare, apoi, căutând un refugiu, am intrat din obişnuinţă în sala spitalului. N-aveam nici un pacient şi în fiecare dimineaţă nu făceam altceva, Magda şi cu mine, decât să mutăm da colo-colo aparatura şi instrumentele medicale. Magda numea spitalul „salonul meu alb”, aşezase flori în toate colţurile şi pretindea, râzând, că nu va permite nimănui să-i calce pragul, decât pentru a vizita „locul unde în antichitate erau îngrijiţi cei ce acceptau să se îmbolnăvească”. Tot în „salonul alb” voia să ne invităm prietenii, în fiecare an, la aniversarea căsătoriei noastre.

Amintindu-mi de toate acestea, izbucnirea ei, neaşteptată şi totuşi atât de obişnuită, m-a durut dintr-o dată, ca o muşcătură. Magda era o fiinţă voluntară, veşnic agitată, incapabilă să aibă o clipă de reverie fără ca, imediat, sa nu vrea să o transforme în realitate. De altfel - de ce să mint? - tocmai acest fel al ei de a fi mă cucerise...

Şedeam, cu capul în palme, pe o banchetă, simţind cum, o dată cu oboseala ce mă cuprindea încet, dispare şi enervarea. Tăcerea era totală. Sala spitalului fusese izolată

cu grijă, nici un zgomot dinafară nu putea să pătrundă înăuntru, chiar când toate motoarele astronavei intrau în funcţiune. Plafoanele de cuarţ electric luceau mângâios, în culorile zorilor. Totul, în sala spitalului, fusese aşezat de mâinile noastre, de Magda şi de mine. Îmi treceam privirea, pe rând, peste aparatura ce strălucea de neîntrebuinţare. Deşi toţi cei de pe astronavă aveau fişe medicale demne de invidiat, spitalul era prevăzut pentru cele mai complicate intervenţii. Deocamdată nu făceam decât controlul minuţios al membrilor echipajului, în fiecare dimineaţă, indiferent dacă oamenii erau în orele de lucru sau de somn prelungit. Oare cum ne vom face controlul mâine? Nu îşi vor da seama ceilalţi că s-a întâmplat ceva neplăcut între mine şi Magda? Oferirea unui spectacol de acest gen mă sufoca. Oamenii au ajuns să pătrundă adânc în Cosmos, să-şi creeze astronave perfecţionate, asemănătoare unor mici planete locuite, şi nu-şi pot încă desprinde din ei aceste străvechi porniri de hărţuială inutilă? Şi oare Magda nu gândeşte acum la fel?

– Nici în salonul meu nu pot fi singură o clipă?

Magda şedea în pragul uşii, invitându-mă, prin atitudinea ei, să plec deîndată.

– Magda, toată enervarea noastră este de-a dreptul ridicolă, vreau să-ţi...

– Te rog, lasă-mă singură! Du-te şi pregăteşte-ţi examenele tale de student întârziat...

Am plecat, traversând furios coridoarele goale. Erau orele când, în afară de piloţi, toţi cei de pe astronavă dormeau. Unde să mă fi dus? Magda, deşi îmi ceruse s-o las singură, n-ar fi rămas în „salonul alb” mai mult de un sfert de oră, eram sigur. Apoi m-ar fi căutat că să-şi descarce

enervarea până la ultima picătură. Doar nu ni se întâmpla, pentru prima dată...

În cele din urmă m-am hotărât să mă duc în cabina terminală, unde bănuiam că Magda nu m-ar fi căutat. Voiam, s-o las singură măcar o oră, până când s-ar fi liniştit.

M-am felicitat pentru această idee, am coborât, de-a lungul întregii astronave, cu ascensorul, am intrat în cabină, am blocat uşa şi m-am trântit pe o lada.

Cabina era puţin încăpătoare, deşi lungă de vreo zece metri. Pe rafturi erau îngrămădite materiale de rezervă. O lumină albă, egală, ca pe culoarele astronavei, scălda încăperea. Am stat aşa nu mai ştiu cât, încercând să nu mă mai gândesc la certurile mele cu Magda. La ce mă gândeam? Nu ştiu. Poate că am şi aţipit. M-am trezit ca de un balans puternic. Spatele îmi înţepenise. O clipă de ameţeala inexplicabilă m-a făcut să închid ochii, apoi am revenit. Am privit ceasul. Eram în cabină de aproape cinci ore. Desigur că Magda mă căuta îngrijorată, prin toate încăperile astronavei. Ce copilărie din partea mea, să mă supăr pentru o nimica toată! Puteam foarte bine să las, pentru o oră-două, cărţile şi să mă fi dus cu Magda la piscină sau să ne plimbăm, pur şi simplu, prin micul parc din mijlocul astronavei... Avea dreptate: mă ocupam prea puţin de ea! Mi-am amintit, deodată, că puţin înainte de izbucnirea ei, mă rugase să căutăm în fonotecă melodiile anilor de studenţie şi să le ascultăm măcar o jumătate de oră. Şi eu care nici nu-i răspunsesem, cufundat în cifrele cărţilor! Mai avusesem apoi şi inspiraţia ridicolă de a-i recomanda să-şi calmeze nervii ascultând muzică! Nu, fără îndoială, nu mai eram de loc atent cu Magda. Trebuia s-o găsesc numaidecât şi să încerc o explicaţie...

Am vrut să ies, dar uşa blindată n-a cedat, ca şi când ar fi fost o uşă oarecare, între camere obişnuite, închisă cu cheia. Am forţat, dar mecanismele nu-mi răspundeau. Am încercat toate butoanele şi mânerele. Degeaba. Am căutat butonul lângă care scria „alarmă” şi un şuierat ascuţit a umplut cabina. Am apăsat încă o dată lung, şi m-am aşezat din nou, aşteptând. Îi şi vedeam pe piloţi râzând de nepriceperea mea şi pe conducătorul expediţiei cerându-mi să mai trec o dată probele tehnice... Şi, desigur, găsindu-mă blocat în cabină, toţi vor bănui că m-am certat din nou cu Magda. Gândul acesta m-a înfuriat din nou. Trebuia să am cu ea o explicaţie categorică. Dragostea noastră trebuie ferită de ridicol.

A trecut aproape o oră şi jumătate şi se părea că nimeni n-a auzit şuierul de alarmă. Am sunat din nou, năpădit de o nelinişte lesne de înţeles. Am acţionat mecanismele care deschideau hublourile şi am încercat să privesc afară. Prin geamurile groase de metal transparent se vedea o nemărginire de smoală, în care licăreau, roşii, câteva puncte îndepărtate, priveliştea obişnuită a călătoriilor cosmice, când astronava se îndepărtează de un sistem solar. Am bătut cu pumnii în uşă, am strigat - deşi ştiam că nu mă poate auzi nimeni - am sunat, din nou, prelung, alarma. Nu-mi răspundea nimeni dinafară. Am eliberat şi celelalte hublouri şi, privind în toate părţile, am fost nevoit, în cele din urmă, să înţeleg. Se întâmplase ceva groaznic: cabina se desprinsese de astronavă şi eu rămăsesem singur, plutind în nemărginirea Cosmosului.

Cum s-a petrecut catastrofa n-am înţeles. Cred că, voind să deschid uşa, am acţionat un mecanism

corespunzător comenzilor de desprindere dinafară. Cabina terminală, ca şi alte părţi ale astronavei, se putea desprinde, pentru diferite eventualităţi. Dar ce importanţă mai avea dacă îmi explicam sau nu faptele. Mă găseam singur, ca într-o celulă de închisoare (citisem despre asemenea celule în romanele precosmice), prin vina mea sau a altora, şi trebuia, *trebuia* să-mi caut salvarea! După primul moment de spaimă, mi-am regăsit încrederea. Nu era nimic prea grav - mi-am spus, cabina, odată desprinsă, nu putea decât să urmeze, cuminte, corpul astronavei, ca un satelit minuscul. Era un fenomen cunoscut şi de copii, încă de pe vremea lui Jules Verne... N-aveam, deci, nici un motiv de îngrijorare. Ştiam că în fiecare cabină se găsea cel puţin un costum de scafandru cosmic pentru ieşirea liberă în spaţiu. L-am găsit într-adevăr cu uşurinţă, l-am îmbrăcat şi, prin îngustul coridor etanş al hublourilor, am ieşit, încrezător, în Cosmos.

Corpul astronavei nu se zărea nicăieri.

Am reintrat în cabină, impunându-mi cu greutate calmul. Singur... Imaginea singurătăţii în Cosmos m-a podidit dintr-o dată, prin toţi porii, ca o realitate neomenească pe care n-o bănuise nimeni, niciodată. Infinitul este suportabil când îl limităm la semnul a, sau îl fragmentăm, convenţional şi totuşi real, la drumurile astronavelor între planete, sau al luminii între galaxii. Dar un om, un singur om, zvârlit de-a dreptul, netrimis de nimeni, în infinitul orb... Gândul nu mi se agăţa decât de astronava ce gonea cu viteze monstruoase, depărtându-se cosmic de mine. Iar eu... Eu mă îndepărtam, în sens invers, gonind cu aceeaşi viteză, ca şi când aş fi vrut să mă pierd cât mai repede de singurii oameni de care fusesem

aproape, în lumea fără viaţă a vidului nesfârşit. Cabina terminală, ca şi alte cabine ale astronavei, era înzestrată cu mecanismele rachetelor contrare şi nu se desprinsese, deci, pur şi simplu, ci fusese lansată în direcţia contrară zborului astronavei. Când vor observa cei din astronavă lipsa mea şi a cabinei!...

Şi ce vor putea întreprinde? Costumul de scafandru mă apărase de frigul cosmic şi, totuşi, parcă simţeam cum mă cuprinde toropeala caracteristică a îngheţului, în care disperarea se pierde o dată cu ultimele resturi de gând. Mi-am revenit din această toropeală într-un târziu. Deşi eram condamnat la cea mai îngrozitoare pieire ce existase vreodată, toată fiinţa îmi poruncea să mă opun, să încerc o ieşire. Cât mai eram încă în viaţă, încă la adăpost de adversitatea neiertătoare a Cosmosului, trebuia să mă împotrivesc dispariţiei, cu toate condiţiile odios de inegale în care mă azvârlise întâmplarea. Dar cât puteam să mai rezist în cabina strimtă şi duşmănoasă, cu tăcerea ei scăldată în lumina albă indiferentă? Şi trebuia oare să mai rezist? Împotrivirea mea avea vreun sens? Avea sau nu, m-am trezit făcând inventarul rezervelor din cabină. Erau jalnic de reduse. Un om rămas singur pe o insulă pustie are totuşi în jur iarba, oricât de săraca, poate pescui scoici şi peşti, are aer, aerul care mie îmi lipsea, sau avea să-mi lipsească nu peste mult timp. Aveam câteva cutii de oxigen solid, pentru spital, dar nu le puteam folosi, deoarece aparatul pentru transformarea lui în oxigen respirabil era în „salonul alb”, acolo unde Magda voia să ne sărbătorim în fiecare an ziua aniversară a căsătoriei noastre... Nu-mi rămânea decât obişnuitul transformator al aerului din astronava, care avea o viaţă atât de limitată,” în ceea ce

priveşte hrana, aceasta era şi mai puţină. Lipsa pe care o resimţeam, însă, mai acut era a unui aparat de radioemisie, în care aş fi putut încerca să dau de veste, în spaţii, despre existenţa mea. Gândurile mă dureau, organic, ca nişte tăieturi adânci în carne. Voiam să-mi fac oarecare ordine în gânduri, dar fiecare dintre ele era mai dizolvant decât celelalte, toate se învălmăşeau şi mă târau în vârtejurile disperării. Am înghiţit două pastile hipnotice, ca să nu mă mai gândesc la nimic.

Când m-am trezit, am privit instinctiv la ceas. Se oprise. L-am întors, dar ce mai putea marca el aici, în smoala densa şi atemporală a Cosmosului, când noţiunea de infinit devenise pentru mine atât de concretă? Mai exista oare timp, aşa cum eram obişnuit să-l gândesc? Şi unde mă aflam, în spaţiu? Timpul şi spaţiul omenesc dispăruseră, deveniseră o singură prezenţă monstruoasă, care îmi pândea ultimele clipiri.

Ştiam că intrasem în cabină după ce astronava părăsise sistemul nostru solar, cam prin dreptul lui Iupiter. Dar cât timp-lumină se scursese de atunci? Şi încotro mă îndreptam cu minuscula mea rachetă neaprovizionată? Am stat aşa, încercând să-mi adun gândurile, care mi se scurgeau ca apa printr-o crăpătură, lăsându-mi creierul gol.

Pare ciudat, dar în clipele acelea de deznădejde absolută îmi apăreau în minte imagini absurde, ca povestea acelui străvechi Robinson Crusoe, aruncat pe un petic de pământ pustiu, în mijlocul oceanului. Un petic de pământ... Ce n-aş fi dat să simt sub picioare un metru pătrat de pământ, să gonesc din jurul meu imensitatea Cosmosului! Câteva veacuri, numele lui Robinson Crusoe a servit drept simbol al singurătăţii, al voinţei neînfrânte de a trăi,

învingând legile crude ale izolării. Dar singurătatea lui avea, totuşi, o dimensiune umană, esenţială, se desfăşura pe Pământ, în mijlocul unei naturi care, trăind, îi oferea şi lui viaţa.

Nu, Robinson nu era singur, era doar îndepărtat de restul oamenilor. Singurătatea mea era absolută, cosmică, nu mai păstra nici un punct de contact cu oamenii, era chiar noţiunea în sine, nudă, a singurătăţii. Ca să-mi păstrez controlul asupra gândurilor şi simţurilor, trebuie să iau o hotărâre, oricare ar fi fost ea, să întreprind ceva. O, ar fi fost atât de simplu! Să deschid obloanele groase de metal galactic ale coridorului etanş din dreptul hublourilor, să las să pătrundă şi în această scoică infimă vidul cosmic, şi gata... Dar nervii îmi erau încă vii, ceva ţipa în mine să mai Fac încercarea de a găsi o ieşire. Dar care?

Am pornit să fac încă o dată inventarul cabinei. Erau depozitate mai ales aparate medicale şi optice. Rezervele de medicamente erau destul de mari. Am pus deoparte tot ceea ce credeam că-mi poate folosi pentru a înlocui hrana şi, pentru început, mi-am făcut o injecţie masivă cu recondiţionantul ce-l foloseam în timpul operaţiilor. Doza îmi ajungea pentru 48 de ore. Era destul, încât problema hranei a încetat să mă mai preocupe. Apoi, am dat peste un stoc considerabil de oglinzi solare, care nu-mi puteau folosi la nimic. Am zâmbit amar, despachetând o mare cantitate de culori pentru pictură. Răspundeau atât de exact situaţiei în care mă aflam.

Pe astronavă se îmbarcau, pe vremea aceea, foarte mulţi pictori: erau şi amatori, dar mai ales dintre maeştrii cei mai renumiţi. Începuse epoca artei cosmice, când pictorii erau în stare să întreprindă călătorii de luni şi ani de

zile, numai pentru a vedea cu ochii lor peisajele de pe Venus şi Mercur sau a picta, de pe unul dintre sateliţi, fantasticele jocuri ale norilor de pe Iupiter. De altfel, unul dintre aceste tablouri a jucat un rol decisiv în hotărârea mea şi a Magdei de a ne înscrie printre medicii de astronave. Eram încă nedecişi amândoi, sau poate nici nu ne gândisem încă la o asemenea posibilitate, când am văzut acea mare violacee, cu ţărmul umbrit de copaci uriaşi, albaştri, sub cerul cu trei luni din Tau Ceti. Tabloul, cunoscut pe tot globul nostru, era semnat de unul dintre cei mai însemnaţi maeştri şi avea ceva tulburător, viziunea unei alte lumi, care părea de aceeaşi esenţă cu a noastră, dar în care culorile aveau o cruditate halucinantă, alături de care păleau toate culorile noastre pământeşti. Eram în vacanţă, cu Magda, după ce obţinusem amândoi diploma de medic.

– Încă două săptămâni, ne spuneam, de lenevie pe plajă şi apoi ne hotărâm...

Ni se propuseseră, printre altele, două posturi la sanatoriul polar în Antarctica, şi gândul de a trăi printre banchize într-un oraş de sticlă, inundat de soare, ne surâdea. Aveam şi alte propuneri, poate la fel de ademenitoare, dar cred că în cele din urmă am fi plecat amândoi acolo, la pol, dacă n-am fi vizitat galeria de artă plastică contemporană, venită în vizită în staţiunea unde ne petreceam concediul. Când a văzut peisajul de pe Tau Ceti, Magda a scos un ţipăt. Tabloul îi tăia respiraţia.

– Trebuie, trebuie să vedem cu ochii noştri asta... a spus Magda. Ţipătul ei a hotărât în clipa aceea soarta noastră. Am urmat, timp de un an, cursurile de specializare pentru medicii astronauţi şi apoi am plecat în prima călătorie

cosmică. Am dat târcoale, timp de o lună pământească, lui Mercur, mezinul sistemului nostru solar, încercând să-i surprindem tainele atmosferei. Toată expediţia a durat un an. M-am întors pe Pământ mai mult decât decepţionat. Crezusem, înainte de plecare, că drumul în Cosmos este o adevărată călătorie în lumea basmelor, că vom întâlni în fiecare zi privelişti nebănuite, că vom coborî cu uşurinţa fulgului pe suprafaţa planetelor, că vom descoperi lumi noi şi urme revelatoare ale unor civilizaţii astrale şi, odată înapoiaţi pe Pământ, vom uimi omenirea cu fantasticele noastre descoperiri. Toate aceste presimţiri ne incendiau imaginaţia, romantismul cosmic ne stăpânea necruţător şi noi ne supuneam de bună-voie tiraniei lui, promiţătoare de inedit. Prima expediţie, însă, ne-a potolit, dintr-o dată, fantezia, arătându-ne o realitate apăsătoare şi amorfă. Zile nesfârşite petrecute în astronavă, programul de bord mereu acelaşi, în jur o noapte veşnică, fără contur. Pământul nostru, văzut de departe, nu ne-a încântat decât la început. După aceea ne privea ca o chemare căreia nu-i puteam răspunde. Deşi eram în spaţiul fără hotare, călătoream ca printr-un tunel. Eterul ne înconjura tot atât de întunecos *şi* de nepătruns ca o stâncă. N-am coborât nicăieri. Prima călătorie contrazisese brutal visurile mele cosmice. Eram gata să renunţ la profesiunea de medic astronaut şi să rămân pe Pământ. Magda, însă, nici n-a voit să audă. Prima noastră călătorie o îndârjise tocmai din cauza lipsei de inedit.

– Trebuie să mergem mai departe, spunea. Trebuie să văd acest peisaj de pe Tau Ceti!

O copie a tabloului atârna în cabina noastră, atrăgându-ne, cu culorile lui neobişnuite, spre adâncurile Cosmosului,

ca o forţă irezistibilă de gravitaţie.

Cabina noastră... Priveam rezervele de vopsea pentru pictură şi, fără să vreau, m-am trezit călcând în picioare tuburile.

Oriunde poţi spera să întâlneşti oameni, dar nu în noaptea eternă a Cosmosului. Şi dacă, totuşi... Desigur, probabilitatea era atât de inconsistentă, încât devenea practic o imposibilitate. Şi totuşi... Faptul că îmi impusesem să mă gândesc la o eventuală salvare, chiar clădită pe absurd, mă liniştea, o linişte înfiorătoare, vecină cu nebunia. De fapt nici nu căutam o soluţie, ci încercam să alung sau măcar să îndepărtez ideea sfârşitului definitiv, ca oamenii obsedaţi de gândul că, murind doar aparent, vor fi înmormântaţi de vii, şi îşi pregătesc din vreme cavoul, înzestrându-l cu diferite semnale de alarmă, pentru a-i salva în clipa revenirii la viaţă.

Cât timp am alternat, astfel, între cele mai fantastice proiecte? Nu ştiu. Faptul că eram încă viu mă silea să alerg nebuneşte înaintea gândurilor, pentru a găsi o rezolvare, în cele din urmă, mi s-a părut că am găsit o soluţie, singura soluţie, tot atât de desperată ca şi situaţia mea. Am îmbrăcat costumul de scafandru şi am ieşit în exterior. Zburam sau rămăsesem nemişcat, în eter? Nu-mi dădeam seama. Nu se vedea, nicăieri, geana vreunui corp ceresc. Eu eram singura fiinţă din necuprins, un biet om transformat într-o planetă singuratică, dispărut pentru toţi şi aşteptând dispariţia. Eram dedesubtul sau deasupra cabinei? Sus, jos, noţiunile acestea dispăruseră. Singurul mecanism care mai încerca să măsoare ceva era sângele, zvâcnind în artere şi vene şi ţipând: „T r ă i e s c!”

Acest cuvânt l-am scris, cu litere mari, pe pereţii exteriori ai cabinei, întrebuinţând toate tuburile de vopsea alba. „Trăiesc!” scria pe o parte a cabinei. „Trăiesc!” scria pe partea cealaltă. Acesta era singurul fir de pai de care mă mai puteam agăţa. Nu mai rămânea decât... O, era atât de neverosimilă nădejdea mea! Trebuia ca o astronavă să plutească prin apropiere - ce înseamnă apropiere, în Cosmos? - şi să aibă reflectoarele aprinse, ceea ce nu se întâmpla decât numai când astronauţii căutau ceva, şi să prindă în lumina lor albă minuscula mea cabină. „Trăiesc!” ar fi ţipat atunci Cosmosul inert. Oricât de slab eram în calculele matematice, îmi dădeam seama că probabilitatea de care mă agăţăm era perfect identică cu zero absolut... Mai rămânea să aştept. Cât? Poate o veşnicie. Şi ce puteam să fac în acest timp (o, timpul, care nu mai exista, pentru mine, dar totuşi îl simţeam în pulsaţiile nerăbdătoare ale inimii!) în carcera mea rătăcitoare? M-am gândit, mai întâi, să-mi injectez, la intervale oarecari, recondiţionant, şi să stau aşa, gândindu-mă indiferent la ce. Dar gândurile, gândurile îmi deveniseră duşmani de moarte. Toate gândurile sunt pline de oameni, şi ele se transformau în tortură acolo unde se întindea numai infinitul mort. Trebuia să-mi suprim gândurile. Aveam suficiente pastile narcotice şi aş fi putut să-mi provoc perioade de somn, dar ele erau strict limitate, iar o cantitate prea mare de pastile, luate dintr-o dată, ar fi tulburat grav organismul. Mă gândeam la trezirile repetate, otrăvite de constatarea că nimic nu s-a schimbat şi mă temeam că nu-mi mai pot controla nu numai gândurile, dar mai ales impulsurile instinctive. Mă surprindeam uneori cu mâinile pe comenzile hublourilor, gata să le deblochez şi să dispar în eter... Dar încă mai

puteam rezista, şi trebuia să merg până la capăt. Câteva luni, un an, oricât trebuia să rezist! Trebuia, credeam cu încăpăţânare că trebuia să se întâmple ceva până când voi ajunge la capătul puterilor. Inscripţia de pe cabină vorbea, în locul meu, Cosmosului. Eu n-aş fi putut face mai mult, chiar dacă s-ar fi apropiat de mine vreo astronavă. Trebuia deci să-mi anihilez duşmanii imediaţi, gândurile şi impulsurile, să mă cufund într-un somn nesfârşit, să dorm cât mai mult, pentru a învinge timpul. Costumele de scafandru cosmic aveau, bineînţeles, un termoregulator şi un dispozitiv de regenerare a aerului. Mi-am injectat o doză masivă de recondiţionant şi am îmbrăcat costumul. Aparatura de regenerare a aerului funcţiona normal. Şi chiar dacă s-ar fi defectat, după ce aş fi adormit, n-aş mai fi avut cum să-mi dau seama. Încet, aşa cum procedasem de atâtea ori în sanatorii, la anestezierea prin hipotermie, am scăzut temperatura înlăuntrul costumului. Când am ajuns la 35 de grade, o ceaţă a început să-mi plutească prin faţa ochilor, luând vag contururile chipului Magdei... Mi-am întins mâinile de-a lungul corpului şi am lăsat aparatura în voia ei. Ştiam că temperatura va scădea lin până la 5 grade, când termostatul se va opri, iar eu, închis în costumul de scafandru, voi trece pragul somnului fără vise. Numai inima va continua să bată, imperceptibil, menţinându-mi viaţa de care eu nu mai puteam să fiu conştient. Mă autoanesteziam, pentru totdeauna poate. Nimic nu mă mai putea mişca din loc, decât un om intrând în cabina sau un meteorit care ar fi sfărâmat-o. Aşa, fără conştiinţă, mă confundasem cu Cosmosul.

Întâi o senzaţie de apă călduţă, în care îţi scufunzi degetele picioarelor. Apoi o senzaţie de uşurare a

pleoapelor. Corpul îl simţeam numai ca un contur. Am deschis ochii cu teamă. Eram într-o cameră ale cărei dimensiuni, ascunse în penumbră, nu le puteam ghici. O lumină molatecă, albăstruie, ca în zori, scălda patul în care eram întins. Prin ceaţa ce-mi plutea în faţa ochilor surâdea Magda.

– Tu... abia am murmurat, deşi voiam să strig.

Ea şi-a pus degetele pe buze, în semn de tăcere, şi a zâmbit, cum numai ea ştia să zâmbească.

– Unde sunt, Magda?

– Eşti cu mine. Dar trebuie să mai dormi...

A venit lingă mine, şi-a trecut uşor palmele peste fruntea mea, apoi mi-a pulverizat pe faţă narcoticul tonic, al cărui miros de brad îl cunoşteam atât de bine. Adormind, mă învăluia uşor o întrebare: unde este costumul de scafandru?

M-am trezit nu ştiu după cât timp, cu capul limpede. Magda era tot lângă mine, privindu-mă. Atunci am ştiut că sunt în „salonul alb” de pe astronavă. Eram salvat, sau totul fusese o halucinaţie?

– Acum poţi să te ridici...

A stins lumina şi a ridicat închizătoarele hublourilor. Afară, mişcându-se ca şi când ar fi respirat liniştit, se boltea un cer albastru intens, pe care străluceau trei luni imense, roşii. Nu departe, un ţărm de mare, cu valuri molatice, violacee. Copaci uriaşi, albaştri, umbreau ţărmul.

– Ţărmul de mare de pe Tau Ceti...

– Da, iubitule. Nu-i aşa că tabloul nu ne-a minţit ? Doar că nuanţele lui erau mai palide...

Acum, când scriu aceste rânduri, cerute de muzeul

primelor decenii ale călătoriilor cosmice, zâmbesc fără să vreau. Cum de am putut crede, fie chiar pentru o clipă, că tovarăşii mei de pe astronavă mă vor lăsa să dispar în Cosmos, că nu vor face imposibilul pentru a mă găsi? Cum am putut gândi că Magda se va lăsa înfrântă de Cosmos? Ea, care obţinea întotdeauna tot ce dorea să obţină, chiar şi un ţărm de mare pe Tau Ceti?

Este drept că eram şi extrem de slab pregătit în domeniul tehnicii astronavelor. De la întâmplarea pe care am povestit-o, s-a hotărât ca toţi membrii unei expediţii, indiferent de profesiunea lor, să cunoască principiile de construcţie şi conducere ale navelor interastrale. Astfel, experienţa mea nedorită tot a avut şi un rezultat pozitiv...

Ceea ce mă îngrozea, atunci, era în primul rând gândul că astronava şi cabina terminală se îndepărtau una de alta cu viteze înfiorătoare, iar cea din urma zbura pe o traiectorie necunoscută, făcând deci cu neputinţă recuperarea ei, în afara jocului purei întâmplări. Daca aş fi cunoscut cât de sumar principiile rachetelor contrare, aş fi ştiut că o astfel de rachetă, lansată de pe corpul unei astronave, are o viteză şi o traiectorie calculată cu precizie, dinainte, şi deci poate fi ajunsă din urmă cu relativă uşurinţă, de astronava care a lansat-o, care bineînţeles trebuie să utilizeze o viteză superioară. Dacă noi cunoaştem cu exactitate orbitele a sute şi mii de asteroizi minusculi, de ce s-ar lansa rachete contrare pe care apoi să nu le mai putem urmări? Acum, oricărui elev de şcoală i se par simple, ca o operaţie aritmetică banală, afirmaţiile mele... De aceea îmi şi permit să zâmbesc de neştiinţa mea de odinioară.

Aici, chiar în faţa mea, este cabina în care am trăit... cât

am trăit? Nu mai vreau să ştiu, deşi cei de pe astronavă spun că totul a durat doar câteva zile. Zilele, însă, au un sens doar atunci când le socoteşti de pe o planetă, sau măcar de pe o astronavă. În cabina mea, ele n-aveau nici un conţinut. O zi era egală cu veşnicia, şi ceea ce spun nu este o metaforă matematică, ci un adevăr strict. Cabina stă aici, în faţa mea, şi strigă mereu, cu literele ei scrise grosolan, cu vopsea albă: „Trăiesc!” îngrijitorul muzeului mi-a cerut să-i scriu povestea şi apoi să i-o imprim, pentru vizitatori. E mai bine decât să tot povestească el această întâmplare veche, de pe timpul când un medic de astronava încurca principiile rachetelor contrare. De fapt, toată povestea este spusă de învelişul cabinei, prin acest cuvânt: „Trăiesc!” Şi de zâmbetul Magdei, care vrea ca la aniversarea de anul acesta a căsătoriei noastre să ne invităm prietenii pe Tau Ceti, pe ţărmul mării violete. Acum, ne este şi mai uşor. Rachetele superfotonice au redus timpul de zbor până acolo la mai puţin de un an…

CUTIA CU TRANZISTORI

Crivăţul se potolise de vreun sfert de ora şi acum, deşi zăpada scârţâia strident sub paşii mei, părea că aerul se încălzise brusc. Cu o zi înainte ninsese abundent, aşa că nu se mai auzeau nici troncăniturile prietenoase ale tramvaielor de noapte. Era acea oră a nopţii când regreţi toate certurile pe care le-ai avut cu prietenii sau mai ales cu necunoscuţii.

Nu mă grăbeam spre casă, deoarece mă aşteptau multe ore de lucru. Dacă ziua pot lucra chiar şi în silă, noaptea nu concep să lucrez decât ceea ce îmi face într-adevăr plăcere. Mergeam încet, comparând scârţâitura produsă de fiecare pas cu precedenta. Nu voiam să mă gândesc la lucru, dar gândurile mi se învârteau totuşi în jurul lui, deşi la o oarecare depărtare, ca nişte sateliţi cu totul artificiali.

Deodată, dintr-un gang îngust - ca atâtea ganguri ale literaturii romantice - am auzit un plâns. Un plâns smiorcăit, ca de băieţaş pierdut, sau de pisică. Pe vremea asta? M-am oprit, cercetând cu privirea jur împrejur. Nu se zărea altceva decât zăpada uşor albăstruie şi zidurile bocnă ale caselor, întunecate.

– Cine plânge? am întrebat.

– Eu...

– Unde eşti?

– Aici, chiar la intrarea gangului.

Am făcut un pas în gang, dar tot nu vedeam pe nimeni. Plânsul încetase.

– Nu m-ai găsit?

– Nu, băiete. Nu te văd.

– Nu sunt „băiete”. Sunt aici, chiar la intrare.

– Unde? La dreapta sau la stânga?

– Nu ştiu ce-i aia dreapta şi stânga. Eu sunt la intrare. Ce naiba, mi-am zis, să fie un copil atât de mic? Cât palma? Sau vreo pisică vorbitoare? Nu era însă nici una, nici alta, era o cutie paralelipipedică, albă, ca un ambalaj obişnuit de cofetărie. Când am atins-o cu piciorul, adică de fapt am călcat-o, a scos un ţipăt.

– Vai, mă doare...

Şi, ca o placă de patefon, a început să mormăie delirant: oare, odoare, sudoare, ardoare..

– Tu plângeai?

– Eu... Te rog ridică-mă. Am fost călcat şi adineaori...

Am ridicat, bineînţeles, cutiuţa şi am vârât-o sub palton, la piept. Smiorcăia, ca... Nu-mi vine să spun „ca o cutie”.

Ar râde orice cititor de mine. După câteva clipe, cutia a început să bâzâie, pe un ton vesel:

– Căldură... dura, ură...

Bucuros că am în sfârşit o alta preocupare decât aceea care mă aştepta acasă, am grăbit pasul. Nu locuiam prea departe, încât am ajuns repede. Am îndepărtat cu un gest hotărât maldărul de hârtii care trona pe birou şi am instalat cutia, ca s-o cercetez mai îndeaproape. Nu avea nimic deosebit. Părea construită dintr-un material plastic banal. Una dintre suprafeţele mari era alcătuită dintr-o grilă, ca un mic difuzor. Dinăuntru se auzea un tors uşor ca al unei mâţe mulţumite de somnul ei.

„Te pomeneşti că am găsit o pisică electronică, m-am gândit.” De fapt, de mult voiam să-mi cumpăr o asemenea pisică, pe care o puteai uita închisă în casă fără nici o grijă.

Cu un gest reflex, am mângâiat cutia, sperând să simt moliciunea felină a unei blăniţe.

– Cine-i? a răsunat un glas adolescent.

– Eu... te-am adus la mine acasă... Îngheţai în gang... nu mai ştii?

– Vai! Căldura îmi toropise toţi tranzistorii! Mă iertaţi!

– Nu face nimic. Te simţi bine?

– Excelent... Adică...

Şi cutia începu din nou să se smiorcăie.

– Poate ţi-e foame? am întrebat-o, o întrebare prostească, fără îndoială, dar n-am găsit nimic altceva mai bun.

– Mi-era doar frig... Ştii când e frig îmi pier ideile...

– Fireşte, i-am spus, aşa se întâmplă... Organismul... Dar în definitiv ce eşti? Pisică?

Cutia chicoti îndelung, ca un clopoţel. Apoi tuşi de vreo două ori, ca pentru a-şi drege glasul.

– Sper că nu m-ai scăpat de îngheţ pentru a mă insulta. Eu sunt poet.

Am cercetat îndelung cutia. Mă rog, de ce nu? Sunt atâţia poeţi cu o înfăţişare chiar mai modestă!

– Îmi pare bine de cunoştinţă. Şi de mult vă ocupaţi cu...

– Pentru asta am fost creat. Şi din această cauză am şi fugit de la creatorul meu.

– Ai fugit? Nu înţeleg. Te poţi deplasa?

– Nu, dar am profitat de clipa când el şi-a scos mănuşile din buzunar şi mi-am dat drumul în zăpadă. Fie ce-o fi, mi-am zis, dar trebuie să termin odată.

– Pari necăjit rău. Ca să ajungi la o asemenea hotărâre...

– Dacă ai şti... Dumneata ai nevoie de poezii?

– Nevoie? Nu prea. Doar aşa, din când în când... Când n-am ce face.

– Şi se întâmplă des să n-ai ce face?

– Foarte rar.

– O dată pe zi, de exemplu?

– Pe zi? Poate pe an...

Cutia scoase un strigăt de izbândă.

– Mi-am închipuit eu, zise ea, că exista şi oameni care nu consumă în fiecare zi poezie!

Tuşi din nou, şi continuă:

– Eşti deci de acord să rămân la dumneata?

– Ştiu eu... Dacă spui că aparţii altcuiva...

– Este un abuz! Eu sunt poet. Nu trebuie să depind de nimeni! Nimeni n-are dreptul să-mi ceară ceva.

„Uite că ştie şi asta, m-am gândit eu.” Apoi, cu voce tare:

– Totuşi, spuneai...

– Îţi voi povesti totul, şi ai să mă înţelegi. Am fost creată cu un an în urmă. Tatăl meu - parcă aşa se spune la oameni, nu? - şi-a pus, e drept, toată arta în construcţia mea. Sunt cea mai mică şi mai elegantă făptură din tot laboratorul lui. Şi ce n-are acolo? Maşini matematicieni, medici, rebusişti, bucătari, bibliotecari, o sumedenie. Când încă nu eram gata, dar începusem să pricep câte ceva, auzeam vorbindu-se noaptea în jurul meu: „Ce vrea să mai scoată profesorul din prichindelul ăsta? Poate o jucărie de-aia de-a bunicilor, un radio...” Dar n-a fost aşa. Am înghiţit mai întâi o groază de noţiuni, şi aşteptam cu inima la gură - nu ştiu ce înseamnă expresia asta, dar am primit-o de-a gata, şi îmi place - să văd ce comandă mi se va da. Am fost sortit să fiu poet. La început mi-a plăcut. Se vedea cât de

colo că vorbesc altfel decât maşinile din jurul meu. Rimam cu o voluptate nebună. Scoteam rimele pe categorii: bogate, pline cu consoană de sprijin, compuse, asonante de gradul întâi... mă rog, dicţionarul de rime al lui Eminescu este un fleac pe lingă ce pot da eu. Dar, cu încetul, a început teroarea. În fiecare dimineaţa, profesorul îmi introducea o fişă: iarna, sau culoarea depărtării sau... În fiecare zi altceva. Şi mă lăsa singur, până seara, când mă punea să-i declam tot ceea ce strânsesem. Noaptea, când rămâneam între noi, maşinile, mai vorbeam de ale noastre. Toate vorbeau omeneşte. Numai eu apucam câte un cuvânt şi începeam să-l toc: joc, stoc, chiştoc... Râdeau toţi de mine. De atâta supărare, am făcut o tumoare la tranzistorii rimelor şi toate poeziile îmi ieşeau ca o înşiruire de rime, unele foarte frumoase, dar care nu-l mai mulţumeau pe profesor. Azi-dimineaţă s-a supărat de-a binelea. Îmi introdusese chiar tema „profesor”. Nici n-a introdus-o bine, că am sunat sfârşitul. I-am citit poezia: „Profesor, băte-s-or (rima asta o ştiam de la Eminescu), ce s-or...” M-a întrerupt! „Ce este asta, «ce s-or»?” „Rimă bogată”, i-am răspuns. „Ce s-or face ei, după ce noi le vom spune...” Mi-a întrerupt tensiunea şi a plecat ţipând: Pe ăsta îl transform mâine în coşar automat... Nu mai face două parale... Auzi! «Ce s-or»! „El credea că nu-l aud. Îmi întrerupsese, doar, tensiunea. Dar eu cu partea care îmi rămăsese neîntreruptă am auzit tot. Şi, când m-a luat seara în buzunar, cu gândul de a mă da la transformat - că el nu se ocupă de asemenea fleacuri - am fugit. Ţi-am spus cum. Aşa că... sunt salvat. Mai ales că dumneata n-ai nevoie de poezie decât o dată pe an... Am tot timpul să meditez. Îţi voi da o poezie anuală ceva a-ntâia...

– E interesantă, deşi tristă, povestea dumitale, i-am răspuns. Dar, iartă-mă, vorbeai despre o hipertrofiere a tranzistorilor de rime. Văd că nu le întrebuinţezi de loc...

– Aici este mica mea fraudă. Profesorul m-a construit numai pentru rime. Aşa îi plăcea lui. Dar eu, între timp, am descoperit versul alb. Aşa că... Nu-ţi plac versurile mele?

– N-am auzit încă nici unul!

– Dar până acum ce-am făcut? Toată povestea noastră a fost în versuri albe!

Am luat cutia în mână şi am început s-o pipăi.

– Ce vrei? a ţipat poetul. Stai că am un poem care...

Dar eu găsisem întrerupătorul, şi poetul a tăcut. L-am pus pe un raft al bibliotecii şi am tras maldărul de hârtii în faţă. Căpătasem o poftă nebună de lucru...

(Postumă)

COLUMBIANA

La sfârşitul orei de curs, copiii, curioşi ca întotdeauna, l-au năpădit cu o sumedenie de întrebări. Metodic, profesorul şi-a notat în carnet toate întrebările care nu-i fuseseră transmise în scris, pentru a le cerceta în linişte, acasă, şi a aduce a doua zi răspunsurile. Era şi prea grăbit să poată răspunde pe loc, nici nu le-ar fi putut cuprinde pe toate, şi, de altfel, ştia că întrebările, sau cea mai mare parte dintre ele, nu erau decât obişnuite, legitime nedumeriri, pricinuite şi de explicaţiile lui prea sumare, dar mai ales de neatenţia elevilor. Oricum însă el trebuia să le răspundă acestor copii, abia trecuţi de 11 ani, care începuseră să se apropie de tainele universului.

Târziu, noaptea, după ce şi-a cercetat carnetul şi biletele primite, grupând întrebările, unul dintre bilete a rămas deoparte, refuzând să se amestece printre celelalte. Cu un scris naiv, zgâriat, o fetiţă, al cărei chip profesorul nici nu-l reţinuse, întreba: „De ce unele stele au nume cu cifre, ca T. 123, iar altele au nume atât de frumoase, cum e Columbiana? Este vreo legătură între Columb, descoperitorul Americii, şi această stea pe care aţi pomenit-o astăzi?”

Fără să vrea, profesorul, deşi era singur în camera lui de burlac, a ridicat din umeri, ca în faţa unui examinator ce voia să-l încurce în întrebări neaşteptate. De ce unele stele au nume, ca oamenii, iar altele nu, ştia foarte bine, sau i se părea ca ştie. Dar ce legătură este între Columbiana, minuscula stea galben-verzuie, atât de depărtată încât abia se poate vedea cu telescoapele cele mai puternice, şi

Columb - nu se întrebase niciodată. De altfel, cine se întreabă despre rostul şi originea atâtor nume de stele, plante sau animale? Planetele sistemului nostru solar au nume de zei din mitologia greco-romană, aşa cum au şi alte stele. Pe harta cerului figurau, însă, şi multe nume ciudate, născute din fantezia, curând uitată, a descoperitorilor. Ca şi elementele chimice, stelele purtau, unele lângă altele, nume de zei, numele descoperitorilor sau ale unor oameni iluştri, sau erau botezate cu vreo metaforă, reuşită sau nu, ca Fulgul alb, numit astfel din cauza munţilor, bănuiţi multă vreme - fără temei, de altfel - că sunt acoperiţi de zăpezi veşnice. Dar cum apăruse pe harta cerului numele Columbienei?

Bătrânul profesor a răscolit, în noaptea aceea, toate dicţionarele şi atlasele pe care le avea la îndemână, dar n-a putut găsi nici o explicaţie. De fapt, şi uitase de întrebarea fetiţei şi, bombănind, se necăjea de unul singur că până atunci nu s-a gândit că numirile stelelor ascund, poate, istorii pline de tâlc. Chemând biblioteca cosmonautică şi cerând fişa Columbienei, îşi propunea să întocmească un tablou explicativ al numirilor principale folosite în cursul lecţiilor, care astfel - cine ştie? - puteau deveni mai interesante...

A doua zi, avea pe masa de lucru istoria Columbienei. Era o poveste veche, de pe la începutul mileniului 2, pe vremea când abia se începuse explorarea intensă a Cosmosului...

*

...Când s-au primit semnalele astronavei-mamă, Valentin era de mult pregătit să zboare în întâmpinarea ei. Rămăsese aproape o lună pământească pe planeta A.

1214, cât timp astronava-mamă îşi urmase drumul, dând ocol întregului sistem solar pe care îl explorau. Pe vremea aceea era un lucru obişnuit ca mici grupuri de doi-trei astronauţi, lansaţi cu o rachetă-laborator de dimensiuni reduse, dar bine utilată, să rămână pe o planetă, făcând cercetările necesare, în timp ce astronava îşi continua programul de zbor. Echipele erau apoi „culese” de astronavă, la înapoierea ei din marele circuit al sistemului, şi în felul acesta se puteau cerceta zeci de planete, într-un singur zbor. Această „metodă de lucru” mai avea şi avantajul că unele dintre cele mai importante date astrografice înregistrate de echipele izolate se comparau apoi cu datele înregistrate din astronavă, în timpul zborului, obţinându-se, astfel, puncte de comparaţie care, odată astronava înapoiată pe Pământ, n-ar mai fi putut fi stabilite decât de o nouă, obositoare şi costisitoare expediţie.

Valentin rămăsese pe A. 1214 împreună cu mineralogul Carmen, care, pe lângă remarcabile calităţi de cercetător, mai avea şi calitatea de a-i fi logodnică. De fapt, jurnalul de bord al astronavei ar fi trebuit să-i înregistreze ca tineri căsătoriţi, dar cu puţin timp înainte de plecare amânaseră căsătoria, cam fără motiv sau, oricum, fără un motiv bine cunoscut. Motivul îl ştia doar Valentin. Carmen, deprinsă, deşi fără voia ei, cu încăpăţânarea lui Valentin, nu insistase prea mult.

– Vreau să-ţi fac un dar de nuntă, la înapoiere, atâta îi spusese Valentin. Nu scosese nici o vorbă mai mult şi acum, de altfel, nimic nu se schimbase, în relaţiile lor, pentru a o face să-l bănuiască, fie şi o clipă. Carmen se mulţumise cu aceasta ciudată şi incompletă explicaţie.

Valentin era la primul lui zbor, ca şi Carmen. Avea

calităţi fizice corespunzând tuturor exigenţelor astronautice şi i s-ar fi propus să devină astronaut chiar dacă nu s-ar fi gândit niciodată la o asemenea activitate. El însă se gândise, se pregătise temeinic, în universitate, pentru astrografie, ştiinţă încă la începuturile ei, pe atunci, şi, după ce trecuse cu uşurinţă primele probe ale zborului cosmic, fusese selecţionat pentru expediţia ce urma să exploreze îndepărtatul sistem A. Era, de altfel, urmarea cererii lui de a face măsurătorile planetei A. 1214, pe care o privise de atâtea ori, alături de Carmen, prin telescopul gigant de pe Lună. Ca orice tânăr, atras de necunoscut, era fascinat de această scânteie aproape nevăzută în hăurile Cosmosului. De fapt, nici nu se cunoştea despre A. 1214 altceva decât că există, şi oarecum i se bănuia traiectoria mişcării de revoluţie în jurul Soarelui său, tot atât de pierdut ca şi ea însăşi pentru telescoapele de pe Pământ sau din Lună. Câteva spectrograme nesigure - şi atât... Sistemul fusese, însă, trecut de multă vreme în planurile de explorare cosmică. Avea peste 70 de planete şi sateliţi, şi A. 1214 era una dintre cele mai mici.

Ajuns pe planetă, Valentin o cercetase cu migală, ridicase pe hartă toate cotele importante, stabilise coordonatele esenţiale, luase mii de date şi zeci de mii de metri de peliculă, şi avea de ce să fie încântat atunci când astronava, reîntorcându-se, lansase semnalele prin care îi chema să reintre în familia astronauţilor.

S-au urcat în rachetă, aruncând o ultimă privire asupra peisajului în mijlocul căruia trăiseră, numai ei doi, o lună de zile. Solul gălbui, lipsit de orice viaţă vegetală, încreţit de vânturile nemiloase care bântuiau planeta fără oprire, li se părea, acum, la plecare, atât de prietenos! Când racheta-

laborator se oprise, prima oară, pe solul necunoscut al planetei, şi ei, în costumele de scafandri cosmici, priveau astronava-mamă stingându-se în depărtări, simţiseră, deodată, cum li se anihilează orice voinţă şi o desperare ascuţită, ca aceea a gândului că nu vei putea adormi când de fapt eşti pe pragul somnului, îi împinsese să se refugieze în mica rachetă cu care veniseră. Era singura prezenţă concretă a lumii pământene, a cărei lipsă nu o realizaseră până atunci, în astronava-mamă, atât de plină de viaţă. Primele efecte ale teribilei boli cosmice, paralizia numită a „dizolvării în infinit”, trecuseră, însă, fără urmări. Erau amândoi tineri, sănătoşi, pregătiţi pentru asprimea vieţii în Cosmos şi, de altfel, astronava urma să se înapoieze după o lună de zile! Migăloasa şi greaua muncă i-a sorbit în nenumăratele ei probleme de fiece secundă. Solul sterp, despicat ici şi colo, ca de un aparat de precizie, lăsând să se vadă stratificările străvechi pe adâncimi de kilometri, dâmburile teşite, pulberea gălbuie, călătoare, în nori subţiri, transparenţi, la fiecare răsărit de soare - totul devenise familiar. Ştiau că vor duce dorul acestui peisaj necunoscut altora, cu cât se vor îndepărta de el, deşi - sau poate tocmai pentru că - îl aveau înregistrat pe pelicule şi etichetat în sute de probe minerale strânse de Carmen pentru analizele ulterioare.

– Adio, steaua noastră dragă... a murmurat Carmen.

– Nu a noastră, ci...

Şi Valentin a tăcut, zâmbind unui gând numai al lui.

– De ce nu? Nu suntem noi primii oameni care am trăit aici? Nu te înţeleg...

– Nu pot să-ţi spun, deocamdată. Vei înţelege foarte curând. E o idee a mea... Să mergem, ceilalţi ne aşteaptă!

Cei doi erau ultimii „cercetaşi” lăsaţi pe planetele sistemului, şi, după ce îi reîmbarcase, astronava se îndrepta către Pământ. O, bucuria revederii... Fiecare vorbea cam de unul singur, ţipând şi căutând să-i uimească pe ceilalţi cu aventurile prin care trecuse, fiecare era convins că avea, în buzunar, descoperiri senzaţionale, care vor lăsa în umbră tot ce se ştia până atunci despre Cosmos. Laboratoarele astronavei lucrau fără întrerupere, calculatoarele zumzăiau zi şi noapte, membrii fiecărei echipe îşi căutau câte un colţ mai ascuns, vorbindu-şi în şoaptă, comparând date, cerând mereu calculatoarelor calcule noi, developând pelicule sau cercetând la spectroscoape. Apoi, când s-a reluat programul normal, au mormăit cu toţii împotriva somnului prelungit, dar, cum cuvântul conducătorului expediţiei nu putea fi călcat, au trebuit, în cele din urmă, să se supuie. Liniştea s-a coborât în sălile şi culoarele astronavei...

Apoi Pământul, reîntâlnirea cu cei dragi şi, în sfârşit, munca pe brânci pentru prelucrarea datelor. Când a terminat, Valentin a închis microfilmele şi textul expunerii în casetă, şi i-a întins-o lui Carmen.

– Poate vei crede că a fost o copilărie din partea mea, dar iată de ce am amânat căsătoria noastră. Voiam să-ţi fac acest dar de nuntă.

Carmen, cu caseta în mână, îl privea fără să înţeleagă.

– Citeşte...

A plecat ochii şi a citit. Pe casetă scria, cu litere mărunte, de tuş, ca pe albumele vechi de artă: Steaua „Carmen”. Şi, dedesubt, celelalte date ale planetei. Era un obicei străvechi, după care primul explorator al unei stele

avea dreptul să-i dea şi numele. Steaua A. 1214 dispăruse, şi pe hărţile cerului urma să fie înscris numele Iui Carmen, care împărţise cu Valentin o lună de singurătate acolo, pe steaua pierdută în Cosmos. Numele lui Carmen, care urma să-şi împartă cu el toată viaţa.

Căsătoria a avut loc după câteva zile, apoi au plecat într-o călătorie în insulele Pacificului. Noaptea, în lunecarea lină a vasului, sub cerul spuzit de stele, priveau, de pe punte, bolta pe care o străbătuseră împreună şi în imensitatea căreia se afla, undeva în dreapta stelei polare, sistemul din care făcea parte şi steaua Carmen, nevăzută pentru ochii omeneşti.

– Nimeni n-o vede, dar noi o ştim. Oamenii te văd, în schimb, pe tine. Ceea ce, pentru mine, este acelaşi lucru...

– Chiar acelaşi?

– Nu, dar vreau să te ştiu şi acolo, sus, unde am fost cândva împreună...

Au trebuit să-şi întrerupă călătoria, chemaţi grabnic. Se fixase ziua când se comunicau, public, rezultatele expediţiei. „Simpozionul întoarcerii”, cum era numită această festivitate, se desfăşura în imensa aulă a Academiei de Cosmonautică, şi era urmărită de tot globul, ca unul dintre cele mai de seamă momente ale vieţii publice. De câte ori priviseră şi ei, în copilărie, pe ecranele televizoarelor, apoi, când erau studenţi, din ultimele bănci ale amfiteatrului, pe eroii Cosmosului, înapoiaţi din lungile lor expediţii, povestind omenirii descoperirile lor şi proiectând pe ecranul semisferic al cupolei imaginile noi şi răscolitoare din alte lumi!... Acum făceau şi ei parte din

această familie invidiată de toţi pământenii, şi mâinile lor se vor strânge, ca una singură, când se va anunţa înscrierea stelei Carmen pe hărţile cerului...

Valentin nu s-a mirat când, în lista vorbitorilor, nu şi-a văzut numele. Expediţia avusese peste patru sute de cercetători şi rezultatele urmau să fie prezentate de conducătorul expediţiei, de astrograful şef şi de doi matematicieni. Visase, desigur, o clipă, că ar putea anunţa chiar el rezultatele cercetării pe steaua Carmen, dar îşi dăduse seama că nu este decât o iluzie. Era doar la prima lui expediţie...

Când însă astrograful şef, descriind, pe rând, planetele cercetate, a trecut peste planeta Carmen, fără să o pomenească măcar, Valentin a simţit că ecranul cupolei se clatină. Carmen l-a privit, tot atât de surprinsă.

– E o eroare... a murmurat el. Stai aici, mă întorc îndată.

Carmen nu putea rămâne, însă, liniştită, în amfiteatru, atâta vreme cât Valentin ieşise, fugind. L-a urmat şi, după câteva minute, citeau amândoi în lunga listă a rezultatelor expediţiei, afişată în holul Academiei: „Steaua A. 1214, cercetată de astrograful Valentin Dan şi mineralogul Carmen? Dan. Timp de cercetare: 30 zile. Datele astrografice vin în contradicţie flagrantă cu datele mineralogice. Până la verificarea definitivă, planeta nu poate fi trecută în rezultatul ştiinţific al expediţiei".

S-au privit, unul pe altul, uluiţi. Înţelegeau atât: că steaua A. 1214 reapăruse pe harta cerului, în locul stelei Carmen, care încă nu avea voie să apară.

De câte ori şi-a adus, mai târziu, aminte de cele ce au urmat, Carmen îşi punea, fără voie, mâinile la ochi. Valentin s-a năpustit în aula, tocmai când astrograful şef îşi

terminase expunerea, şi amfiteatrul vuia de aplauze. A trecut, în goană, spre pupitrul vorbitorului şi, fapt care nu se mai petrecuse niciodată până atunci în istoria Academiei de Cosmonautică, a început să vorbească fără să fie anunţat. Nici nu vorbea, ci striga, strangulat de indignare:

– S-a comis o eroare! Un furt. Mi s-au furat rezultatele cercetărilor. Steaua A. 1214 a fost cercetată de mine timp de o lună - şi acum nu figurează în expunerea rezultatelor expediţiei. Cer o anchetă de urgenţă. Steaua Carmen...

N-a putut vorbi mai. departe, deoarece legătura cu sala i-a fost tăiată. S-a auzit vocea conducătorului expediţiei:

– Astrograful Valentin Dan a uitat unde se află în acest moment. Îl invităm să părăsească sala. Rezultatele cercetărilor lui vor fi discutate în mod obişnuit, în comisiile ştiinţifice ale Academiei...

Valentin a părăsit aula cu figura unui condamnat la moarte. Pe culoar nu-l aştepta nimeni. Carmen fugise, plângând de ruşine. A doua, zi, Valentin a înaintat Academiei de Cosmonautică un lung memoriu, susţinându-şi rezultatele cercetărilor şi cerând o anchetă care «să pedepsească exemplar pe cei ce s-au făcut vinovaţi de o uşurinţă condamnabilă, dacă nu chiar de incompetenţă, în verificarea măsurătorilor de pe planeta „Carmen”...» I s-a răspuns printr-o adresă rece, oficială, care îl invita să verifice singur, încă o dată, datele obţinute.

După săptămâni de cercetări şi confruntări chinuitoare, au ajuns şi ei la aceleaşi concluzii. Spectrogramele, luate de pe pământ, prin telescoape, ca şi cele luate din zborul astronavei-mamă, arătau cu totul alte particularităţi decât datele mineralogice obţinute de Carmen. Parcă ar fi fost cercetate două planete diferite. Pe de altă parte, datele

astrografice luate de Valentin, deşi păreau asemănătoare cu cele obţinute de astronava-mamă, nu se încadrau în datele întregului sistem solar cercetat. Nu era vorba despre erori de detaliu. Nici traiectoria planetei, nici mişcările de rotaţie şi revoluţie nu corespundeau, contradicţia era prea izbitoare pentru a permite omologarea datelor. Planeta rămânea să poarte, mai departe, acelaşi nume cifrat, care o arăta drept un astru neexplorat, deşi cei doi umblaseră pe solul ei treizeci de zile şi nopţi.

– O eroare... Unde am greşit? Cum am putut greşi?

Valentin întreba zadarnic. Carmen nu-i putea răspunde, cum nu-şi putea răspunde ei însăşi, şi mai ales durerii mute de a se fi expus ridicolului, primind ca dar de nuntă o stea care refuza să poarte numele ei. Undeva, în arhiva Academiei de Cosmonautică, o casetă pe care scria cu litere mărunte, de tuş, ca pe vechile albume de artă, *Steaua „Carmen”,* era rânduită într-un raft cu inscripţia: „Rezultate eronate”.

Când şi-a dat seama că nu va putea reconfrunta din laborator datele esenţiale, Valentin a cerut să fie trimis din nou pe A. 1214. Dar o nouă expediţie în îndepărtatul sistem solar care acum era, totuşi, cunoscut, nu mai era prevăzută decât peste zece ani... Zece ani, scurşi cu încetineala zilelor pământene, în care Valentin a colindat alte planete, alături de Carmen, care şi uitase de această extravaganţă a tinereţii lor.

El, însă, purta cu încăpăţânare acest gând, de a se reîntoarce şi a controla totul de la capăt. Nu mai pomenea nimănui despre planul lui, nici nu se mai supăra când vreun prieten amintea despre unii oameni care se cred în stare să ofere stele, ca dar de nuntă. Dar, după zece ani, când au

început pregătirile pentru noua expediţie, Valentin a cerut din nou să fie primit. A fost prima dată când a plecat în Cosmos fără Carmen. Cine nu cunoştea încăpăţânarea lui Valentin?

Şi iar doi ani lungi pământeşti de aşteptare, când Carmen privea bolta cerului unde, în dreapta stelei polare, se găsea o stea ce purtase, o clipă, în închipuirea lor, numele ei.

Când s-a înapoiat, Valentin a îmbrăţişat-o, cu ochii strălucind de bucurie, ca odinioară, dar nu i-a spus nimic despre rezultate. S-a închis în laborator, printre calculatoare, şi a ieşit abia după câteva săptămâni. Ţinea în mână o casetă asemănătoare celei ce figura în arhiva Academiei de Cosmonautică, printre rezultatele eronate.

– Acum este totul limpede, Carmen. Ni s-a întâmplat şi noua ceea ce se întâmplă de atâtea ori călătorilor din primul mileniu, aici, pe Pământ. Bănuieşti?

Carmen a dat din cap, afirmativ, dar Valentin nici n-a observat.

– Am nimerit pe o altă planetă, înţelegi? Ceea ce luasem noi drept A. 1214 era o planetă vecină, la vreo două luni-lumină distanţă... E stupid de simplu, nu? De aceea nu concordau rezultatele. Spectrogramele luate de pe Pământ şi din astronava-mamă erau cele ale planetei A. 1214, iar noi cercetasem o vecină a ei... Am încurcat stelele. Parcă odinioară Columb n-a ajuns în America, fiind convins că umblă pe pământul Indiei? N-a fost chiar vina noastră, ci a celor de pe astronavă, care au dat drumul rachetei-laborator cu câteva minute mai târziu. Câteva minute la plecare, au făcut două luni-lumină la sosire... Eu, însă, m-am încăpăţânat să cred că nu am greşit cu nimic, că noi

cercetasem steaua A, 1214. Şi de fapt era...

– Sora ei geamănă, A. 1215, neinclusă atunci în planul de cercetări.

– De unde ştii?

– Am bănuit de mult, dar...

– Şi eu, dar nu puteam sa recunosc că am greşit. Dar, acum, primeşte te rog târziul meu dar de nuntă, steaua Carmen.

– Nu, Valentin, trebuie să înţelegi că n-o mai pot primi. Mi-e de ajuns că ai vrut să-mi dărui o stea. Nu oricine se gândeşte să facă un asemenea dar. Să lăsăm stelele pe cer, iar noi să rămânem cu ceea ce putem să ne dăruim unul altuia. Cu viaţa noastră. Dar, pentru că ai vorbit despre călătorii din primul mileniu, de ce să nu ne oprim la îndrăzneţul Columb? Nu s-a înşelat şi el, odinioară, încurcând continentele? În numele îndrăznelii, şi al tuturor erorilor pe care le îndreptăm, să botezăm planeta noastră Columbiana. E un nume frumos şi potrivit. Poate oamenii de mâine, rostind acest nume, îşi vor aminti şi despre întâmplarea noastră...

...Bineînţeles, pe fişa trimisă batonului profesor de către biblioteca cosmonautică, povestea nu era înregistrată în aceşti termeni. Conţinea numai câteva fraze tipice de dicţionar: „Columbiana. Stea de mărimea 8, a 17-a planetă din sistemul solar O. A fost cercetată prima dată în 2116, când a fost considerată, din eroare, drept vecina ei, Carmen, a 18-a planetă a sistemului. A doua oară a fost cercetată şi i s-au stabilit coordonatele şi structura mineralogică, în 2126, când a primit şi numele de Columbiana. Vecina ei, Carmen, a primit acest nume mult

mai târziu, după numele astromineralogului Carmen Dan, soţia astrografului Valentin Dan, cercetătorul celor două planete. Ea refuzase ca steaua Columbiana să poarte numele ei, din pricina erorii survenite”.

Bătrânul profesor era, însă, un sentimental şi, citind aceste fraze seci, a reconstituit povestea celor două stele şi a pornit spre şcoală fluierând, mulţumit că avea ce povesti fetiţei curioase, care voia să ştie ce se ascunde sub numele stelelor. Aşa sunt copiii, când încep să se apropie de tainele universului...

REÎNTÂLNIREA CU GRIFFIN

Reîntâlnirea cu Griffin, omul invizibil, s-a petrecut acum trei ani, vara la mare. Îl cunoscusem încă din copilărie şi îl văzusem, în scurtele perioade când devenea vizibil, în paginile prost ilustrate ale cărţii lui Wells, sau pe ecranele cinematografelor. După cum ştiţi, nu era de fel prietenos şi, oricâtă admiraţie aş fi avut pentru el, îmi inspira întotdeauna teamă. Dar poate oare inspira vreun alt sentiment un om invizibil? De aceea, l-am pierdut, cu încetul, printre amintirile în care nu mai răscoleşti decât la zece ani o dată. În orice caz, ajungând, în vara aceea, la mare, nu mă gândeam nici o clipă că îl voi reîntâlni.

Plec de pe plajă numai când sunt obligat s-o fac, adică spre seară. Plec nerăbdător să mă întorc a doua zi în acelaşi loc, să mă cuibăresc în nisipul fierbinte, ca nu ştiu ce strămoş amfibiu de pe la începuturile vieţii pe pământ. Este de ajuns ca soarele să mă pătrundă, ca pe un fruct şi nu mai aud larma zecilor de mii de oameni din jur, aşa cum nu mai auzi bătăile pendulei într-o cameră cu care te-ai obişnuit. Când pulsul este una cu ritmul nesfârşit al mării, sincronizarea aceasta mă trezeşte, uşor, ca un cântec, şi îmi părăsesc cuibul de nisip, pentru a mă cufunda în straturile dense ale apei, nu înotând, ci plutind, cu mişcări rare şi nepăsătoare.

Apoi iar plaja, şi aşa mereu, într-o succesiune neîntrerupta decât de nori şi de vânt. Când bate vântul, oricât de lin, soarele care ţi se odihneşte pe corp începe să tremure, ca un veşmânt aerian. Şi atunci parcă ar vrea cineva să-ţi trezească gândurile.

Aşa l-am reîntâlnit pe omul invizibil, în cea mai chinuită ipostază a lui. Dormitam, cu faţa în nisip, iar vântul, adiind ca un răsuflu liniştit, mă învăluia într-o togă impalpabilă.

– De ce naiba, am auzit pe cineva mormăind, lângă mine, trebuie să suportăm greutatea atâtor haine pe noi?

Barem dacă, dezbrăcându-mă, aş încerca senzaţia lui Griffin...

Auzind acest nume, mi-am ridicat capul din nisip. Alături, aşezat turceşte, un om între doua vârste tocmai îşi întindea cearşaful pe plajă. Nu se adresase nimănui. Întâlnindu-mi, însă, privirea, şi înţelegând că-l ascultam, m-a întrebat:

– Crezi că n-am dreptate? Dumneata nu ţi-ai pus niciodată această problemă?

L-am privit şi mai mirat, şi omul s-a tolănit tacticos pe cearşaf, chiar lângă mine, şi-a aprins o ţigară şi a continuat:

– Griffin... cred că îl cunoşti, nu?

Am dat din cap, afirmativ.

– ...a avut soarta pe care i-o descrie Wells numai pentru că a trăit într-o ţară cu ierni aspre. Dacă ar fi trăit la ecuator, n-ar mai fi trebuit să se demaşte de atâtea ori, căutând un adăpost sau o haină călduroasă. Dar iţi imaginezi ce senzaţie de uşurare încerca ori de câte ori îşi lepăda veşmintele? Să te dezbraci şi să devii invizibil! Nu mă pot opri să nu mă gândesc la asta, când viu la plajă. Şi îi invidiez pe cei care, odată şi odată, vor putea trăi concret această stare...

– Iartă-mă, i-am spus, angajându-mă de-a binelea în discuţie, aşa cum i se întâmplă oricui în tren, pe plajă, în sălile de aşteptare, dumneata crezi într-adevăr că oamenii vor putea deveni cândva invizibili?

– Bineînţeles, mi-a răspuns necunoscutul, părând chiar puţin indignat de naivitatea întrebării.

– Dar...

– Nici un dar! Dumneata te-ai gândit vreodată la sensul real al mitologiei?

– Am considerat-o drept literatură...

– Mă rog, literatură, dacă vrei, dar în care oamenii şi-au înscris năzuinţele lor.

Probabil că făcusem o figură cam neîncrezătoare, deoarece omul a zâmbit, ca în faţa unui neiniţiat.

– Este chiar aşa cum îţi spun. Toate atributele cu care erau investiţi zeii reprezentau de fapt dorinţele şi visele oamenilor care îi creaseră. Vise pe care noi le-am înfăptuit astăzi. Zeii zburau cu iuţeala fulgerului, dintr-un loc în altul. Astăzi avem TU-urile şi IL-urile. Zeii puteau vedea ce se întâmplă la celălalt capăt al pământului. Astăzi răsuceşti butonul televizorului şi vezi ce se întâmplă la mii de kilometri. Iupiter stăpânea fulgerele. Azi le stăpâneşte oricine, printr-o simplă întoarcere o comutatorului. Zeii puteau trăi în fundul oceanului. Submarinele noastre nu sunt mai prejos. Luna însăşi era o zeiţă, circulând solitară în Cosmos. După cum ştii, am început şi noi să ne obişnuim cu Cosmosul, înţelegi? Toate aceste calităţi „supranaturale” nu erau, ele fapt, decât visuri pe care omul, simţindu-le realizabile, le atribuia zeilor, care de altfel semănau întrutotul muritorilor de rând. Dar zeii mai aveau o calitate, şi încă esenţială: deveneau, ori de câte ori voiau, invizibili. Este şi acesta un vechi vis al omenirii. Şi tocmai de aceea va fi realizat, aşa cum au fost realizate toate celelalte speranţe.

– Interpretarea dumitale pare logică. Dar...

– Poftim, să aud ce vrei să obiectezi!

– Omenirea nu realizează decât ceea ce este într-adevăr necesar. Mă refer la întreaga dezvoltare a omenirii. De ce s-ar inventa, de exemplu, un tren care ar avea roţile deasupra şi ar circula pe nişte şine suspendate? Cui i-ar aduce vreun folos?

– Vrei să spui că invizibilitatea nu prezintă nici o utilitate?

– Exact. În epoca lui Griffin, şi în toate epocile de până la el, putea fi un mijloc de avantaje personale sau... de teroare, aşa cum a şi încercat nefericitul erou al lui Wells. Dar mâine, când comunismul va îmbrăţişa întreaga planetă? Fără să aibă sfârşitul tragic pe care i-l cunoaştem, Griffin ar fi şi mai izolat în societatea de mâine.

– Nu pot să cred. Nu te-ai gândit că trebuie să apară cândva un alt Griffin, a cărui încercare să nu mai eşueze? Vorbeai despre sfârşitul lui...

Şi omul recită - şi se vedea bine că îl mai recitase, sie însuşi sau altora, de zeci şi zeci de ori - finalul cărţii lui Wells:

„Cineva a făcut rost de un cearşaf de la «Jucătorii de *crichet». L-au* acoperit pe cel ucis şi l-au dus într-o cârciumă. Şi acolo, pe un pat murdar dintr-o odaie ponosită şi prost luminată, înconjurat de o droaie de creaturi ignorante, înnebunite de curiozitate, stâlcit, cu trupul numai răni, trădat de semenii lui şi de nimeni plâns, acest Griffin, primul om care a devenit invizibil, Griffin, cel mai talentat fizician din câţi au trăit vreodată, şi-a încheiat, într-o cumplită prăbuşire, ciudata şi extraordinara lui carieră”.

Omul dădea frazelor cadenţa unor versuri - şi vuietul mării, adierea vântului, larma din jur, toate se contopeau în

auzul, meu cu aceste cuvinte răscolitoare.

– Ştiu eu, i-am spus, s-ar putea sa ai dreptate... Nu mi-am gândit niciodată că viitorul ar dori să aibă un om invizibil...

Necunoscutul căzuse însă într-o adâncă meditaţie şi nu m-a mai învrednicit cu nici un răspuns. Poate că socotea inutilă conversaţia cu un sceptic. M-am întors, deci, cu faţa în nisip. Nisipul strălucea, alb ca zăpada. Am închis ochii şi l-am văzut pe Griffin.

*

...Prin ninsoarea deasa a începutului de februarie omul mergea repede, cu capul în jos, ca apăsat de o povară. Bulevardul era aproape pustiu, în acea oră a dimineţii. Doar maşinile de curăţat zăpada zumzăiau monoton, învârtindu-se în loc, la răscruci, ca nişte oameni care sunt obişnuiţi să vorbească singuri. Omul se opri o clipa, se uita înapoi, apoi schiţă câţiva paşi, nesigur, şi se întoarse, ca şi când ar fi luat brusc o hotărâre. Se apropie de una dintre maşini, după ce îşi înfunda mai adânc pălăria cu boruri largi pe cap.

– Mă iertaţi, pot să vă cer o informaţie?

Cum nu-i răspundea nimeni, strigă:

– Hei, şofer!

Maşina îşi vedea însă de treabă, înghiţind zăpada, tacticos. Omul se apropie mai mult şi bătu cu pumnul în peretele maşinii. Îi răspunse acelaşi mârâit înfundat al motorului. Ocoli maşina, dar nu văzu nici urmă de şofer. Se uită şi la celelalte, şi abia atunci observă că maşinile mergeau în voia lor, fără să le conducă nimeni.

– Nu cumva au descoperit şi ăştia,.. Nu, ar trebui să se vadă un volan mişcându-se... Sunt conduse, probabil, de la distanţă...

Părăsi maşinile de curăţat zăpada şi îşi reluă cursa. La prima încrucişare văzu o maşină care se opri, deodată, din goană, ca şi când cineva i-ar fi tăiat brusc respiraţia, ca pa un fir de aţă. În maşină era un om. Se apropie de el, ezitând, şi îşi repetă întrebarea:

– Mă iertaţi...

Omul din maşină coborî fereastra laterală şi îi zâmbi:

– Urcaţi!

– Nu este nevoie, voiam să vă întreb doar unde este poliţia.

– Poliţia?

Omul făcu o mutră mirată.

– Poliţia, aţi spus? Ei, drăcie, de unde să ştiu eu unde este poliţia?

Motorist începuse să freamăte, şi omul de la volan deschise de-a binelea uşa maşinii.

– Urcaţi, vă rog, e drumul liber. Aflăm îndată unde este poliţia.

Maşina porni lin, deşi cu toată viteza, fără ca omul să fi făcut cea mai mică mişcare de manevrare a volanului, sau să fi apăsat pe accelerator. Se întoarse către noua sa cunoştinţă, râzând.

– Nici nu mai ştiam că există oameni care au nevoie de poliţie. Dar de fapt aşa e, uneori se întâmplă să ai nevoie. Ai uitat undeva maşina? Pari a fi actor. Aşa e, actorii sunt cam distraţi...

Omul cu pălăria cu boruri largi îl apucă de mână, speriat:

– Vezi de volan!

– Ce volan? răspunse omul, mirat. Lasă maşina în pace, e încă bună, deşi o am de doi ani. Spune-mi, de ce ai

nevoie de poliţie? Mi se pare atât de ciudat... Şi îmbrăcămintea asta... E dintr-o veche piesă spaniolă, nu? N-am mai fost de mult la teatru... A, iartă-mă, să aflăm unde este poliţia...

Apăsă pe un buton şi vorbi:

– Alo! O informaţie, vă rog.

– Spuneţi! răspunse o voce de femeie.

– Unde se află poliţia?

– Poliţia? Un moment... Poliţia... Lângă parcul serbărilor de iarnă. Chiar lângă intrarea principală...

– Mulţumesc.

Omul se întoarse iar către vecinul lui:

– E foarte firesc să fie aşa. Acum îmi amintesc. Poliţia se găseşte întotdeauna lângă marile parcuri. Vara lângă parcul serbărilor de vară, acum, iarna, bineînţeles lângă parcul serbărilor de iarnă. Dacă ne gândeam o clipă, puteam deduce şi singuri. Nu? La ce teatru joci?

Omul părea să aibă chef de vorbă, spre deosebire de noua lui cunoştinţă, care rămăsese cu bărbia înfundată în fularul gros ce-i înfăşură gâtul. Borurile pălăriei îi acopereau fruntea până la sprâncene. De fapt, din întreaga faţă nu i se vedea decât nasul, lustruit ca şi când ar fi fost din carton presat, şi cei doi ochelari fumurii, cu apărători laterale. Pelerina i se înmuiase de zăpadă topită, o pelerină curioasă, neagră, scoasă din cine ştie ce magazie de recuzită teatrală uitată de secole.

– Am ajuns. Colo trebuie să fie, lângă intrarea parcului... Nu mi-ai spus, cetăţene, la ce teatru joci?

– Mulţumesc, bombăni ciudatul personaj, ca şi când n-ar fi auzit întrebarea, şi sări jos din maşină, îndreptându-se cu paşi repezi către clădirea în care trebuia să fie poliţia.

La intrare nu era nimeni. Omul se uită o clipă, nedumerit, apoi deschise uşa şi intră. În faţă se arăta un culoar strimt, puternic luminat din colţurile plafonului. Două uşi, de o parte şi de cealaltă a culoarului, şi o uşă în fund, arătau că parterul clădirii nu era prea spaţios. Omul bătu în prima uşă şi intră fără să mai aştepte obişnuitul „intră”. Pătrunse într-o cameră de dimensiuni potrivite. Cărţile de pe rafturile pereţilor, o masă rotundă, în jurul căreia se aflau trei fotolii, florile de la fereastră, omul adâncit în lectură pe unui din fotolii, liniştea în care se auzea o melodie uşoară, dintr-un aparat care încă nu se vedea, îl făcură pe vizitator să dea înapoi.

– Iertaţi-mă, dar...

– Poftiţi, vă rog. Pe cine căutaţi?

– Mi se pare că am greşit. Căutam poliţia...

– Aţi nimerit. Aici e.

Omul rămăsese, nedumerit, în pragul uşii.

– Vă rog, intraţi! Gazda se ridică din fotoliu şi veni, cu mâna întinsă, către vizitator.

– Pe la noi via atât de rar oamenii, încât ne plictisim de moarte... Nu vreţi să vă dezbrăcaţi această...

Căuta cuvântul potrivit, dar se vedea că nu-l mai întrebuinţase niciodată.

– ...această haină...

Şi arată, zâmbind, către pelerina neagra, udă, având încă zăpadă pe umeri.

– Aţi uitat undeva maşina?

Vizitatorul făcu un gest de enervare.

– De ce trebuie să-mi uit neapărat maşina? Nici n-am maşină, domnule. Am venit pentru cu totul altceva. Vreau să discut cu poliţia o problemă care cred că o interesează

îndeaproape.

Părea hotărât să spună totul dintr-o dată, să nu piardă timpul în preambuluri convenţionale. Se aşeză pe un fotoliu, fără să-şi scoată pălăria cu boruri largi.

– Sunteţi actor, desigur...

Întrebarea păru a-l scoate cu totul din sărite.

– După ce dracu' se vede că sunt actor?

– Îmbrăcămintea asta... şi apoi felul cum vorbiţi... „domnule”... „dracul”... este un limbaj pe care nu-l mai folosesc decât actorii, care joacă piese vechi. Şi apoi... Necunoscutul îi tăie fraza, cu un gest nervos.

– Vreţi să mă ascultaţi? Numele meu este Griffin. Am absolvit *University College...*

Poliţistul se aşeză, privindu-l amuzat, şi gândindu-se:

– Actorii ăştia păstrează cu încăpăţânare obiceiurile vechi... Pentru a-mi spune cine ştie ce pierdere banală începe prin a-mi recita pasaje întregi din rolurile pe care le pregăteşte...

– ...am îndurat destule până acum. Acum am renunţat la visul meu de putere. Singur, n-am să pot realiza nimic. Am pierdut, e drept, toate formulele, nu mai pot nici să refac experienţa, nici să revin la starea normala, dar aşa cum sunt cred că pot fi de folos. Vreau să fiu de folos cuiva, mă înţelegeţi? Vă ofer deci dumneavoastră invenţia mea. Eu sunt Griffin, omul invizibil.

Poliţistul continua să zâmbească.

– „Omul invizibil”... Parcă am mai auzit de această piesă... n-am văzut-o însă niciodată... Jucaţi în ea?

Griffin îl Privi furios.

– Nu vă înţeleg. Este o piesă cu un singur personaj. Eu sunt autorul şi eroul ei. Priveşte.

Omul îşi smulse pălăria de pe cap, trântind-o, fără nici un menajament, pe masă, şi răsturnând vasul cu flori; capul îi era bandajat în întregime. Apuca de un capăt al bandajului şi începu să-l desfăşoare, ca şi când şi-ar fi jupuit pielea. Poliţistul tresări: „E bolnav!”

– Stai...

Până să spună însă ceva, necunoscutul desfăşase bandajul aproape în întregime. La o mişcare, ochelarii zburară în mijlocul camerei. Nasul lung şi lucios părea înfipt direct în bandajul care mai rămăsese. Apoi zbură şi el. Necunoscutul se ridicase de pe fotoliu şi se dezbrăca, cu aceeaşi febrilitate. Îşi scoase pelerina, apoi mănuşile şi, liniştit brusc, se reaşeză în fotoliu. Nevenindu-i să-şi creadă ochilor, poliţistul privea o arătare stranie, stând picior peste picior în faţa lui. Capul dispăruse cu desăvârşire. Din mânecile hainei nu ieşea nimic, iar gulerul şi cravata păreau aşezate pe un suport care nu se vedea.

– Acum înţelegi? Eu sunt Griffin, omul invizibil.

– Dar cum ai reuşit...

Părăsiseră, fără să-şi dea seama, pronumele de politeţe.

– Am să vă explic şi asta. Deocamdată m-am săturat de atâta frig şi nemâncare. Atunci, în piaţa din Port-Burdock, eram aproape de moarte, dar n-am murit. M-au învelit într-o draperie şi m-au dus în clubul „Veselii jucători de *crichet”,* ştii, nu? De acolo am reuşit să fug. De atunci până acum m-am târât prin zăpezi, pe drumuri singuratice, am mâncat rădăcini, am băut apă din şanţurile drumurilor, arşiţele m-au uscat, gerurile m-au pătruns până la os, o, voi nu puteţi să ştiţi ce înseamnă să umbli gol prin viscole... Până când... Până când am înţeles, deodată, că puteam să mă vând, pe mine o dată cu descoperirea mea, şi să fiu astfel la adăpost

şi de foame, şi de frig, şi de secetă, să am bani, casă, tot ce-mi trebuie, să fiu omul cel mai util şi mai bine răsplătit. Cui puteam să mă vând? Puterii de care până atunci m-am ferit. De aceea am venit la voi.

Înţelegând, în sfârşit, că nu este victima unei farse de teatru, poliţistul încerca un sentiment de teamă. Necunoscutul părea a fi bolnav, şi totuşi ceea ce spunea nu era o halucinaţie, el era într-adevăr invizibil, de asta îşi dădea seama poliţistul, fără să facă nici un efort.

– Prin mine, poliţia poate să urmărească pe oricine, fără ca el să simtă. Pot deduce orice ameninţare cu moartea, pot împiedica orice furt asupra premeditării căruia există un indiciu. Pot afla tot ce vorbesc între ei cei bănuiţi, pot fi de faţă la orice întrevederi suspecte, pot pătrunde oriunde, neobservat. Sunt instrumentul ideal al poliţiei. Nu cer decât să mă recunoaşteţi ca atare, să mă plătiţi bine, şi să-mi daţi posibilitatea de a-mi continua lucrările de laborator. Toţi detectivii din lume n-au valorat cât mine. Acestea sunt condiţiile. Primiţi?

Poliţistul îşi reveni cu greu, deşi îl ascultase cu atenţie.

– Văd bine că nu este o glumă - şi totuşi vă înţeleg foarte greu. Nu înţeleg chiar de loc. De ce ai venit tocmai la noi?

– Cum de ce, pentru numele domnului! Cine altcineva decât poliţia are nevoie de un om invizibil?

– La ce ne-ar putea folosi?

Necunoscutul îşi trecu ceea ce ar fi trebuit să fie mâna pe locul unde ar fi trebuit să-i fie fruntea.

– E altcineva mai mare decât dumneata aici?

– Nu, suntem doar patru inşi cu totul.

– În conducere?

– Nu, toată poliţia.

– Pe o stradă?

– Nu, în tot oraşul.

– Îţi baţi joc de mine? Cum poate fi formată poliţia unui oraş numai din patru oameni?

– La ce-ar fi nevoie de mai mulţi?

– Cum la ce? Dar furturile, crimele, urmăririle, şantajele, răpirile, escrocheriile? Cine le anchetează?

– Iartă-mă, dar am iarăşi impresia că spuneţi un rol din vreo piesă uitată. Nu înţeleg. Întrebuinţaţi termeni pe care nu-i înţeleg.

– Cum, nu înţelegi ce este un furt?

– Nu. E vreun termen antic?

– Furt, domnule, adică hoţie, adică...

Omul invizibil se ridică din fotoliu şi începu să se plimbe prin încăpere, cu paşi mari. Apoi se opri în faţa poliţistului *şi* acesta bănui că ochii nevăzuţi îl privesc nedumeriţi.

– Poţi să-mi dai ceva să mănânc?

Poliţistul manevră un comutator şi, dintr-un perete, se deschise o uşiţă, pe care apăru o măsuţă pregătită pentru o gustare. Masa alunecă lin până în dreptul lor. Omul invizibil se aşeză din nou în fotoliu şi începu să înfulece. Poliţistul privea, pe jumătate amuzat, pe jumătate temător, cum bucăţile de pâine şi de friptură se ridicau în aer, se opreau o clipă, apoi porneau să se amestece, ca într-un malaxor nevăzut, dispărând încetul cu încetul, lăsând în urma lor o dungă alburie care se pierdea după gulerul alb al cămăşii.

– Mi-e tare foame... mormăi Griffin. Credeam că invizibilitatea îmi va aduce puterea. De fapt m-a făcut mai neputincios decât o insectă. Vreau să redevin om, mă înţelegi? Dar de ce să nu profitaţi de puterea pe care mi-o

dă totuşi această stare a mea? Nu cer decât să fiu ocrotit, atâta tot. În schimb, vă dau forţa mea de a umbla nevăzut. Veţi prinde mai repede hoţii şi asasinii...

Pe faţa poliţistului se citi aceeaşi nedumerire.

– Dumneata, Griffin, întrebuinţezi un limbaj ciudat. Ţi-am spus că nu înţeleg anumiţi termeni...

De data aceasta, Griffin scoase un oftat, ca şi când ar fi fost silit să repete inutil lucruri ştiute de toată lumea.

– Să ne înţelegem, vrei?

– Da.

– Aici este poliţia?

– Da.

– Şi nu ştii ce este un furt?

– Nu.

– N-ai auzit niciodată ca un om să-şi însuşească de la altul un lucru de preţ, bani sau altceva, fără să aibă dreptul?

– Nu. De ce ar fi făcut-o?

– Fiindcă avea nevoie, sau pur şi simplu pentru că râvnea să aibă el ceea ce posedă un altul.

– Dar fiecare are tot ceea ce are nevoie să aibă.

– Dumneata n-ai râvnit niciodată la bunul altuia?

– Adică... tot nu înţeleg. Ce înseamnă bunul altuia?

– Domnule... să zicem o haină a altuia, pe care ai vrea s-o ai tu.

– O pot avea oricând. Dar... Stai o clipă!

Poliţistul se ridică din fotoliu şi se îndreptă către unul dintre rafturile cu cărţi. Alese un volum gros şi începu să-l răsfoiască grăbit.

– Mda... mda... mormăia el încet, aşa, uite aici... furt: însuşirea nedreaptă a unui bun... aşa... societatea împărţită

pe clase... cauze sociale... Aha! Uf, tare lungă şi explicaţia asta! Aşa se întâmplă cu toţi termenii ăştia dispăruţi.

Puse dicţionarul la loc şi se întoarse la fotoliul lui.

– Acum sunt ceva mai lămurit. Dumneata întrebuinţezi nişte termeni... N-am mai consultat dicţionarul ştiinţelor moarte de pe când eram în şcoală!

– Ştiinţe moarte? Poate vrei să spui dicţionarul limbilor moarte, deşi nu văd vreo legătură cu discuţia noastră. Doar nu vorbim nici în latină, nici în sumeriană!

– Bineînţeles, până la un punct ne putem înţelege. Dar... nu este vorba de limbă, ci de noţiuni. Noţiunile pe care le întrebuinţezi dumneata nu se mai găsesc decât în dicţionarele ştiinţelor moarte. Mor şi unele ştiinţe, aşa cum mor şi unele limbi.

– Şi care sunt ştiinţele astea moarte?

– Mai întâi au murit ştiinţele juridice. Când între oameni n-au mai existat conflicte, n-au mai putut să existe nici delicte. Încetul cu încetul, toată uriaşa instituţie a dreptului a început să agonizeze, până a murit de-a binelea. Acum, o cunosc numai specialiştii în istorie. Mai cunoaştem şi noi câte ceva, din literatură... Apoi au început să moară unele discipline ale ştiinţelor economice. Moneda, de pildă...

– Exact, bine că ai pomenit de monedă. Exemplul meu cu haina era prost ales. Hai să vorbim despre furtul clasic. Banii nu se pot fura?

– Ce-ar putea să facă un om cu banii? Colecţiile de monede pot fi văzute oricând, la muzeele numismatice!

– Adică...

Griffin se gândi o clipă, apoi murmură:

– Aşa-i, a trecut mult timp de-atunci. Probabil ca s-a mai schimbat ceva... Iertaţi-mă, de fapt în ce an suntem?

– 2400.

– Şi... nu mai aveţi nevoie de bani?

– Bineînţeles. Nu se mai întrebuinţează de trei secole.

– Şi ce aveţi în locul lor?

– Avem... avem tot ce ne trebuie. Dar... de ce întrebi în ce an suntem?

Griffin rămase tăcut. Îşi turnă apă într-un pahar şi bău, cu mişcări pe care le bănuiai încete. Poliţistul îl privea, necrezându-şi ochilor.

– Nu cumva am halucinaţii? se gândea. Nu sunt nici extenuat, nici... Omul ăsta îşi bate joc de mine...

Griffin lăsă paharul pe masă şi vorbi, obosit:

– Da, e greu să ne înţelegem. Au trecut cinci sute de ani de atunci... Eu sunt un om al secolului 19, domnule poliţist, iertaţi-mă ca nu vă cunosc gradul... sau poate ca nici măcar grade nu mai aveţi?

Poliţistul dădu din umeri, neştiind ce să-i răspundă.

– ... de, cred că trebuie căutat în dicţionar şi cuvântul ăsta. Sunt venit direct din ultimii ani ai secolului 19... Înţelegeţi? Secolul tehnicii, al progresului... Poate că voi ştiţi azi mai mult decât ştiam noi, atunci, dar eu (şi ridică din nou tonul) sunt totuşi un *om invizibil!* Voi aţi reuşit să creaţi un om invizibil?

– Nu...

– Ştiam. Nimeni nu va mai reuşi vreodată. Oricât aţi fi de puternici, oricât aţi fi de avansaţi, tot aveţi nevoie de mine. Sunt singurul om invizibil din lume. Credeam că pot stăpâni lumea. M-am înşelat. Vreau să fiu util. Folosiţi-mă. M-ai înţeles?

Poliţistul răspunse tărăgănat:

– Da... cred că da... e totuşi... ceva neclar...

Griffin păru că meditează. Apoi i se adresa din nou poliţistului:

– Atunci, neexistând bani, nu mai sunt nici furturi?

– Văd că începi să înţelegi.

– Şi atunci cu ce se ocupă poliţia dumneavoastră? Poliţistul oftă şi arătă cu mâna împrejur.

– Uite cu ce ne ocupăm. Citim, ne plictisim şi din când în când mai primim câte o înştiinţare că vreun ins distrat şi-a uitat maşina pe vreo şosea sau alee, şi nu-şi mai aduce aminte unde. Cu asta ne ocupăm. De aceea am şi crezut, la început, că vii să întrebi de vreo maşină.

– Şi altceva? Ăsta e singurul vostru rost?

– Se mai întâmplă să se rătăcească şi câte un copil, dar foarte rar oamenii care îl găsesc ni se adresează nouă pentru a-l înapoia părinţilor sau şcolii. De obicei îl duc chiar ei. Adevărul este că oamenii au şi uitat că mai există poliţie. Continuăm să existăm în virtutea inerţiei. Cunoşti efectele inerţiei sociale, nu? Noi, cei de aici, am compus până acum o bibliotecă de memorii, arătând inutilitatea poliţiei chiar daca a rămas în patru oameni... Dar nu s-a luat încă hotărârea pentru desfiinţare. Birocratism, ce vrei... Ni se spune că, la marile serbări, este nevoie de un serviciu de ordine.

– Şi ce ordine puteţi face voi, numai patru inşi? Bănuiesc că la asemenea serbări vin mii de oameni...

– Sute de mii, dragă Griffin. Dar sunt de ajuns patru poliţişti. Noi doar punem indicatoarele. Dar n-ar putea face treaba asta şi organizatorii?

Se lăsă o tăcere lungă. Poliţistul părea abătut de această scormonire a unor răni vechi. Manevră comutatorul, dar, cum măsuţa ou se mişcă de loc, se ridică

şi păşi cu greu către peretele în care era instalat raftul barului. Se întoarse cu o tavă pe care erau aranjate câteva gustări.

– Se mai strică şi instalaţiile astea ale noastre, nu sunt chiar atât de perfecte cum visau înaintaşii noştri...

Făcu un pas greşit şi izbi cu genunchiul un fotoliu. Se auzi un sunet sec, metalic. Cum Griffin tăcea, poliţistul se simţi dator să dea o explicaţie:

– Da, este o proteză. Am fost marinar, înainte vreme.

Dar dacă s-a întâmplat aşa, a trebuit să intru în poliţie. Toţi cei patru, care lucrăm aici, am fost accidentaţi. La poliţie, însă, mai putem fi buni, dacă asta se poate numi activitate...

Griffin se foia, nervos, în fotoliu.

– Nu-mi puteţi fi, deci, de nici un ajutor?

– Cui îi mai poate fi de ajutor poliţia?

– Unde să mai încerc? Poate la Banca Naţională... O, iartă-mă, uitasem că nu mai aveţi bani... Nu mai aveţi deci nici falsificatori, nici escroci, nici... Armată aveţi?

Poliţistul dădu din cap:

– Nu!

– Deci nici secrete militare, pe care eu...

– Nici!

Trecu un timp.

– Dar şcoli?

– Şcoli? Bineînţeles. Avem oraşe întregi numai cu şcoli...

– Da. La ce ţi-ar folosi în... starea dumitale?

– Poate... măcar ca pedagog... N-ar mai putea nici un elev să copieze, să înşele profesorul...

Poliţistul izbucni în râs şi se părea că n-are de gând să termine prea repede.

– Cum să copieze? Dar de ce se mai duce atunci la şcoală? De copiat se poate copia şi acasă! Dar, o clipă...

Manevră nişte butoane şi pe peretele din spatele biroului apăru un ecran, ca pentru un film pe bandă îngustă. Se vedeau străzile oraşului, pline de zăpadă, apoi o piaţă imensă, acoperită cu o boltă albăstruie. În mijlocul pieţii se legalii nau încet coroanele înfrunzite ale unor arbori necunoscuţi lui Griffin. La umbra copacilor, un grup de copii. Fiecare era aşezat în faţa unui mic şevalet.

– Ora frunzelor de primăvară... murmură poliţistul. Nu ne poate interesa...

– Stai puţin! Ora frunzelor de primăvară ai spus? Ce naiba mai e şi asta? Acum, în plină iarnă?

– Sub cupola şcolii e primăvară, nu se vede? Iar ora... e o oră obişnuită de curs! Frunzele nu sunt doar la fel în tot timpul anului. Un botanist trebuie să cunoască bine toate transformările, nu?

– Dar toţi copiii ăştia vor deveni botanişti?

– Nu, e o şcoală de cultură generală... Dar să căutăm altceva...

Imaginea de pe ecran dispăru şi în locul ei apărură din nou străzile acoperite de zăpadă.

– De ce nu feriţi întreg oraşul de iarnă? Dacă aţi făcut să fie primăvară la şcoală, n-o puteaţi face pentru întreg oraşul?

– Şcoala trebuie să aibă posibilitatea de a-şi duce elevii oricând în orice anotimp. Există o secţiune de toamnă, una de vară... Dar să acoperim un oraş ca al nostru este ceva mai greu... Nu putem nici noi să realizăm chiar orice... Ştiu că în secolul vostru cam aşa vă gândeaţi că va fi în mileniul al treilea, dar...

Pe ecran apăru o sală cu pereţii dintr-un material transparent, de un albastru argintiu. Podeaua era uşor înclinată, şi într-un fel de fotolii aşezate în semicerc şedeau vreo douăzeci de tineri, băieţi şi fete. În mijlocul semicercului, o fată care nu părea mult mai în vârstă, vorbea:

– ... deci l-ai citit pe Balzac. Ce n-ai înţeles?

– Tocmai bine, vorbi poliţistul, e ora de discuţie asupra lecturilor.

– În ce constă? întrebă Griffin.

– Elevii cer lămuriri asupra cărţilor citite…

Pe ecran se vedea un tânăr slăbuţ. Vorbea repede, dar fără nervozitate.

– Tot romanul pe care l-am citit se învârteşte în jurul unei ipoteci. Se dă o luptă înverşunată şi eroii sunt într-adevăr vii, ca şi cum i-am vedea aici printre noi dacă... dacă în locul ipotecii ar fi vorba despre altceva. Ce era ipoteca? În note se spune că ipoteca era un gaj imobiliar. Dar ce era gajul? Şi ce era gajul imobiliar?

Tânăra care părea a le fi profesoară zâmbi:

– Comentatorii clasicilor au şi ei o tradiţie: de a nu se exprima prea clar... Ipoteca era un gaj asupra casei de locuit. Şi...

– Dar ce era gajul?

– Voi încerca să-ţi explic. Un om dădea altuia o sumă de bani. Ştiţi ce erau banii?

– Daaaa! răspunseră elevii, în cor, exagerând, ca elevii tuturor timpurilor, lungimea răspunsului.

– Cel care primea banii trebuia să-i şi înapoieze, nu?

– Daaaa!

– Pentru ca să fie sigur că-i va primi înapoi, cel care

dădea banii, şi care se numea... adică nu mai este nevoie să ştiţi şi cum se numea... cel care dădea banii cerea o garanţie. Garanţia era casa. Dacă, la termenul stabilit, nu primea banii înapoi, casa devenea proprietatea lui. Mai ştiţi ce era proprietatea?

– Daaaa!

– Atunci, aţi priceput ce era ipoteca?

Nimeni nu se grăbea să răspundă.

– În locul banilor, primea casa. Înţelegeţi?

– Dar de ce nu i se dădea casa de la început, în schimbul banilor? întrebă elevul cel slăbuţ.

– Pentru că proprietarul iniţial nu voia s-o vândă. Ştiţi ce era o vânzare?

– Daaaa!

Un glas răzleţ se încumetă:

– Dacă nu voia s-o vândă, de ce o dădea, în cele din urmă?

– N-o dădea. I se lua, pentru că nu înapoiase banii.

– Dar de ce nu dădea înapoi ce primise?

– Pentru că nu avea.

– Atunci, de ce primise banii?

– Pentru că spera să-i înmulţească, sau să se întâmple ceva care să-i permită să înapoieze banii, şi să-i rămână şi casa.

– Şi de ce avea nevoie de casa altuia cel care îi dăduse banii? Nu avea fiecare om casă, nu exista proprietatea individuală?

– Ştiţi prea bine că, pe atunci, societatea era împărţită pe clase. Numai unii, puţini, aveau.

– Da, dar cel care dădea banii avea casă, ca şi cel care îi primea. De ce i-o mai lua?

Griffin asculta, din ce în ce mai interesat.

– Cam multe nu înţeleg elevii ăştia...

– Cred şi eu! Cât mi-am bătut capul până am reuşit să pricep, pe când eram în şcoală, economie veche, capitalistă... De fapt nimeni nu-şi mai bate capul cu ea, decât de dragul unor scriitori vechi. Cum de reuşeaţi să vă complicaţi viaţa atât de rău?

Griffin dădu din umeri. Parcă nici el nu mai înţelegea, în sala de clasă, elevul cel slăbuţ continua să întrebe:

– Dar de ce Homer are nevoie de mai puţine note explicative decât unii romancieri din secolele 19 şi 20?

– Pentru că, deşi erau tot societăţi bazate pe exploatare, societatea zugrăvită de Homer avea un mecanism economic şi politic mult mai simplist decât societatea capitalistă. Apoi, mai e vorba despre valoarea romancierului respectiv. Şi, în sfârşit, poezia nu se poate confunda cu proza...

– Totuşi, replică elevul cel slăbuţ, sunt şi unii poeţi care...

Îşi căuta cuvintele:

– Vreau să spun ca din poeziile acelea reiese că şi proza poate trece drept poezie. Şi au un fel de... atemporalitate, care... Nu le-am înţeles...

Tânăra profesoară râse, prieteneşte:

– Eu, în schimb, te-am înţeles. Ai citit poezii de prin a doua jumătate a secolului 20... Pe atunci se încerca „un fel de atemporalitate”, cum spui dumneata, care ne ajută să stabilim exact timpul când au fost scrise...

Poliţistul simţi că o mâna nevăzută i se aşază pe umăr. Întoarse capul către Griffin:

– Ai obosit?

– Nu, dar am sentimentul că nu pot fi de nici un folos în şcolile voastre. Învăţământul se Bazează pe predare şi discuţii, nu?

– Da. După cum vezi, nici un elev n-ar avea interesul sa...

– Ştiu. Închide aparatul.

Se aşezară din nou în fotolii. Poliţistul împinse spre Griffin tava cu gustări, dar acesta făcu un gest de refuz.

– Şi nu puteţi face chiar nimic pentru mine?

– Există un Institut al problemelor nerezolvate. Poate acolo,... Vreţi să vă pun în legătură cu el?

– Bineînţeles. Dar... pot să vă cer ceva?.

– Orice.

– Aş vrea mai întâi să mă îmbrac ca voi.

– Nimic mai simplu.

– Apoi să-mi procur nişte fard, de la vreun teatru de pildă - tot m-aţi luat voi drept actor - pentru ca să-mi fac şi eu o figură cât de cât omenească. Şi... n-ai vrea dumneata şi mă însoţeşti? Am umblat destul de unul singur, riscând în orice clipa să fiu suspectat, prins, închis... Dacă am pe cineva de la poliţie alături de mine, este mai uşor să mă explic, nu?

Poliţistul scoase un strigăt.

– Bravo! Asta zic şi eu o idee! În sfârşit, am şi eu o misiune mai ca lumea! Să însoţesc un om invizibil!

Când se înapoie din cabinetul alăturat, unde îşi schimbase veşmintele, Griffin îl găsi pe poliţist examinând cu atenţie pelerina udă de zăpada.

– Ţi se pare ciudată?

– Hm... cam nepractică. Şi mai ales grea. Foarte grea.

– Da, ai dreptate, răspunse Griffin. Hainele pe care mi le-ai dat sunt mult mai uşoare. Aproape că nici nu le simt. Şi sunt foarte călduroase.

– Dumitale ţi se par uşoare, pentru că te-ai obişnuit cu hainele secolului 19. Dar nouă... Adică mie...

– Ţi se par grele?

– Bineînţeles. Nu mi se par. Sunt grele. Ţi-am mai spus, am fost marinar. Am colindat toate oceanele. Arctica, Antarctica... Când eşti silit să fii om de tracţiune pentru blănuri şi cizme, nu mai poţi zburda în aer liber cu sentimentul de copil al naturii. Dar nu numai marinarii. Gândeşte-te la cei din regiunile alpine. La muncitorii din atâtea profesiuni, obligaţi să poarte haine de protecţie, deşi lucrează la temperaturi ridicate... Dar, în fond, pe dumneata n-au de ce să te intereseze asemenea probleme...

– Se vede că nu-mi cunoşti viaţa. Dacă ai şti cât am îndurat frigul şi ploaia, silit să umblu fără nici un acoperământ pe mine, pentru a nu cădea pradă semenilor mei... Binecuvântam greutatea oricât de mare a păturilor sub care mă vâram pentru a nu muri de frig. Dar nu m-am gândit că...

– Dacă în loc de un organism invizibil ai fi descoperit o ţesătură imponderabilă, omenirea ţi-ar fi rămas recunoscătoare. Dar hai mai bine sa mergem. Am anunţat Institutul problemelor nerezolvate. Am ţi eu, acolo, o problemă. Ţi-o expun pe drum, dacă vrei. Luăm maşina, sau mergem pe jos? E frumos pe ninsoare.

– Alături de un poliţist îmi convine de minune să mă plimb în văzul lumii prin oraş.

Ieşiră, şi poliţistul îşi continuă şirul gândurilor:

– Vezi, poate că nimeni nu şi-a pus în mod serios aceasta problemă. Eu, însă, mi-am pus-o. Ai fost, desigur, la plajă. Oare sentimentul de linişte care te cuprinde de îndată ce te-ai tolănit pe nisip nu vine şi din eliberarea de atâtea stofe, pielării, tinichele, paie, fel de fel de cârpe şi petice în care ne înfăşurăm fără milă, ba chiar cu plăcere? Numai iarna, când fiecare este silit să transporte zeci de kilograme pe el, ne dam seama cât de împovărătoare este îmbrăcămintea. Nu pledez pentru nudism, pentru mai multe motive, a căror expunere nu-şi are rostul acum. Mă gândesc numai la modul în care am putea îndepărta toate aceste poveri din spatele oamenilor. Noi râdem de cavalerii evului mediu, care se zideau în zale pentru a deveni invulnerabili, dar se temeau să nu cadă de pe cal, pentru a nu se transforma în broaşte ţestoase răsturnate pe spate. În fond, însă, noi toţi suntem, cel puţin jumătate din an, aproape în situaţia lor. Cămăşi, flanele, haine, şube, căciuli, fulare, pantofi, şoşoni, mănuşi – toate acestea nu cântăresc cât un costum de zale? Cum de n-am putut să rezolvăm această problemă apăsătoare în sensul cel mai concret al cuvântului? Pentru că - pretind eu - n-am văzut până acum decât necesitatea îmbrăcămintei, şi s-a considerat, deci, că este absurd să înlături ceea ce este absolut necesar. Dar totul este felul cum ştii să ataci o problemă. Şi, în cazul de faţă, necesitatea nu este singurul aspect, îmbrăcămintea este necesară, într-adevăr. Greutatea ei nu. Cunoaştem destule despre imponderabilitate, acum, în plină epocă a zborurilor interplanetare. În atmosfera noastră pământească, imponderabilitatea este cu neputinţă de obţinut. Dar nu s-ar putea, totuşi să ne apropiem de ea? Nu putem obţine o semiimponderabilitate, pentru a lua de pe

umerii oamenilor măcar jumătate din povara îmbrăcămintei?

Poliţistul tăcu, iar Griffin, crezând că întrebarea i se adresează, schiţă un răspuns:

– Ştiu eu? Nu m-am gândit niciodată... Şi la ce v-ar folosi un om invizibil pentru rezolvarea unei asemenea probleme? Eu m-am ocupat de altceva. Voi...

– Da, se vede că noi ne ocupăm cu treburi mai aproape de nevoile oamenilor.

Griffin plecă, abătut, privirea. Un fulg de zăpada i se strecură pe bărbie şi, topindu-se, şterse fardul, lăsând un loc gol, ca şi când i s-ar fi scos un dop din piele.

– Va să zică, îşi spuse în gând, acestea sunt preocupările poliţiei din veacul ăsta viitor... Încep să simt că locul meu nu e aici...

*

Sala cea mare a Institutului problemelor nerezolvate era plină până la ultimul loc. Priveam cu mirare asistenţa, în care recunoşteam, unul după altul, pe cei mai iluştri profesori pe care îi avusese universitatea. Eram numai eu singur în loja rezervată presei, şi mă simţeam stânjenit.

De ce m-or fi invitat numai pe mine? Nici măcar nu sunt şi nici n-am fost vreodată gazetar! Mi-am adus însă aminte, deodată, că primisem chiar în dimineaţa aceea un telefon de la redacţia unui ziar.

Oare ce ziar era? N-am avut nici măcar timpul să întreb. M-au luat cam repede şi acum, iată, nici nu ştiu ce am de făcut. Şi nu am nici pe cine să întreb, din moment ce sunt aici singur...

De fapt nu eram singur, loja presei era plină ochi, gazetarii şedeau claie peste grămadă, unii cu aparate

monstruos de complicate, cu care filmau necontenit. Toţi se înţelegeau numai din priviri, nici unul dintre ei nu rostea vreun cuvânt.

Probabil că au limbajul lor convenţional, gazetăresc, pe care eu nu-l cunosc, şi mă voi face încă o dată de râs.

Dar nimeni nu râdea, dimpotrivă, unul se apropie zâmbind prietenos, şi-mi întinse un aparat ca un V uriaş. L-am apucat, stângaci, mulţumind necunoscutului din ochi. Omul îmi făcu semn să privesc printr-unul din braţele V-ului. L-am dus la ochi şi sala îmi apăru, deodată, într-o lumină diafană, ca de auroră. Vedeam întreaga sală, ca pe un ecran uriaş, până la cele mai mărunte detalii. Veneau ultimii invitaţi şi am recunoscut, fără să mă mir de fel, figura lui Newton, aşa cum îl ştiam din portretul care spânzura de o veşnicie în sala de matematică a universităţii. Newton îşi trecu mâna prin păr, şi în clipa aceea mi-am dat seama că de fapt el era rectorul universităţii. Toţi erau agitaţi, dar se potoleau ca prin farmec - şi parcă voiau să cânte. Apoi se făcu linişte. Pe estrada prezidiului apăru rectorul. L-am căutat pe Newton, cu privirea, în mijlocul asistenţei, şi l-am văzut din nou la locul iui, dar parcă mai întinerit.

Este altcineva. O asemănare uimitoare. Oare aş putea scrie despre asta în reportajul meu? Da, acum îmi amintesc, sunt reporter.

M-a năpădit un val de bucurie, amintindu-mi profesiunea şi am făcut semn unui gazetar care voia să intre în lojă şi nu mai avea loc să se urce decât pe umerii mei. Acesta sări, uşor ca o minge, şi mi se aşeză comod în cârcă, de unde începu liniştit să filmeze.

La estradă, rectorul vorbea ceva care nu se auzea până

la mine, deşi îi vedeam pe toţi cei din jur luând notiţe. În aceeaşi clipă, un gazetar de alături mi-a luat aparatul din mână. Am vrut să strig, dar omul mi-a înapoiat aparatul, arătându-mi să apăs pe un buton. Când am apăsat, a început să se audă cuvântarea rectorului.

„...Şi de aceea v-am rugat să veniţi imediat, pentru a studia împreună acest caz ciudat.”

M-am uitat disperat în jur. Nu ştiam să stenografiez. Nici unul dintre gazetari nu stenografia, în afară de unul singur, care ronţăia într-una nişte bomboane albe, de mentă; răspândeau un miros plăcut, amintindu-mi de o vacanţă de demult. Gazetarul mi-a făcut un semn liniştitor.

– Nu-i nimic, îţi dau şi ţie o copie... Lucrăm doar la acelaşi ziar şi trebuie să ne ajutăm.

Din sală se ridică o rumoare din ce în ce mai puternică. Către estradă veneau doi inşi, păşind stângaci. Unul, mai bătrâior, şchiopăta puţin, celalalt era vizibil emoţionat. Faţa îi era ireal de albă, ca şi când ar fi fost de hârtie. Buzele şi sprâncenele erau desenate violent, în roşu şi negru. Numai părul părea a fi normal şi omul îşi trecea, din când în când, mâna prin el, ca şi când ar fi vrut să se convingă că este tot la locul ştiut, că nu l-a uitat în vestiar, cu pălăria.

„...Dumnealui este Griffin, fizicianul Griffin, absolvent al vechiului *University College.* Cunoaşteţi povestea lui.”

Asistenţa începuse sa fluiere, voioasă, un marş şcolăresc. Matei privi, prin braţul V-ului, în sală. Erau aceiaşi.

„...N-a murit însă, aşa cum credeam şi a hotărât să evadeze din veacul al XIX-lea, unde cunoştinţele lui se asfixiaţi. A venit în mijlocul nostru, pentru a ne cere ajutor. Să facem apelul: Acustica!”

– Prezent!

Un bătrân se sculă în picioare vioi, pe la mijlocul amfiteatrului, ridicând două degete în sus.

– Aveţi nevoie de omul invizibil?

– Noi ne-am străduit secole ia rând pentru a „vedea” toate variaţiile undelor sonore. Ce să facem noi cu omul invizibil?

Rectorul se întoarse către Griffin:

– Crezi că ai putea veni cumva în ajutorul acusticii? Omul invizibil clătină din cap, abătut.

– Nu văd...

– Mai departe. Aerodinamica.

– Prezent.

– Aveţi nevoie de omul invizibil?

– Mai rău ne-ar încurca. Noi trebuie să vedem tot ce se petrece în văzduh, ceea ce nu se vede ne împiedică.

– Aerometria.

– N-avem nevoie.

– Agronomia.

– Nu.

– Algebra.

– Avem necunoscutele noastre. Nu ne mai trebuie una în plus.

– Anatomia.

– Noi studiem omul propriu-zis, nu umbra lui.

– Botanica.

– Nu.

– Biochimia.

– Nu.

– Biologia.

– Nici atât.

– Chimia.

– Nu.

Apelul chema, una după alta, toate ştiinţele, şi simpla lor denumire îi făcea pe Griffin să se întunece. Era de ajuns să se pronunţe numele unei ştiinţe, pentru ca în amfiteatru să se audă un „nu” spus cu certitudinea evidenţei. Era din ce în ce mai clar că omul invizibil nu avea ce căuta în această lume.

– Geometria.

– Nu.

– Geografia.

– Nu.

– Geologia.

– Nu.

– Gramatica.

Un hohot de râs izbucni în amfiteatru. Nici nu mai era nevoie ca reprezentantul respectiv al ştiinţei să răspundă negativ, întreaga sală râdea şi tropăia. Unii săreau în sus, de veselie, rămânând apoi în aer, evoluând ca nişte porumbei, dacă nu cumva se transformau chiar în porumbei. Reporterii începuseră să arunce, unul în altul, cu aparatele, ca nişte mingi. O veselie de elevi în preziua vacanţei stăpânea toată sala, uneori se răspundea în cor, „nu”-ul era reluat de sute de voci şi transformat într-un fel de liturghie. În mijlocul veseliei se auzi, însă, deodată, un hohot de plâns cu sughiţuri.

– Linişte, strigă rectorul. Cine plânge?

– Eu, se ridică, din prima bancă, un omuleţ în costum de dresor de circ.

– Cine eşti dumneata?

– Zoologia.

– N-am ajuns încă la litera Z. De ce plângi înainte de a-ţi veni rândul?

– Pentru că dacă l-aş fi avut pe omul invizibil acum câteva sute de ani, puteam să studiez fără nici un pericol atâtea specii de animale sălbatice. Acum însă e prea târziu...

– E prea târziu... reluară în cor ceilalţi, lovind capacele pupitrelor.

– Linişte, strigă din nou rectorul. Avem invitaţi, trebuie sa ne purtăm mai cuviincios.

Se întoarse spre Griffin şi însoţitorul lui.

– Va rog să nu vă supăraţi, se mai întâmplă...

Griffin începuse şi el să plângă, ca un copil. Lacrimile îi şiroiau pe obraji, curăţindu-i fardul, şi lăsându-i găuri prin care nu se vedea nimic. Poliţistul îl bătu prieteneşte pe umeri şi îi întinse o cutie cu pudră. Griffin se pudră, încă sughiţând, apoi se aşeză cuminte pe scaunul de lângă rector.

– Logica!

– Prezent!

Se făcu deodată linişte. Cei care mai zburau prin încăpere se coborâră la locurile lor, strângându-şi aripile şi punându-le împăturite pe pupitru. Un singur reporter era agăţat de lustra cea mare din mijlocul plafonului. Griffin rămăsese cu cutia de pudră în mână, aşteptând parcă pronunţarea unui verdict.

– De când am primit invitaţia Academiei, am căutat să sistematizez cunoştinţele privitoare la utilitatea omului invizibil. Mai întâi a fost un mit. Miturile au, desigur, utilitatea lor. În ele se încorporează istoric, la modul figurat, năzuinţele oamenilor, devenind un numitor comun al

diferitelor aspiraţii...

Omul care reprezenta Logica vorbea acum de pe o platformă instalată în vârful unei piramide metalice. Restul asistenţei dispăruse, deşi se simţea prezenţa ei nevăzută. Numai omul invizibil rămăsese acolo, la poalele piramidei, încercând zadarnic, prin eforturi chinuitoare, să se caţere pe suprafeţele lucii. Logica vorbea, dar până jos nu răzbeau decât ecourile repetate ale cuvintelor, bubuind ca nişte oracole fără drept de apel.

– ...Ce componente intrau în alcătuirea acestui mit al omului invizibil? Mai întâi, dorinţa de a scăpa din inimile asupritorilor. Deci o dorinţă de libertate. Apoi, dorinţa de a putea afla secretele celor mari, pentru a le putea ocoli, fireşte. Apoi, dorinţa de a putea circula nestingherit.

Apoi, dorinţa de a putea obţine, pe această cale pe atunci ireala, ceea ce nu se putea obţine în viaţa de toate zilele. Îndrăgostiţii nefericiţi voiau să se poată apropia astfel de femeia iubită. Cei săraci voiau să devină bogaţi. Cei bogaţi voiau să devină şi mai bogaţi. Cei slabi voiau să devină puternici. Cei înlănţuiţi voiau să devină liberi. În mitul omului invizibil se adunau şi mitul lui Aladin, şi al lui Icar şi simbolurile naive ale îngerilor şi sfinţilor, toate mitologiile şi poveştile investeau cu invizibilitate pe cei mai virtuoşi şi puternici dintre eroi. Miturile acestea au devenit însă realitate, rând pe rând. Oamenii şi-au căpătat libertatea, pot zbura cu viteza luminii, au la îndemână toate bogăţiile planetei noastre şi ale celor explorate până acum. Descompus în părţile lui componente, mitul omului invizibil s-a dezarticulat de mult, nu mai corespunde nici unei năzuinţe, deoarece toate năzuinţele din care era alcătuit s-au înfăptuit de mult, cu prisosinţă. Dacă, prin absurd,

omenirea ar fi alcătuită numai din fiinţe invizibile, visul ei cel mare ar fi astăzi de a crea omul vizibil. Noi vrem să vedem, sa pipăim, să ştim. Numai ceea ce este tangibil, material, cunoscut, poate fi uman. Mitul omului invizibil nu era decât o sumă de năzuinţe. Fiecare năzuinţă în parte a fost realizată de mult. Mitul, deci, este vidat de conţinut, oamenii nu mai au ce face nici cu el, nici cu înfăptuirea lui. Era un vis al epocilor antagoniste. A murit o dată cu ele.

– Nu! strigă Griffin. Nu vreau să mor, ca atunci, hărţuit ca un vânat. Vreau să trăiesc. Sunt un om de ştiinţă ! Pot lucra pentru omenire. Pot fi de folos. Sunt un fizician. Nu vreau să mor!

Griffin reuşise să se caţere pe muchia piramidei, până aproape de vârf, dar tocmai când voia să se agate de platforma de unde vorbea Logica, începu să-şi piardă contururile. Devenea iar invizibil. Hainele i se sfâşiaseră în timpul urcuşului, sudoarea îi curgea şiroaie pe tot corpul, şi din el nu mai rămăsese decât un abur, apoi nimic, decât o voce care striga, disperată:

– Nu vreau să fiu invizibil! Vreau să fiu ca voi toţi... Nu vreau...

Piramida se muie, deodată, şi se topi. În locul ei apăru un lac în care înotau, zbenguindu-se, reporterii, rectorul, ştiinţele. Numai poliţistul alerga, pe suprafaţa apei, ţipând:

– Unde eşti, Griffin? M-ai rugat să am grijă de tine!

Eu rămăsesem pe mal, privind valurile molatice ale lacului.

*

Când m-am trezit, se înserase. Plaja era goală. Marea respira liniştită, sub culorile apusului. Pe nisip se vedeau numai urme de paşi, ca şi când zeci de mii de oameni

invizibili şedeau locului, privindu-mă. Le-am zâmbit, compătimitor.

TRIMISUL DACILOR

Coborâsem din micul tren forestier pe la amiază, dar pe peronul gării Anineş începuse să se însereze. Valea strimtă a Grădişte! se ferea întotdeauna de soare şi mai ales acum, toamna, lumina nu pătrundea decât câteva ore. În gară mă aştepta Emil. Nu m-a lăsat nici sa răsuflu şi m-am trezit pe locomotiva care îşi urma drumul până în fundul văii, la exploatarea forestieră de sub Grădiştea Muncelului.

– Ai un noroc extraordinar, mi-a spus, zvârlindu-mi geamantanul pe movila de cărbuni din tenderul locomotivei. Ai picat aici într-un moment unic. Pentru nimeni altul n-aş fi venit la Anineş, dar pentru rine...

– Ce s-a întâmplat? Ai mai făcut vreo descoperire?

Emil lucra pe şantierul vechii Sarmizegetusa de trei ani.

Rămânea şi după ce şantierul se închidea, ca acum, în toamnă. Cu un an înainte iernase în cabanele muncitorilor forestieri, urcând mai în fiecare zi sus, în vechea cetate.

– O descoperire, spui? Sunt cel mai norocos om din lume, mă, înţelegi tu? Nimeni, nimeni n-a făcut până acum o asemenea descoperire. Poate chiar Schliemann...

Dar nu, nu se poate face nici un fel de comparaţie! El n-a găsit decât nişte ziduri, cum avem şi noi destule...

Locomotiva zdrăngănea din toate şuruburile, şi trebuia să strigăm pentru a ne auzi. Şedeam îngrămădiţi, într-o căldură ucigătoare, cinci inşi, mecanicul, fochistul, noi doi şi şeful de tren. Toţi îl cunoşteau pe Emil ca pe unul de-al lor, şi faptul că mă primiseră şi pe mine pe locomotivă i se datora numai lui. Emil nu era un arheolog de cabinet, care dă câteva zile târcoale unor ruine şi apoi se închide în

bibliotecă pentru a scrie lungi consideraţii, în genere compilate pentru alţii. El se confundase cu viaţa muncitorilor din munte şi se instalase acolo pe timp îndelungat, socotind că numai aşa poate să afle mai mult decât se ştiuse până atunci despre daci.

– Dar ce-ai găsit, omule, spune odată!

Mi-a zâmbit, făcându-mi cu ochiul către ceilalţi. Aştepta, probabil, să rămânem singuri.

– Meştere, dă-i bătaie, să ajungem încă pe lumină. Trebuie să urc sus în seara asta.

– Cam greu, tovarăşu' profesor, răspunse mecanicul. Ce-o să fie dacă vă urcaţi mâine? Pietroaiele vă aşteaptă, nu le fură nimeni.

– Nu-i vorba de pietroaie în seara asta. Dă-i bătaie, că fac cinste cu o glajă de răchie. Dacă ajungem la timp, o dau acum, dacă ajungem după ce s-a întunecat, o dau peste o săptămână. Bine?

– Bine.

Şi locomotiva a fluierat lung, întărâtându-se pe şinele înguste şi instabile. Emil privea prin mine, undeva, cu un surâs ciudat pe buze.

Am ajuns când încă nu se întunecase de-a binelea. Emil a strigat cantinierului să treacă în contul lui o sticlă de rachiu pentru mecanic, mi-a zvârlit, din drum, geamantanul pe fereastra cabanei unde locuia şi m-a tras de mina către treptele de lemn care duceau sus, spre vârful muntelui.

– E noapte, Emile, nu se mai vede nimic. Lasă pe mâine, ce naiba! Nu-i mai bine să-mi povesteşti mai întâi ce-ai găsit?

– Sus e încă ziuă, nu sunt copaci. Hai, trebuie, înţelegi, trebuie să vezi chiar acum!

De fapt, începusem să urcăm şi mi-am dat seama, după tonul cu care îmi vorbea, că nu-l mai pot întoarce din drum. Îl cunoşteam, doar, destul de bine.

– Dar ce-ai găsit, omule?

S-a întors către mine, oprindu-se o clipă:

– Am găsit un om.

Tâmplele mi se acoperiseră deja de sudoare, haina de piele se îngreunase pe umeri, inima îmi bătea tot mai tare, şi nu eram de fel dispus să dezleg parabolele lui.

– Un om? A trebuit să urci până sus ca să găseşti un om? Nu erau destui jos, în sat?

Emil urca, sprinten. S-a mai întors odată, să mă privească, apoi n-a mai vorbit nimic.

Am urcat aşa, gâfâind din ce în ce mai tare, încă vreun sfert de oră. Se întunecase de-a binelea. Pădurea se înfiora uşor de o zbatere de vânt. M-am oprit o clipă să răsuflu. Emil era nebun de-a binelea. Înţeleg, în general, pasiunile, dar să urci până la Sarmizegetusa în plină noapte mi se pare că întrece orice. Şi măcar de-ar fi fost vara! Am simţit pe frunte o picătură de ploaie şi am strigat:

– Emil, plouă. Plai înapoi, eu nu mai merg.

Nu-l vedeam, dar l-am auzit nu prea departe:

– Mai avem câteva minute. E mai mult drum înapoi. Hai!

Ce era să fac? Am urcat, cum am putut, până când am simţit că ploaia se înteţeşte. Am ridicat privirea. În faţă ardea o luminiţă. Ajunsesem la primul sanctuar.

Pe terasa sanctuarului, ploaia cădea deasă, în toată voia. Plouase probabil, şi cu o zi sau două înainte, deoarece piciorul se afunda lesne în pământ.

– Moş Toadere, deschide, sunt eu...

Am intrat, leoarcă de ploaie, în cabana paznicului, cu

inima bătând nebuneşte. În cabană era cald şi linişte.

– Cred că nu mai vrei să urcăm, i-am spus, înfuriat, lui Emil. Ţi-am spus că este o nebunie. Şi măcar dacă mi-ai fi explicat. Ce sunt misterele astea?

Emil privea pe fereastră, cu acelaşi zâmbet ciudat. M-a lăsat să bombănesc, să mă descalţ, să mă cuibăresc lingă sobă, apoi, privind mai departe în noaptea ploioasă, a început să vorbească:

– Eşti al doilea om care vei vedea un dac adevărat. Înţelegi?

– Ce vrei să spui? Pe-aici sunt destule tipuri de daci, asta o ştiu din şcoală.

S-a întors spre mine, cu o privire halucinată.

– Nu un urmaş al dacilor, ci un dac de acum două milenii!

L-am privit, fără să înţeleg mare lucru. Nu cumva înnebunise?

– L-am găsit azi. Trebuia să cobor pentru a-mi lua oameni şi unelte de lucru pentru deblocarea peşterii în care l-am găsit şi am dat peste nota telefonică prin care mă anunţai că vii aici. Ţie îţi datoresc profesiunea de arheolog, tu m-ai îndrumat către ea atunci când eram încă nehotărât. M-am gândit că meriţi să fii primul care îl va vedea pe acest dac...

– Emile, iartă-mă, nu poţi să vorbeşti ceva mai limpede? Un dac în came şi oase, spui? Un om viu?

– Nu e viu. Şi totuşi este un om în carne şi oase. Cu noşti omul din Tolund?

– Nu. E vreun om preistoric?

– E un om de acum două milenii, ca şi dacul meu. A

fost găsit cu câţiva ani în urmă în mlaştinile Tolund, din

Danemarca. Mlaştina l-a păstrat intact, mai bine ca orice îmbălsămare. Pricepi? Noi am văzut până acum chipul oamenilor de pe vremea aceea doar în desene sau sculpturi. Ni s-au păstrat şi mumiile egiptene sau aztece. Frenologii de azi pot reconstitui figura omului după craniu. Dar un om păstrat intact, ca şi când ar dormi sau ar fi murit numai de câteva zile, n-am văzut decât la Tolund. Şi acum aici, la Sarmizegetusa.

Începusem să înţeleg şi totuşi eram încă înfiorat de gândul că Emil nu mai este stăpân pe nervii lui.

– Vrei să-mi explici totul mai în amănunt?

A venit lângă mine, cuibărindu-se în zeghea de berbece a paznicului, şi-a aprins o ţigară şi a început să povestească.

– Ştii bine cât de puţine urme avem de la daci. Adunăm cu greu, bob cu bob, câte o nouă mărturie. O oală întreagă ni se pare o comoară fără preţ. Obiecte, foarte puţine. De când am început să mă ocup de cetăţile dace mi s-a înfipt în mine o întrebare: de ce nu găsim nici o necropolă? Aceste cetăţi ale morţii sunt pentru noi, arheologii, mai vii decât orice urme de cetate locuită cândva. Ce făceau dacii cu morţii lor? Îi ardeau. Şi cenuşa? O aruncau în vânt? Mi se părea nefiresc. Trebuia să existe, undeva, răspândite prin tot ţinutul acesta, necropole unde odihneau urnele cu cenuşa celor incineraţi. M-am gândit, la început, că aceste necropole erau aşezate nu în apropierea oraşelor, ci în locuri cât mai ferite. Nu puteau fi, totuşi, la distanţe prea mari, deoarece ar fi îngreunat prea mult ceremonia incinerării. Dacii aveau aşezările principale în munţi, căţărate ca nişte cuiburi de vulturi, ferite de posibilele atacuri. Cu ce erau legate printre ele aceste aşezări? Prin

cursul râurilor. Necropolele trebuie să fie, deci, pe văile râurilor. Şi cum apele şi-au schimbat cursul în două mii de ani, m-am adresat geologilor. Cu chiu cu vai am reconstituit vechiul curs al Grădiştei. Nu te mira, dar Grădiştea nu izvora pe vremea aceea de unde izvorăşte azi, ci chiar de aici din Sarmizegetusa. Şi aici, în jurul fostului izvor, am început să fac săpături pentru a găsi necropola. Eram atât de convins de existenţa ei, încât mi-am neglijat aproape toate celelalte lucrări, am stat şi iarna, după cum ştii. Astă-vară, am găsit prima urnă. Spun „prima”, deoarece trebuie să găsesc şi altele, *deşi* până acum încă n-am găsit. Din păcate, terenul în care am găsit-o fusese spălat de ploi, şi urna era aproape descompusă. N-am putut identifica nici un rest de cenuşă. Doar resturi de oase, care, deşi mâncate de umezeală, par a fi totuşi arse. Ştiam că nu voi convinge pe nimeni cu asemenea argumente şi am tăcut. Am căutat mai departe. Şi astăzi am găsit. Nu necropola, ci ceea ce trebuie să fi fost locul incinerării, altarul. Peştera era sub cursul râului, înţelegi, o săpaseră ei sub râu, pentru a fi mai ferită sau pentru că râul era considerat sfânt. Am dat la o parte un bolovan şi am simţit o puternică aromă de răşină. M-am plecat să văd, şi... Acolo este o încăpere cam de trei pe trei, cu pereţii şi pardoseala din pietre lustruite. În mijloc, pe un fel de altar de lemn, se află *el.* N-am putut să văd prea bine şi totuşi am văzut. Stă aşezat pe partea dreaptă sub căpătâi şi cu cea stângă adusă în faţă, rezemată de o lance. La cap, ca un fel de trepied, sunt alte trei lănci. E gol, doar la încheietura mâinii şi la glezne are un fel de bandaje. Stă ca şi când ar dormi, dar parcă este gata să sară din somn şi să zboare. Da, să zboare, asta este poziţia corpului. Toată încăperea miroase puternic a răşină.

O, cum aş fi sărit înăuntru... Dar stânca părea dintr-o singură bucată, şi apoi m-am gândit că aerul de afară va aduce descompunerea. Am astupat la loc, am umplut crăpăturile cum am putut mai bine şi am alergat jos, să aduc oameni, să deblocăm peştera. Dar poate ca trebuie să chem nişte medici. Cred că el este îmbălsămat după o metodă necunoscută, a dacilor. Doamne, cum am să pot dormi în noaptea asta?

– L-ai văzut bine, Emil, nu este o închipuire? Poate în peşteră era un buştean oarecare. Sau este o fostă capelă a dacilor, şi omul tău nu este decât o statuie...

– Nu, trebuie să fie un om, l-am văzut! Un om trecut prin suliţi, după obiceiul dac, pentru a-i duce o solie lui Zamolxe. Cum de vor fi căzut sorţii asupra lui?

*

...Danor nu bănuia ce sorţi vor cădea asupra lui în dimineaţa când ajunsese la poalele muntelui sfânt. Îl condusese un oştean tânăr, încins doar cu un baltag, după care se vedea că face parte din garda sanctuarelor. Venise, călare, în satul îndepărtat al lui Danor, se sfătuise cu cei trei *tarabostes* ai locului şi apoi se convocase sfatul oamenilor liberi. Sarmizegetusa avea nevoie de un tânăr ce nu cunoscuse nici femeia, nici războiul. Mai mult nu s-a spus în faţa adunării. Nici nu era nevoie. Când Sarmizegetusa avea nevoie de un om, sau de toţi oamenii unui sat, trebuiau să se ducă. Au aprins focul în mijlocul satului şi au ciocnit câte o cană cu vin nou încă fierbând. Apoi toate cănile celor zece flăcăi dintre care urma să fie tras la sorţi cel ce trebuia să plece la Sarmizegetusa au fost aşezate grămadă unele peste altele, în întuneric, înapoia bătrânilor. Unul dintre *tarabostes* a luat o piatră, a trecut-o

de trei ori prin flăcări şi a aruncat-o peste spate. Cana care avea spărtura cea mai mare indica pe cel ales de soartă. Cana fusese a lui Danor. A doua zi, maică-sa l-a sărutat pe frunte, apoi a plecat, alături de oşteanul cu baltagul de bronz. A vrut să-şi ia fluierul, dar oşteanul l-a oprit:

– N-ai nevoie de el. Dacă va trebui, îţi fac altul.

Au călărit două zile şi două nopţi până când au ajuns în cetatea de la intrarea văii. Au oprit, timp cit oşteanul s-a, suit în cetate şi a vorbit cu mai marii lui, apoi au pornit iar. Când în văi era încă noapte şi numai cerul se albise, nesimţit, vestind dimineaţa, au ajuns la poalele muntelui sfânt. Oşteanul a descălecat, a scos şaua de cânepă de pe cal şi a început să-l ţesale. Danor n-a mai întrebat nimic şi a făcut la fel. Când au terminat, de sus, de acolo de unde muntele parcă intra în cer, s-a auzit un sunet argintat, ca de clopoţel. În vale a pătruns prima rază de soare. Oşteanul l-a privit pe Danor, pentru prima oară drept în ochi, şi i-a vorbit:

– A bătut dimineaţa. Suntem aşteptaţi.

Şi a pornit să urce.

Încurajat de vorbă, Danor a cutezat să întrebe:

– Şi caii?

Oşteanul l-a privit mirat:

– Nu te îngriji de treburile altora, Danor. Tu, de-acum, ai o singură treabă: să asculţi şi să faci ceea ce vezi că face însoţitorul tău.

Pădurea nu se întindea decât la poalele muntelui. După ce treceai de brâul ei, privirea urca liberă până sus, unde întâlnea, uimită, coloanele albe ale sanctuarelor, ca o coroană aşezată de o mină deprinsă cu măreţia, acolo sus, pe fruntea muntelui sfânt. Aşezate pe trei terase,

sanctuarele străluceau orbitor în primele raze ale zilei, întâmpinând lumina, care în văi încă nu se aşezase.

În sanctuarul cel mare, de pe prima terasă, s-au oprit. Oşteanul i-a făcut semn să stea lingă el, alături de prima coloană, de lingă marginea terasei, de unde se vedea toată valea Grădiştei, până la cotitura după care se înşiruiau forturile de apărare. A mai răsunat o lovitură molatică, într-un clopot nevăzut de bronz, şi din turnul de lângă sanctuar au ieşit, câte unul, tinerii ucenici ai muntelui sfânt. Tăcuţi, s-au aşezat câte trei lângă. fiecare coloană.

Soarele încă nu se vedea, dar lumina roşcată, filtrata printre pădurile muntelui din faţă, îi bătea în faţă. Cămăşile albe de în păreau violete şi câte o rază fugară juca pe baltagele de bronz. Apoi, din turn au mai răsunat trei lovituri, poarta cea mare de lemn s-a deschis şi un bărbat voinic, cu barbă scurtă, neagră, purtând căciula îngustă, de piele de viţel, a *taraboştilor* din sfatul regal, a păşit printre coloanele sanctuarelor, până la pragul din fund. Acolo s-a oprit, s-a întors cu faţa către vale şi, urcând cele trei trepte de piatră care închideau sanctuarul, a ridicat mâinile către înălţimi, vorbind cu o voce înceată, dar melodioasă:

– Zamolxe ne trimite şi azi lumina lui nepieritoare...

– Zamolxe e soarele, murmurară oştenii, rămânând nemişcaţi.

Chiar în clipa aceea, când vântul flutura uşor mânecile cămăşii de în a preotului, au sunat din nou clopotele de bronz, şi soarele s-a arătat, ca adus de ele, în profunzimea văii, luminând din plin sanctuarul.

De pe celelalte terase, nevăzute de aici, se auzeau murmurele: „Zamolxe e soarele!” şi sunetele clopoţeilor nevăzuţi. Vântul aducea miros legănător de răşină arsă, şi o

pace necunoscută până atunci umplu inima lui Danor.

Intrat în rândurile păzitorilor templului, Danor a trebuit să înveţe toate tainele sacre. A lucrat, mai întâi, în atelierele de arme, topind bronzul şi fierul, mişcând foalele şi bătând cu ciocanele grele care mlădiau metalul până îl făceau foiţe subţiri ca frunza. A învăţat să usuce şi să împletească maţele berbecilor sacrificaţi, făcându-le corzi de arc şi praştie. A învăţat să socotească zilele şi cetele lor pe pietrele sanctuarului rotund, în mijlocul căruia ardea necontenit focul sacru, pe care îl veghea regele, în fiecare noapte, înaintea revărsării zorilor. A purtat baltagul de bronz al gărzilor şi a învăţat să reteze cu el, dintr-o lovitură, ţeasta berbecului adus la sacrificiu. A învăţat toate astea fără să vorbească, fără să întrebe şi fără să i se răspundă, privind şi făcând ceea ce făcea oşteanul care îl adusese.

Până într-o dimineaţă când, înaintea răsăritului, oşteanul l-a dus în faţa preotului.

– Danor, ai apucat două veri pe muntele sfânt. Sorţii te-au ales bine. Ţi s-a împlinit timpul când trebuie să alegi. Ai privit răsăritul din toate sanctuarele, în afară de cel podit cu soarele, fratele nostru şi gândul lui Zamolxe. Vrei să rămâi aici, pe muntele sfânt, sau vrei să intri în oastea regelui?

Danor tăcea.

– Ai înţeles puterea noastră?

Danor dădu din cap.

– Ai dreptul să vorbeşti, acum. Poţi întreba, o singură întrebare. Te-ai gândit la ea?

Danor dădu din cap.

– Vorbeşte.

Privind în ochii preotului, Danor vorbi:

– Puterea noastră n-ar fi mai mare dacă am face mai multe arme?

– Da.

– Şi de ce nu aducem sclavii să ne facă arme?

Preotul se încruntă şi răscoli cu băţul de corn în vatră.

Rămase apoi pe gânduri mult timp. Târziu ridică privirea către Danor:

– Ştii multe şi pui întrebări îndrăzneţe. Metalul se topeşte nu pentru că vor oamenii, ci pentru că aşa vrea Zamolxe. Învăţătura muntelui sfânt nu trebuie să coboare în văi. O ştim numai noi, şi o vom ţine numai noi. Romanul este mai puternic ca noi pentru că face ceea ce întrebi tu. Noi însă nu vom lucra niciodată cu sclavi. Ei sunt buni pentru arat şi semănat, pentru căratul pietrelor şi pentru săpatul depozitelor. Iar tu, Danor, vei rămâne aici, la muntele sfânt.

A doua zi, Danor a fost trecut în peşterile preoţilor. Vreme de o toamna şi o iarnă a amestecat răşinile pentru sanctuare, singur, nescoţând nici o vorbă. Apoi i s-au dat lemnele pentru ruguri, pe care le îmbiba cu răşină. Nu mai cobora în sanctuare, primea răsăritul din gura peşterilor, mânca turtele de mei şi friptura de oaie care i se lăsau în faţa peşterii, bea apă din izvorul de alături şi se gândea. La ce se gândea? Alături, în celelalte peşteri, se auzeau bocăniturii înfundate, dintr-un cuptor ieşea mereu fum. Se coceau oale mari, în care ar fi încăput un om. Oalele erau trimise apoi în cetate.

Când s-a ridicat iarna, Danor a fost chemat iar la preot.

– Ai din nou voie să pui o întrebare, Danor. Vorbeşte. Danor tăcea.

– Ai înţeles răspunsul la întrebarea cea veche?

Dădu din cap în semn că n-a înţeles.

– Ai şi acum aceeaşi întrebare? Dădu din cap în semn afirmativ.

– Sorţii nu te-au ales bine, Danor. Nici soarele nu răsare totdeauna. Vei mai fi tras o dată la sorţi.

Nici atunci Danor n-a înţeles ce sorţi se coboară asupra lui.

A înţeles abia când, într-o noapte luminată de Gebeleizis, au fost adunaţi, în sanctuarul cel mic, toţi tinerii care trecuseră prin învăţătura muntelui sfânt. Pe focul din vatră s-a turnat răşină de jertfă, şi Danor a înţeles că cineva trebuie să fie aruncat în suliţi pentru a duce solie lui Zamolxe. Marele preot a coborât în sanctuar. Danor îl vedea pentru prima dată. Se spunea că el este însuşi Zamolxe, sau un ucenic al lui, şi era singurul care îl putea chema pe rege sus, în peştera din vârful muntelui sfânt, unde trăia fără mâncare şi fără apă, ascultând semnele vremii şi pornind ploile şi vânturile.

Regele şedea lângă vatră, alături de marele preot. Era îmbrăcat în cămaşă de in, încins cu un brâu lat de fir de argint, la care atârna un pumnal lung şi subţire. Pe cap purta căciulă de in înălbit, iar în picioare opinci bătute cu ţinte de bronz strălucitor. Şedea cu mâinile la piept, privind în flăcările vetrei. Marele preot i-a întins mâna, regele şi-a scos pumnalul de la brâu şi i l-a dat. Preotul l-a privit lung, cum strălucea în lumina puternică a Lunii, apoi a murmurat invocarea către Gebeleizis. L-a trecut prin foc, murmurând mereu ceva neînţeles, apoi, cu un strigăt sălbatic, s-a întors către cei adunaţi şi a înfipt pumnalul în pământ, până la prăsele, cu un gest viguros, neaşteptat la un bătrân.

– Război, au murmurat preoţii şi gărzile.

Regele şi-a luat mâinile de la piept şi a pus un genunchi la pământ, în faţa marelui preot. Acesta a întins mâinile asupra capului şi a murmurat, încet, dar auzindu-se în tot sanctuarul:

– Război...

Erau în totul zece tineri asupra cărora urmau să se tragă sorţii.

Unul dintre preoţi a făcut un semn şi primul dintre tineri s-a apropiat. Preotul a întins mâinile, cu palmele făcute pumn, şi tânărul a ales una dintre ele. Preotul a deschis palma. Era goală. A venit al doilea, şi palma a rămas tot goală. Al treilea, la fel. Danor era al şaptelea la rând. A privit drept în ochii preotului şi a întins cu hotărâre amândouă mâinile. Fără să vrea, preotul a deschis ambele palme. În fiecare era câte un arşic de miel, lustruit, din cele cu care se trăgeau sorţii. Totul n-a durat decât o clipă. Preotul a închis una dintre palme, apoi a deschis-o iar. Palma era goală. S-a întors către rege, cu palmele întinse, arătându-i arşicul. Danor a închis ochii. Ştia. Bănuia. Dar ce rost avea să vorbească? Vorbele n-aveau ce căuta aici, în muntele sfânt. Trebuia să fie tras în suliţi.

A îngenuncheat în faţa regelui şi a rămas aşa, simţind cum îl năpădeşte mirosul de răşină arsă pentru mulţumirea Lunii, până când s-a simţit apucat de subţiori. S-a ridicat şi s-a lăsat dus către peştera unde trebuia să aştepte timp de două mănunchiuri de câte şapte zile, când urma să fie sacrificat.

A doua zi, sorbind apa amestecată cu miere din ulciorul lăsat în faţa peşterii, s-a hotărât. Va fugi. I se păruse, la început, că totul este simplu, măreţ şi puternic aici, pe muntele sfânt. Era mândru că fusese ales pentru gărzile

sanctuarelor. Dar de ce această tăcere, care se aşternea peste orice întrebare? Dacă voiau război, aşa cum îl voiau şi cei din văi, împotriva romanului, de ce se mulţumeau să bată câte zece săbii pe zi, când s-ar fi putut face în fiecare sat câte un atelier, care ar fi dat arme tuturor satelor? Ei se temeau, deşi n-o spuneau niciodată. Se temeau, de cine? De cine, mai rău decât de romani? Încă nu înţelegea, dar ştia că alţii, carpii, plecaseră, de mult, departe, pentru că nu voiseră să se supună orbeşte acestor porunci hotărâte de muntele sfânt. Şi acum, arşicele pe care preotul le pregătise numai pentru el. Nu soarta îl alesese, ci preoţii. În faţa soartei, s-ar fi plecat, în faţa oamenilor, niciodată. Mâine va fugi.

L-au prins înainte de a ajunge în vale. Muntele era înţesat cu gărzi, nu se putea face nici o mişcare. L-au dus în faţa marelui preot care i-a vorbit, după ce l-a privit mult, ca pe o sălbătăciune rară:

– Te-ai ridicat împotriva sorţii, Danor. Dar soarta te vrea. Nu vei ajunge la Zamolxe, şi nu-ţi dăm nici o solie. Dar pentru toţi ceilalţi vei fi un sol ca şi până acum. Nu te putem lăsa în viaţă, ştii prea multe. Nu te putem nici ucide, ai fost ales de soartă. Vei rămâne sol, deşi nu-ţi dăm nici o solie.

– Nu soarta m-a ales, ci voi.

Marele preot, neobişnuit să audă alt glas decât al lui, rămase o clipă pe gânduri.

– Ştiu ce gândeşti, Danor. Ai învăţat multe la noi. Voiam să te învăţ şi mai multe, să pătrunzi taina magică a cifrelor şi chiar mai mult. Gândul tău l-au mai avut şi alţii, şi au pierit. Armele sunt taine ale cerului. Romanii le-au dat pe mâna sclavilor, şi sclavii le-au întors contra lor. Noi nu vrem

să facem la fel. Auzi ceea ce n-a mai auzit nici un om până acum. Dar vei muri, şi un mort nu vorbeşte niciodată. Ne putem înţelege cu romanii, cum ne-am mai înţeles. Cu sclavii, însă, nu ne vom înţelege niciodată. Sunt prea mulţi. Acum se va porni războiul. Poate vom pieri, dar poate vom birui. Dacă sclavii au arme, nu vom putea birui, suntem prea puţini.

Obosit de cât vorbise, mai mult ca oricând, marele preot făcu un semn să-l ducă de acolo.

A doua zi dimineaţă, când a sorbit apa amestecată cu miere, a simţit o moleşeală plăcută în tot corpul. „Să dorm, s-a gândit, şi la noapte voi încerca iar să fug. Să dorm, să dorm... Cât de departe sunt carpii?”

Nu s-a mai trezit niciodată. A gemut doar, fără să ştie, când prima suliţă i-a străbătut pieptul. Pe celelalte două nu le-a mai simţit. Acolo, în peştera unde gândise, i-au aşezat rugul. L-au aşezat gata de plecare, cu o suliţă în mână, ca pe orice sol. Au potrivit oglinzile de aramă care trebuiau să prindă primele raze ale soarelui şi să aprindă rugul, apoi l-au lăsat singur cele trei zile cât cerea ritualul.

A doua zi, însă, regele a trebuit să plece în grabă spre câmpie. Veniseră veşti despre apropierea unor triburi trimise de romani, şi forturile din câmpie trebuiau grabnic întărite. Preotul a închis peştera şi a plecat cu ceilalţi. Danor a rămas singur, cum fusese şi până atunci...

...Ne-am trezit târziu, dimineaţa, osteniţi de veghere. Ploaia ce ne prinsese la urcuş ne adusese febră. Emil se simţea rău, totuşi s-a îmbrăcat în grabă.

– Să mergem...

Atunci a intrat paznicul.

– Dom' profesor, veniţi să vedeţi. A luat ceva foc, colo sus.

Am fugit afară. Aproape de creasta muntelui ieşea o trâmbă subţire de fum.

– Rugul, a urlat Emil. S-a deschis peştera şi soarele a aprins rugul.

A fugit ca un nebun până sus. Abia m-am căţărat după el. L-am găsit îngenuncheat lângă o stâncă de unde venea un miros slab de răşină arsa. În peşteră nu mai rămăsese decât un morman de cenuşă. Când au vrut să deblocheze peştera, s-a prăbuşit. N-au mai găsit nimic.

– O fi fost un rug pur şi simplu, Emil, fără nimic altceva... am căutat să-l consolez.

M-a privit ca şi când nu mă vedea şi a coborât. N-a mai vorbit nimănui despre descoperirea lui. Eu am încredinţat-o hârtiei acum, când Emil s-a lăsat convins că totul a fost doar o halucinaţie a lui. Era extenuat de cercetări.

(Postumă)

NATURA INVERSĂ

Cei doi cosmonauţi aveau de stat, după toate prevederile, aproape o lună pe Fulgul Alb. O lună pământească, se înţelege, deoarece lunile de acolo erau mult mai scurte, de numai 17 zile. Zile care se socoteau şi ele după cele pământeşti, deoarece o zi pe Fulgul Alb avea ceva mai mult de nouă ore. Ore care erau calculate şi ele în raport cu cele pământeşti, deoarece orele îndepărtatei planete aveau doar patruzeci de minute. Minute care...

Aceste relaţii l-au amuzat, încă de la începutul carierei sale de astronaut, pe Marius şi, în astfel de împrejurări, se apuca să întocmească „micul calendar local”, cum îl numea el. Stabilind raporturile dintre perioada de revoluţie şi cea de rotaţie, el punea la punct un calendar după toate regulile pământeşti, împărţind anul în luni, lunile în săptămâni, având grijă să le şi boteze pe fiecare, după fantezia lui, cu numele prietenilor şi mai ales ale prietenelor de pe Pământ. Nu puteai privi fără un zâmbet un asemenea calendar, în care lunile se numeau Marta, Elena, sau Domniţa mea, iar prima zi a săptămânii se numea, invariabil, Marius... Aşa se întâmplase şi acum. La o oră după ce coborâseră pe Fulgul Alb, „micul calendar local” era gata, afişat în sala cea mare a astronavei, la loc de cinste. O clepsidră improvizată îşi cernea monoton nisipul fin, alb, măsurând orele planetei. Dacă ar fi cercetat cu atenţie cele câteva grame de nisip, cei doi cosmonauţi ar fi descoperit, poate, de la bun început, natura stranie a Fulgului Alb. Nici unul dintre ei n-a acordat nici o importanţă nisipului, care, de altfel, nu părea că se

deosebeşte cu nimic de alte nisipuri, în afară de culoarea de un alb pur, strălucitor. Văzută din depărtarea zborurilor cosmice, planeta părea acoperită în întregime cu zăpadă sau gheţuri eterne, sclipind orbitor prin lentilele telescoapelor de bord. De aceea şi fusese botezată Fulgul Alb. Spectrogramele arătau, însă, că nu era vorba despre o planetă îngheţată, iar temperatura părea a fi în mod constant deasupra liniei de zero grade. Cum planeta putea fi folosită drept loc ideal de instalare a unei staţii automate fixe, şi ca depozit permanent pentru astronave, se hotărâse cercetarea ei amănunţită. Astfel apăruse astronava pe bordul căreia se afla acum „calendarul local” al Fulgului Alb.

Echipajul cuprindea numai doi cosmonauţi, o echipă redusă până la limită, dar încercată în câteva misiuni dincolo de graniţele sistemului solar. Cei doi, Costea şi Marius, nu îşi împărţeau, ci doar îşi alternau atribuţiile, deoarece aveau amândoi aceleaşi specializări, ceea ce făcea ca toată munca să se desfăşoare fără nici o întrerupere şi cu puteri îndoite.

Când au coborât, pe câmpia netedă ca în palmă începuse să se cearnă o ploaie măruntă, ascunzând complet contururile peisajului înconjurător. Instalaţia de radar a pipăit circular împrejurimile, înştiinţând pe cosmonauţi că undeva, în faţă, se înălţa lanţul unor munţi înalţi, cu pereţii abrupţi, în rest, câmpia se ondula uşor, până la mari depărtări. Aleseseră această câmpie pentru coborâre tocmai pentru netezimea ei neobişnuită, care îi putea ocroti faţă de orice surprize nedorite. Sub pânza continuă a ploii, întinderea se arăta, însă, doar câţiva paşi de jur împrejur, cenuşiu-albicioasă, ca o cretă udă. Nu se

simţea nici o adiere de vânt. Cei doi au rămas, deci, închişi în astronavă, mulţumindu-se să examineze doar compoziţia atmosferei. N-au găsit nici urmă de microorganisme. Gazele erau purificate, parcă, într-un laborator. Erau aceleaşi elemente ca în atmosfera pământească, dar amestecate în alte proporţii, azotul ocupând ceva mai mult de patru cincimi.

A doua zi dimineaţă, ploaia contenise şi „soarele” - cum numesc cosmonauţii, dintr-o veche obişnuinţă pământească, steaua centrală a oricărui sistem planetar - se înălţa galben şi tânăr la orizont. Marius, care privise primul prin periscoape, a scos un strigăt de admiraţie.

– Hei, Costea, vino repede! Am nimerit într-o adevărată lume de basm!

Costea se apropie bombănind:

– De câte ori vezi ceva nou, te topeşti de admiraţie... Parcă ai fi o fetiţă... Ce naiba ai văzut?

Dar, după ce îndepărtă din faţa hubloului central groasele obloane ce făceau corp comun cu pereţii astronavei, nu se putu stăpâni nici el să scoată o exclamaţie. Câmpia strălucea, albă ca o lumină împietrită. Departe, chiar în faţă, se vedeau munţii pe care îi semnalizase radarul. Era o aliniere de piramide şi conuri, căţărate unele peste altele, ca nişte cristale văzute prin lupă. Vârfurile ascuţite scânteiau, ca aprinse, răsfrângând razele soarelui, descompunându-le în fulgerări de violet, albastru, verde - toate culorile şi nuanţele spectrului solar din acest sistem planetar îndepărtat. Suprafeţele piramidelor şi conurilor erau perfect netede, neîntrerupte de nici o fisură. Nu se zărea nicăieri vreo urmă de vegetaţie şi totul părea artificial, de o măreţie bizară, saturată de

lumină.

– Parcă ar fi o beţie geometrică, murmură Marius. Piramidele egiptene sunt o biată glumă faţă de munţii aceştia... Aşa trebuie să fi strălucit şi marea piramidă, pe vremea când era îmbrăcată în marmură albă! Dar sunt oare munţi, sau o construcţie? Geometria este prea perfectă!

Costea întoarse capul către el, curios:

– Crezi oare că aici este opera unor oameni? Ştii prea bine că pe Fulgul Alb nu există viaţă, nici măcar vegetală! Atmosfera de azot nu permite apariţia vieţii.

– Şi dacă aici s-a creat o altfel de viaţă, în aceste condiţii neobişnuite?

– Mai bine să ieşim, şi vom vedea, propuse Costea.

Peste câteva clipe, tancheta-robot părăsea astronava. Şenilele foşneau prietenos prin nisipul alb, lăsând dâre adânci şi egale, care se potriveau de minune cu peisajul dominat de precizie geometrică. Nisipul nu era mai gros de două palme şi părea aşternut uniform, ca un covor. „Mâna” mecanică a tanchetei culese nisip, introducându-l în analizator şi nu după mult se auzi vocea metalică, indiferentă a maşinii:

– Banal. Siliciu cu impurităţi. Peste 90 la sută siliciu.

Cei doi se priviră mulţumiţi, ca întotdeauna când aflau că se găsesc în mijlocul unor elemente cunoscute. De câte ori analizatorul ajungea la un rezultat care coincidea cu tabelele de control, răspunsul era precedat de acest „banal”, a cărui absenţă îi avertiza pe astronauţi că trebuie să devină atenţi.

– De ce o fi atât de alb? întrebă Marius.

La asemenea întrebări, însă, maşina nu putea răspunde şi de astfel Marius nu întrebase pentru a afla un răspuns.

– Vom vedea în laboratorul astronavei, răspunse Costea. Ceea ce mă miră mai mult este tăcerea care ne înconjoară...

Într-adevăr, „urechea” tanchetei-robot, capabilă să înregistreze şi ultrasunetele, se rotea atentă deasupra lor, dar de nicăieri nu se auzea nici un zgomot. Întinderea era scăldată într-o tăcere absolută, nefirească. Îngrămădirea de piramide şi conuri din faţa lor strălucea din ce în ce mai puternic, schimbând mereu gama culorilor, între care se dădea parcă o bătălie mută, cu cât soarele urca mai sus. Vârfurile şi muchiile săgetau snopi de roşu care incendiau atmosfera din jur, ca un nimb straniu. Părea că în sânul masivului clocotea un foc nevăzut, care îşi trimitea flăcările colorate ca pe nişte semnale.

Lanţul munţilor ţâşnea direct din nisip, ca şi când ar fi fost aşezaţi de cineva pe o masă uriaşă. Oprind la poale, cei doi cosmonauţi ieşiră din tancheta-robot şi se apropiară de pereţii care acum, văzuţi de jos, din imediata apropiere, îşi pierduseră văpăile de culori, rămânând albi, ca şi nisipul câmpiei. Pereţii stâncoşi erau netezi, ca daţi la rindea. Ici şi colo abia se zărea câte o crăpătură slabă. „Mâna” tanchetei decupa cu greutate o fărâmă de rocă şi din nou se auzi vocea indiferentă a maşinii:

– Banal. Siliciu cu impurităţi. Peste 90 la sută siliciu.

– Te pomeneşti că toată planeta are aceeaşi compoziţie, râse Marius. Un bulgăre de siliciu! De altfel, cred că nu ne-ar supăra de loc! Am termina mai repede, şi nici nu s-ar putea găsi o bază mai bună pentru staţia noastră decât o planetă inertă, lipsită de orice fel de surprize, ca Fulgul Alb!

– N-am făcut decât o plimbare şi vrei să şi dai gata o planetă! îi răspunse Costea, manevrând aparatura de

ultrasunete.

Gâtul lung al aparatului ieşi din tanchetă, începând să vibreze uşor. Şi iar se auzi vocea metalică:

– Materie omogenă. Nici o fisură. Adâncimea patru kilometri două sute patru.

Aparatul încercă şi în alte direcţii şi rezultatul rămase mereu acelaşi. Ciudatul masiv stâncos de piramide şi conuri era format din roci compacte, un conglomerat omogenizat, la baza căruia era siliciul, banalul siliciu atât de răspândit şi pe Pământ.

– Văd că nu mai descoperim nimic, Costea. Cred că ar trebui să încercăm să găsim vreo trecătoare, în munţii ăştia...

Dar tancheta a adulmecat zadarnic, câteva ore de-a lungul zidurilor albe. Lanţul muntos era continuu, neprezentând nici o posibilitate de intrare, ca la o cetate cu porţile zidite. Soarele ajunsese în mijlocul bolţii şi aerul se încălzise puternic. Peisajul, oricât li se păruse de insolit la început, devenise apăsător de monoton, cu aceiaşi munţi albi şi netezi, acelaşi nisip fin, nemişcat.

– Ne înapoiem, Marius?

– De ce? Poate că totuşi găsim o trecătoare!

– Nu e mai bine să venim cu un elicopter?

– Aşa-i! Tancheta asta nu ştie să spună decât „banal”, ca un papagal...

În mai puţin de jumătate de oră, cei doi zburau deasupra masivului. Văzuţi de sus, munţii păreau şi mai stranii, ca o îngrămădire haotică de cristale. Marius râdea!

– De-ar fi cu noi şi bătrânul profesor de cristalografie! Aici este un adevărat paradis pentru el!

Pluteau încet, scrutând adâncimile masivului,

întunecate. Lumina, oprită de suprafeţele netede, reflectată ici şi colo, provoca jocuri neaşteptate de culori, printre care apăreau suprafeţe negre, de beznă, ca în plină noapte. Spre mijlocul masivului, înălţimile descreşteau, până ajungeau să formeze un platou, puţin înclinat. Au coborât, atent, elicopterul. Jur împrejur, masivul îi înconjura cu un inel de nepătruns. Platoul era lustruit, ca o sticlă, doar rare fire de nisip, ca o pudră fină, străluceau din loc în loc.

– O adevărată cetate! Dacă ar mai exista profesia de strateg, ca acum câteva secole, specialiştii ar fi extaziaţi de o asemenea apărare naturală! spuse Marius.

Înaintau cu infinite precauţiuni, încercând terenul la fiecare pas, cu vergelele sondelor metalice, deşi se familiarizaseră repede cu acest peisaj monocrom. Platoul cobora lin, apoi se întrerupea deodată, cu un prag adânc. Jos, cam la o sută de metri, în umbra conurilor şi piramidelor, se auzea un clocot. Nu era decât o gură îngustă, ca de fântână, sau cel puţin aşa li se părea lor, în care fierbea o apă întunecată. Nivelul ei scădea din când în când, brusc, apoi creştea iar, ca şi când ar fi fost sorbită în răstimpuri din adânc.

– Apă! Tocmai când începusem să cred că pe planeta asta nu vom mai vedea altceva decât siliciu! Trebuie să cercetăm mai îndeaproape fântâna de jos...

Vorbind, Costea se îndepărtă câţiva paşi în lături şi simţi cum piciorul i se cufundă. În penumbra în care se aflau, nu se putea distinge nimic deosebit, terenul părea la fel de alb şi neted. Vârî sonda, care străbătu un strat subţire, ca un fel de zăpadă vâscoasă, şi dădu din nou peste stânca dură a platoului.

– Ce-i, Costea? întrebă Marius, care, aplecat peste

pragul de deasupra fântânii, filma atent.

– Încă nu ştiu. Pare să fie acelaşi siliciu, în stare vâscoasă, acoperind ca o spumă solul stâncos. Dacă n-am fi uitat în grabă să luăm un analizator, am fi aflat...

Culeseseră, într-un mic vas etanş, o probă din ciudata zăpadă şi se pregătiră să plece, deoarece nu puteau coborî, nici cu elicopterul, nici singuri, până la fântâna care le atrăsese atenţia. Marius filmase şi înregistrase toate particularităţile platoului, adunaseră zeci de probe de rocă şi erau nerăbdători să cunoască rezultatele analizelor.

Pe platou se pornise un vânt, la început uşor, dar crescând neaşteptat de repede în viteză. Când ajunseră lângă elicopter, vântul sufla cu putere, înşurubându-se din loc în loc în vârteje ce stârneau pudra fină a nisipului, ca pe nişte evantaie transparente, alburii, agitate nervos.

– Poate că suntem mai adăpostiţi aici decât dincolo de munţi, spuse Marius. N-ar fi mai bine să aşteptăm până ce încetează vântul?

– Nicăieri nu putem fi mai adăpostiţi decât în astro navă, îi răspunse Costea. Nu ştim nici cât va dura, nici ce va deveni vântul acesta care începe să semene cu o furtună...

Intrară în elicopter şi, după câteva clipe, se înălţau drept în sus, clătinaţi uşor de vântul ce se înteţea, parcă, cu fiecare rafală.

– Priveşte! strigă deodată Marius, arătând spre mijlocul platoului.

Nu departe de locul unde Costea descoperise stratul vâscos, începuseră să se formeze nişte valuri, mişcându-se încet, dar stăruitor, în direcţia vântului. Câte o creastă albă se ridica mai sus şi, sub biciuirea vântului, se sfărâma în

jerbe lungi de stropi. Pe o suprafaţă destul de întinsă, şi care părea strict delimitată, platoul parcă prinsese viaţă, frământându-se asemeni unui lac cu valuri leneşe, greoaie. Câte o clipă, când vântul părea că s-a oprit pentru a-şi aduna puterile, talazurile albe rămâneau nemişcate, ca solidificate brusc, apoi se prelingeau din nou în ondulări obosite.

– Asta nu mai e apă, strigă Marius. Parcă ar fi...

– Avem o probă la noi, spuse Costea, şi vom şti foarte curând dacă este apă sau...

– Gelatină, completă Marius.

– Fie şi gelatină! Numai că valurile par a fi din aceeaşi substanţă cu aceşti munţi geometrici...

Zburară deasupra masivului inelar, şi, când ajunseră în plin câmp, fură înconjuraţi de palele de nisip care fluturau în toate părţile. Atmosfera devenise şi ea alburie, ca un voal străveziu. Intrară în astronavă şi, după ce lăsară costumele de scafandru cosmic în etuva ionizantă, se năpustiră la hubloul cel mare. Afară nu se mai vedea nimic în afara trâmbelor de nisip care se răsuceau ca nişte mănunchiuri de şerpi, în sus, la peste o suta de metri. Extenuaţi de efort, se aşezară în fotolii, aşteptând ca analizatoarele astronavei să le comunice rezultatele. Fuseseră introduse pentru analiză, în ordine, probele de nisip, bucăţile decupate din munţi şi de pe platou, şi materia albă asemănătoare unei zăpezi vâscoase.

– Iar vom auzi: „banal”... „siliciu”... spuse Marius. Mă înnebunesc maşinile astea impersonale, cu constatările lor plate. Priviţi ce-i afară! Şi ele socotesc că asta înseamnă „banal”!

Dar, după ce se auzi declicul aparatului vorbitor şi se

aprinse becul ce semnaliza „atenţie”, vocea nu mai spuse „banal”, deşi tonul era tot atât de nepăsător:

– Proba unu. Material plastic. Baza: siliciu.

Cei trei se priviră uimiţi, dar nu avură timp să-şi spună nimic, deoarece vocea metalică a aparatului anunţă mai departe:

– Proba doi. Material plastic. Baza: siliciu.

Şi continuă la fel şi pentru celelalte probe. Apoi becurile de semnalizare clipiră, schimbându-şi culoarea, şi aparatul anunţă:

– Notaţi formulele. Proba unu...

O dată cu vocea indiferentă, pe ecranul analizatorului apărură formulele chimice, o înlănţuire arborescentă de elemente, printre care trona banalul siliciu, stăpânul Fulgului Alb.

Când au terminat, Costea şuieră, nedumerit:

– Nu înţeleg nimic! Material plastic? Cine a putut produce aici câmpii, munţi şi lacuri de material plastic? Nu cumva am nimerit nu pe Fulgul Alb, ci, vorba ta, într-un laborator?

Marius ridică din umeri, neştiind ce s-ar putea răspunde, apoi zvârli caietul pe care îşi notase formulele.

– Nu crezi că ar trebui să mâncăm ceva? După masă, eu judec întotdeauna mai limpede!

Afară, furtuna dansa, nepăsătoare, fantasticul ei dans alb.

Către seară, furtuna încetă tot atât de repede pe cât se dezlănţuise. Cei doi sateliţi ai Fulgului Alb urcau leneş pe boltă, îmbrăcând peisajul într-o lumină irizată, cenuşie, care artificializa şi mai mult peisajul. Masivul muntos scânteia în zare parcă plutind în văzduh.

Refăcuţi, după câteva ore de odihnă, astronauţii se pregăteau pentru munca de noapte, încă uimiţi de rezultatele primelor analize. Instalară o sondă automată chiar în apropierea astronavei, pentru a fora până la câteva mii de metri, cercetând astfel structura solului, care la suprafaţă se arătase atât de neobişnuit. Instalaţia începu să vibreze uniform, pătrunzând metru cu metru în crusta Fulgului Alb. La fiecare sută de metri, sonda trimitea la suprafaţă o probă care intra direct în analizator, iar rezultatele, înscrise pe diagrama forajului, erau comunicate şi de glasul metalic şi indiferent al maşinilor. Când rezultatele prezentau un interes deosebit, programul sondei putea fi schimbat după voie, obţinându-se probe chiar la fiecare metru, sau şi mai puţin.

La început, sonda pătrundea anevoie, ca într-un metal. Primele sute de metri erau însoţite de glasul indiferent al maşinii:

– Material plastic. Baza: siliciu.

Apoi, după ce se trecuse de cinci sute, sfredelul porni să lucreze din ce în ce mai repede, dând de o rezistenţă mai lesne de învins.

– Cere o probă. Repede, Marius, nu mai aştepta suta!

strigă Costea. Poate că am dat de un strat subţire, după care intrăm iar în materialul ăsta plastic blestemat!

Marius acţiona manetele de comandă, şi sonda se cabra o clipă, apoi porni din nou drumul ei nevăzut în adâncuri. Proba urcă la suprafaţă, închisă ermetic într-un cilindru de oţel. Nu mai era material plastic, şi glasul metalic îi anunţă:

– Amestec de roci. Argile, siliciu, calcar.

– Dar ăsta este pământ! La cinci sute de metri începe pământul! Mai repede, Marius! Oare nu începe iar plasticul?

Dar sonda înainta tot atât de lesne, trimiţând probele care dădeau mereu aceleaşi rezultate:

– Amestec de roci. Argile, siliciu, calcar.

Fulgul Alb părea a fi o planetă obişnuită, acoperită însă cu o crustă masivă de material plastic, ca şi când cineva ar fi vrut să-i protejeze solul.

Când sonda ajunsese la trei mii de metri, noaptea era pe sfârşite. Istoviţi de munca depusă în costumele incomode de scafandru cosmic - oricât de bine ar fi construit un astfel de costum, şi oricât de comod ar părea la început, în primele ore, sfârşeşte prin a deveni apăsător - cei doi cosmonauţi opriră mecanismele. „Pământul” de sub crusta de silicon le apărea acum clar în faţa ochilor, ca şi când l-ar fi privit într-o uriaşă falie, unde alternau rocile dure sau argiloase, nisipurile jilave, cavităţile pline de amestecuri de gaze, cursurile subterane de apă. Strat după strat, totul era acum aranjat în laboratorul astronavei, în micile cutii etanş cu probe, sonda efectuase o călătorie atentă în interiorul Fulgului Alb, ale cărei rezultate urmau să fie cunoscute în toate institutele de pe Pământ.

– Şi acum, stingerea! spuse Costea. Cinci ore obligatorii de somn. Mai avem atâtea de făcut...

– N-ai vrea, totuşi, să ne destindem puţin?

– Cum?

– Să dăm o raită cu elicopterul, măcar un sfert de oră. Uite, e aproape dimineaţă. Un zbor ne-ar mai spăla puţin ochii… Apoi, putem să ne culcăm.

– Nu e rea ideea. Hai!

Elicopterul îi duse în direcţia opusă masivului stâncos. Solul se desfăşura lin, fără accidentaţii, albăstrindu-se

treptat. Cele doua luni păliseră, şi la orizont se ridica geana de lumină a dimineţii. Pe vârfurile munţilor începuseră să joace primele scânteieri violete. Când, la marginea bolţii, se arătă soarele galben, pe câmpia monotonă sclipi deodată un fulger verzui subţire, apoi un mănunchi de fulgere care zvâcniră de câteva ori, topindu-se într-un ghem luminos, lăptos, care parcă se rotea şi pulsa, căutându-şi forma. Părea o lumină ciudată de semnalizare, acolo, în câmpul neted şi pustiu.

Elicopterul se răsuci în loc şi se întoarse atent către ciudatul izvor al luminii. Coborî atent şi rămase suspendat la vreo zece metri deasupra solului. Dimineaţa se făcuse clară, câmpul de material plastic devenise albastru-deschis. În zare se zărea astronava, care părea a face parte de totdeauna din acest peisaj tăcut. Ridicat direct din solul neted, sub elicopter se înălţa un cub perfect, cu latura cam de un metru, înăuntrul lui, lumina lăptoasă parcă se solidificase. Laturile cubului erau drepte, ca tăiate de cel mai fin aparat şi, în apropierea laturilor, lumina interioară se oprea, lăsând un spaţiu translucid. Când primele raze căzură drept asupra cubului, o jerbă de culori ţâşni din toate colţurile lui, iar înăuntru zvâcni din nou un fulger verzui, ca o vietate închisă în cub.

Parca ar fi un monument sau un altar ridicat în cinstea tuturor culorilor, murmură Costea.

– Mă conving din ce în ce mai mult ca am nimerit pe planeta geometrilor! Dar cine or fi aceşti geometri care se joacă cu o planetă întreagă?

Jur împrejur nu se simţea nici o mişcare. Întinderea era pustie. Doar apele culorilor, ţâşnind din cubul singuratic, dădeau senzaţia vieţii. Singurătatea în care era aşezat

mărea senzaţia de straniu.

– Ciudăţenie a naturii? Sau...

– Nu vrei să coborâm, pentru a decupa o proba? întrebă Marius.

– Deocamdată să ne întoarcem. Venim mai târziu. Nu cred că va dispare de aici.

– Cine poate să ştie? Şi crezi că pot să dorm fără să ştiu ce naiba e cu cubul ăsta?

– Ai să poţi, spuse Costea, conducând elicopterul către astronavă. Îţi garantez eu...

– Mda, mormăi, Marius. Ştiu şi eu că am să pot... M-ai îndopat cu somn ca pe un copil...

În urma lor, cubul zâmbea în toate nuanţele spectrului solar.

Pe la prânz, când se treziră - Marius uitase să mai consulte „calendarul local” - începuse să se cearnă din nou aceeaşi ploaie fină care îi întâmpinase la venirea pe Fulgul Alb. Marius îl găsi pe Costea îmbrăcându-şi scafandrul cosmic, în faţa hubloului central.

– Iar plouă?

Costea nu răspunse decât într-un târziu:

– Nu ţi se pare ciudat ca, deşi plouă mereu, nu există nici un curs de apă, sau vreun lac pe aici? În afară de fântâna din mijlocul platoului, n-am mai văzut nimic.

Marius sări deodată în sus:

– Evrika! Ai dreptate! Cum de nu ne-am gândit la asta?

– Nu înţeleg. La ce nu ne-am gândit?

– Dacă aici, pe planetă, există condiţii de laborator, şi apa trebuie să fie de laborator! Trebuie s-o analizăm de la bun început!

Nici nu terminase, şi Costea acţiona o „mână” mecanică, care luă într-o cupă apă de ploaie. În timp ce Marius încă mai făcea câteva figuri de gimnastică, vocea indiferentă a aparatului îi anunţă:

– Apă suprasaturată cu oxigen. Hidrogen doi, oxigen doi. Multe impurităţi...

– Asta era, deci - murmură înciudat Costea. Într-adevăr, cum de nu ne-am gândit? Apă oxigenată... De aceea nu se formează lacuri. Ploaia macină mărunt materialul plastic, lasă în nisip oxigenul, iar hidrogenul rămâne liber...

– Dar undeva tot trebuie să existe mări, sau măcar lacuri, altfel n-ar avea cum să se formeze norii!

– Da. Trebuie să ne mutăm tabăra. Programul de azi va fi deci explorarea cât mai departe a planetei, cu elicopterul!

Jos, se desfăşura acelaşi peisaj monoton. Stepa de material plastic se unduia uşor. Din loc în loc albul era presărat cu vine roşietice, ca nişte artere. Apoi solul începu brusc să prezinte adâncituri dezordonate, dar drepte, ca tăiate cu cuţitul. Părea că masivul muntos pe care îl cercetaseră cu o zi înainte se repeta aici în negativ, săpat în adâncime. Abisuri piramidale sau conice alternau. Ici şi colo, în funduri, parcă strălucea un ochi argintiu de apă.

Deodată, amândoi strigară:

– Priveşte!

În faţa lor se întindea marea.

Era o mare sură, închisă, cu valuri dese şi concentrice, ca şi când vântul ar fi bătut din adâncuri. În văzduh nu se simţea nici o mişcare. Şi totuşi suprafaţa mării era brăzdată cât vedeai cu ochii de valuri, dar nici unul nu avea coama spumoasă a mărilor cunoscute. Un abur vineţiu plutea deasupra apei. Faleza înaltă, tăiată drept, se termina cu o

plajă întinsă, albă, netedă ca şi câmpia unde coborâse astronava. Pe plajă erau risipite o puzderie de cuburi, de mărimea celui singuratic, văzut cu o noapte înainte. Nu erau aliniate, dar perfecţia pură a liniilor dădea impresia unei opere omeneşti.

– Trebuie să coborâm, Marius.

Găsiră un loc, printre cuburile tăcute, şi coborâră. Marius vru să fugă către mare, dar Costea îl opri:

– Mai întâi trebuie să cercetăm aceste cuburi.

„Mâna" mecanică decupa atent o bucată din cubul cel mai apropiat, şi după o clipă se auzi vocea indiferentă:

– Banal. Clorură de sodiu.

Ca şi când n-ar fi auzit bine, cei doi cosmonauţi se uitară, surprinşi, unul la altul.

– Clorură de sodiu? Adică... Nu înţeleg, spuse Marius.

– Sarea noastră de bucătărie?

– Nu pot să cred! Poate că maşina s-a defectat. Să mai încercăm o dată.

Decupară din acelaşi cub o altă bucată, cercetară analizatorul, pentru a vedea dacă nu conţine impurităţi, apoi introduseră proba. Dar vocea indiferentă a maşinii răspunse la fel:

– Banal. Clorură de sodiu.

– Adică?... Nu înţeleg nimic, repetă Marius, pe acelaşi ton, ca şi când ar fi fost influenţat de răspunsul stereotip al analizatorului.

– Ce-ai vrea să înţelegi? Fulgul Alb nu are voie să conţină sare?

– Dar...

– Ştiu, te-ai obişnuit cu materialele plastice, dar analizatorul nu ne poate minţi. Să-i transmitem o comandă

cristalografică.

„Mâna” mecanică pipăi cu abilitate laturile cubului, în timp ce instalaţia de ultrasunete îl cerceta din interior. Apoi analizatorul mormăi un timp şi le rosti răspunsul care îi nedumeri şi mai mult:

– Banal. Monocristal de clorură de sodiu.

– Costea... spuse încet Marius, mi-e teamă.

– De ce?

– Mi-e teamă că analizatorul nostru nu mai e bun de nimic...

– Poate... Dar vom repeta în orice caz analiza, în laboratorul din astronavă. Să mai luam câteva probe şi de la alte cuburi!

Înaintară încet pe faleza pustie, ce părea locul unde nişte copii de giganţi părăsiseră un joc de cuburi scânteind sub lumina galbenă a zilei.

– Poftim! Monocristale de un metru cub! Bombănea Marius. Cine a mai pomenit sare de bucătărie asudă în cuburi pe malul mării!

Dar deodată, cum tocmai decupa o bucată din această sare neobişnuită, cubul la care lucra începu să se întunece, învineţindu-se.

– Marius! strigă Costea în receptor, priveşte contorul!

La pieptul fiecărui scafandru cosmic era prins un mic contor pentru înregistrarea radiaţiilor. Contoarele începuseră să vibreze uşor. Acul se zbătea, ca o gânganie, abia perceptibil.

– E sub limită!

– Da, trebuie însă să fim atenţi!

Valurile mării începuseră să se agite din ce în ce mai puternic. Aburul vânăt devenise mai dens şi în câteva clipe

cerul se acoperi cu nori continui care se ridicau acolo, în faţa lor, direct din mare, ca o vegetaţie de fum. Un vânt legănat se porni printre cuburile de sare. Contoarele erau din ce în ce mai neliniştite, iar cuburile se învineţeau, ca de frig.

– Ce se întâmpla? întrebă Marius. Radiaţiile cresc !

– Să ne întoarcem la elicopter!

– Dar încă n-am luat o probă din mare!

Chiar atunci începu furtuna. Se dezlănţui dintr-o dată cu toată puterea, năpustindu-se din largul mării. Din norii vineţi care legau valurile de cer ţâşniră roiuri de scânteieri, care se adunară, ca la o chemare, în sfere galbene, săltând nebuneşte de la suprafaţa apei spre înălţimi. Erau mici, cât pumnul, şi pulsau nervos, ca şi când în interiorul lor s-ar fi zbătut cineva. Apoi începură să crească,săltând mereu, până ajungeau cu diametrul de câţiva metri, când se pulverizau într-o ploaie luminoasă, din picurii căreia se formau iar alte mingi cât pumnul. Costea şi Marius priveau ca vrăjiţi acest joc nebunesc al elementelor. Uneori, sferele se ciocneau între ele şi un fulger verzui izbucnea drept în sus, atrăgând în calea lui sute de sfere luminoase, care se spărgeau şi se recompuneau cu o viteză uimitoare. Fulgerele se înmulţeau, până când la înălţimea norilor se adună o lumină verzuie, ca un cerc imens, palpitând uşor. Lumina zilei dispăruse, dar în scânteierea sferelor galbene şi a cununii ce palpita pe cer se vedea clar, valurile mării se zbăteau nebuneşte, iar cuburile de sare de pe plajă luminau vânăt, scânteind din toate colţurile.

Cei doi intrară în elicopter. La adăpostul carcasei de oţel antiradiant, contoarele se potoliră. Dar contorul instalat pe elicopter, în afară, trepida alarmat. Radiaţiile creşteau

vertiginos.

Când elicopterul se ridică de la sol căzură primele picături de ploaie. Erau stropi mari, luminoşi, la început rari.

– Costea, ţipă Marius, ce se întâmpla cu monocristalele?

Costea întoarse capul. Cuburile de pe plajă fumegau sub stropii de ploaie şi se topeau văzând cu ochii, ca o ceară. Apoi ploaia se înteţi şi nu mai văzură nimic.

Ajunseră la astronavă cu ploaia gonind pe urmele lor. Când marile plăci ale cabinei-garaj se închiseră în urma elicopterului, ploaia cuprinsese toată câmpia albă. Nisipul fierbea, din loc în loc se formau lacuri care, deşi ploua mereu, dispăreau imediat, ca şi când solul ar fi fost încins. Cu toată ploaia, parcă priveau un peisaj de secetă cumplită, venită brusc, când toată apa s-ar fi evaporat de căldură. Solul părea o plita încinsă pe care apa nu se putea aşterne, deşi o găurea neîncetat. Cununa verzuie a fulgerelor plutea deasupra câmpiei şi munţilor, învăluind furtuna într-o lumină spectrală.

– Nu mai e ploaia obişnuită, saturată de oxigen, spuse Marius. Ar trebui să ştim ce e...

Acţionară o „mână” mecanică şi aşteptau glasul indiferent al analizatorului, când deodată Marius strigă:

– Sonda!

Şi se repezi afară, încheindu-şi din goană costumul de scafandru cosmic. Când ajunse lângă sondă şi începu să manevreze mecanismele de demontare automată, în astronava glasul indiferent al analizatorului rosti:

– Deuteriu doi, oxigen doi. Apă grea.

– Marius, strigă Costea în emiţător, mă auzi?

Marius făcu un semn cu mâna. Îl auzea.

– Întoarce-te imediat. Plouă cu apă grea. Mă auzi?

– Gata, răspunse Marius, vin imediat.

– Lasă sonda. E apă grea, înţelegi?

Marius mai făcu un semn cu mâna şi se aplecă din nou asupra sondei. Mecanismele de demontare adunau într-un pachet aparent diform toate piesele sondei.

În clipa aceea, câmpia deveni galbenă de mulţimea sferelor luminoase care se rostogoleau în toate părţile. Cununa verzuie de sus nu se mai văzu, apoi apăru o alta, la numai câţiva metri de sol, ca o mână uriaşă care rostogolea bilele incandescente. Lovindu-se, sferele se contopeau, atingând mărimi uriaşe. Una dintre ele se răsuci o clipă, ca şi când şi-ar fi căutat echilibrul, apoi se rostogoli înspăimântător de repede direct către locul sondei.

– Marius!

Costea strigă şi îşi acoperi, fără voie, ochii. Când privi iar, sfera dansa în aer, în dreapta astronavei, iar Marius era culcat la pământ, lângă grămada de ţevării a sondei. Costea vru să strige din nou, dar Marius se ridică şi porni în goană către astronavă. Căruciorul-robot care adunase, piesă cu piesă, toată instalaţia sondei, îl urma liniştit, ca şi când nu s-ar fi întâmplat nimic.

– M-a ocolit. Un simplu capriciu... încercă să zâmbească Marius, când intră în astronavă. Ce-i toată harababura asta de afară?

Căzu istovit pe fotoliu, deşi voia să pară calm.

– Apă grea. Înţelegi acum de unde vin aceste descărcări uriaşe de energie? Este...

– Un laborator, nu ţi-am spus eu? Trebuie să-l înregistrăm, în mărime naturală, printre laboratoarele cele mai perfecţionate ale Institutului de cosmonautică.

Prin hublouri se vedea toată măreţia dementă a furtunii.

Sferele uriaşe creşteau neîncetat, rostogolindu-se în toate părţile.

– Dacă mai cresc...

Ele creşteau, până când pe câmpia ce fumega sub cununa joasă a fulgerelor verzi nu se mai văzură decât sfere de dimensiuni uriaşe, de zeci de metri diametru, rostogolindu-se năuce.

– Să pregătim tunul antiradiant! Jocul începe să devină periculos!

Goniră cu ascensorul până la ultimul etaj al astronavei, unde se afla tunul antiradiant, instalat pe o placă turnantă. Era de ajuns să fie manevrat un singur mecanism, pentru ca ţeava scurtă şi groasă a tunului să iasă prin pereţii astronavei, căutând singură, de jur împrejur izvorul radiaţiilor. Tunul se descărca automat, ori de câte ori întâlnea un izvor de o anumită intensitate.

De-abia îl puseseră în funcţiune şi tunul porni sa tragă, des şi nervos. Sferele uriaşe se rostogoleau mereu mai dezordonat în preajma astronavei. Văzduhul se colorase într-un violet ameninţător şi fulgerele verzui cădeau ca o perdea deasă. Ţeava tunului antiradiant se rotea într-un circuit neîntrerupt, ameţitor, pulverizând una după alta sferele dezlănţuite. Dar din pulbere de scântei se formau altele. Toată astronava tremura, ca un animal încolţit.

După vreo oră, furtuna slăbi. Mai întâi păliră fulgerele, apoi sferele incandescente se destrămară în scântei care se stingeau, neputincioase. Ploaia continua. Contoarele exterioare ale astronavei îşi slăbiseră alarma. O lumină mohorâtă coborî peste câmpie. În depărtare, masivul stâncos apăru deodată, lucindu-şi piramidele şi conurile ce

oscilau între albăstrui deschis şi roşu. Extenuaţi, cei doi prieteni coborâră în sala cea mare, apoi, fiecare cu câte un detector de radiaţii, porniră să cerceteze toate ungherele astronavei. Când se reîntâlniră, schimbară un singur cuvânt:

– Nimic.

– Nimic.

Îşi îndepărtară căştile şi căzură în fotolii. Prin hubloul din faţa lor se vedea câmpia sfredelită de ploaie. Nu departe de astronavă lucea întunecat o băltoacă de apă grea.

– O vezi? spuse Marius.

– Da.

– Şi?

– Am lăsat tunul antiradiant în funcţiune. Furtuna poate reîncepe oricând. Trebuie sa ne odihnim măcar două ore, apoi...

– Apoi?

– Bineînţeles, plecăm. Nu suntem suficient de bine echipaţi pentru Fulgul Alb.

– Ai dreptate. Şi părea atât de candid…

*

Fulgul Alb strălucea, în depărtare, imaculat, ca acoperit de zăpezi şi gheţuri veşnice, aşa cum li se păruse de totdeauna cosmonauţilor. Astronava se instalase pe direcţia care o ducea spre Pământ. Planeta apei grele se micşora mereu, clipind prietenos.

Marius se ridică deodată, înciudat, şi smulse din perete „micul calendar local”, rupându-l în zeci de bucăţele, pe care le aruncă în pâlnia crematoriului.

– Ce faci, Marius? Îţi distrugi propria operă? Ce vină

avea calendarul? Ştiu că de obicei păstrai asemenea documente...

– De ce să-l păstrez? Ca să-mi aducă aminte că am venit pentru o lună şi n-am putut rămâne decât trei zile? Şi încă ce zile? Zilele unei planete blestemate! Acum trebuie să ne întoarcem cu mâinile goale pe Pământ. Asta nu mi s-a mai întâmplat.

– Chiar cu mâinile goale nu ne întoarcem noi. Am luat cu noi destule probe, şi apoi...

– Ce probe? „Banal. Material plastic. Banal. Clorura de sodiu”. Asta ducem noi pe Pământ? Sare de bucătărie?

– Materialul plastic nu este de loc de dispreţuit, Marius. Poate că Fulgul Alb ne va învăţa cum să obţinem noi materiale plastice, mai rezistente ca ale noastre. Asta înseamnă nimic? Va veni, după noi (sau poate vom veni chiar noi), o altă astronavă, pregătită pentru aceste condiţii neobişnuite şi vom putea afla toate tainele acestui imens laborator natural care se numeşte Fulgul Alb. Poate că noi ducem oamenilor un dar mult mai de preţ decât ne închipuim. Ştiam despre antimaterie, dar încă nu ştiam ce fel pot arăta treptele intermediare pină la ea. Poate că noi am descoperit una din aceste trepte. Fulgul Alb pare, faţă de Pământul nostru, aceeaşi natură oarecum inversată. Aerul are şi oxigen şi azot, numai proporţia lor este inversata. Materialul plastic pe care noi îl cream pe cale industrială aici este format de natură, şi poate că argilele pe care le-am găsit în adâncimi s-au creat acolo tocmai din cauza condiţiilor neobişnuite, inversate. Apa este aceeaşi ca la noi, doar că îşi schimbă proporţia de oxigen din moleculă sau înlocuieşte hidrogenul cu deuteriu. Apele dispar chiar în timp ce plouă...

– Asta e literatură, Costea, nu ştiinţă. Ce legătură are toată vorbăria ta cu antimateria?

– Poate că niciuna. Gândeam, doar, că natura Fulgului Alb nu şi-a dezvăluit secretele, ca să spun aşa, de fabricaţie... Deocamdată doar ne-a întărâtat. Dar ne vom întoarce!

– Cât despre asta, să n-ai nici o grijă. Tot eu voi întocmi „micul calendar local” pe Fulgul Alb.

Priviră amândoi prin hublou, dar planeta nu se mai zărea.

REVERSUL DOMNULUI VALDEMAR

În timp ce traduceam Faptele în cazul domnului Valdemar, mi-am amintit de prietenul meu, doctorul C, pe care nu-l mai văzusem de mult, admirator, ca şi mine, al lui Edgar Poe. Erau în povestire unele pasaje asupra cărora aş fi avut nevoie de părerea unui specialist. Doctorul C. se ocupase cu hipnoza şi, după câte ştiam, încercase s-o aplice în tratamentul unor boli, obţinând rezultate meritorii. Apoi, mi-am dat seama că, de fapt, ne-ar face amândurora plăcere să stăm o noapte la taifas, cu un pachet de ţigări bune şi o sticlă de vin vechi.

Cum nu i-am găsit de îndată numărul de telefon, am amânat de la o zi la alta, şi desigur că ar mai fi trecut multe zile până ce cu încetul aş fi uitat să-l mai caut. Numai că întâmplarea a vrut altfel. Revedeam, tocmai, paginile finale din Valdemar, înfiorându-mă, pentru a nu mai ştiu câta oară, când telefonul a sunat prelung. La telefon era doctorul C, care îmi spuse în loc de introducere:

– Îţi mai aduci aminte de nuvela lui Poe cu domnul Valdemar?

Dacă îmi aduceam aminte? Doar o aveam aici, în faţa mea, pe masa de disecţie, ca să mă exprim ştiinţific, analizând-o cuvânt cu cuvânt.

– Am avut de curând un caz care mi-a adus aminte de nuvelă, şi de discuţiile noastre mai vechi. N-ai vrea să ne vedem? Cred că te va interesa.

Am binecuvântat coincidenţa şi am stabilit întâlnirea.

Iată, în esenţă, ce mi-a povestit doctorul C.

Aveam un fel de văr, foarte îndepărtat pe scara rudeniei, dar apropiat prin simpatia ce ne-o purtam reciproc. Număra vreo zece ani mai puţin ca mine, destul pentru a-mi da un ascendent asupra lui, dar neîmpiedicându-ne să fim prieteni. Citise o mulţime dintre cărţile mele, iar tratatul de medicină legală al doctorului Mina Minovici îl considera - ca şi mine de altfel - una dintre cele mai interesante cărţi care pot figura în biblioteca unui intelectual. Câte nopţi nu petrecusem, împreună, în vacanţe, discutând cazurile curioase descrise în tratat! De multe ori ne opream asupra unui caz şi, luându-ne termene foarte scurte, de o oră-două, întocmeam fiecare câte o expertiză, comparându-le, apoi, stabilind erorile de judecată, bucurându-ne când nimeream amândoi vreun argument mai subtil şi relevant. Nici nu-mi mai puneam problema asupra carierei lui Matei. Nu-mi amintesc să fi discutat vreodată în mod expres, dar convingerea amândurora era că el va urma, ca şi mine, medicina. Îţi închipui cât de mare mi-a fost mirarea când, după ce-şi trecuse examenul de maturitate, mi-a declarat că vrea să studieze istoria. Am crezut, la început, că este o glumă, dar, din păcate, nu era. Au urmat zile de discuţii inutile; de fapt, nici nu erau discuţii, deoarece vorbeam numai eu, iar Matei se mărginea să spună, cu încăpăţânare, nu. Mai mult chiar, se hotărâse să urmeze facultatea la Iaşi, ceea ce însemna că ne despărţeam pentru multă vreme. Când a venit termenul examenelor de admitere, Matei a plecat la Iaşi. I-am simţit la început lipsa, dar, încetul cu încetul, furat de treburi, m-am obişnuit. Nu m-a mirat nici faptul că nu-mi scria. Noi nu ne scrisesem niciodată, eram prea mult timp împreună pentru a mai avea nevoie de corespondenţă.

Astfel au trecut doi ani. Doi ani nu înseamnă prea mare lucru, uneori. Aflasem că Matei vrea să se însoare şi nu mi s-a părut nimic anormal, sunt doar destui studenţi care fac acest pas înainte de a-şi termina facultatea. Personal, nu l-aş fi sfătuit, dar îl ştiam un caracter voluntar, încăpăţânat chiar, mi se pare că ţi-am mai spus, chibzuia îndelung, dar, când lua o hotărâre, o aplica fără o şovăire, chiar dacă ar fi trebuit să treacă ani până la obţinerea unui rezultat, chiar dacă ar fi trebuit să-şi reteze o mână. Să-ţi dau un exemplu. În liceu, cele mai slabe aplicaţii le avea către studiul limbilor. N-a dat prea mare importanţă acestui fapt, până în ziua când a înţeles că nu va putea studia medicina fără să cunoască două-trei limbi străine. Şi-a întrerupt, din ziua aceea, orice alt program pentru orele libere, s-a închis în casă şi a început să înveţe cu o încordare de care puţini oameni sunt capabili. După o jumătate de an se descurca binişor în engleză, franceză şi germană. Nu se mulţumea să citească ziare sau reviste, pe care de obicei le pricepi mult mai repede, ci se năpustea asupra versurilor, tratatelor ştiinţifice, umplea caiete întregi de cuvinte, învăţa ca un disperat. De fapt, nu era un disperat, ci un calculat, o voinţă neînfrântă, un tânăr care lua viaţa în serios, ştia că va avea de trecut nenumărate obstacole şi se pregătea să le treacă, metodic. De aceea eram sigur că, hotărând să se însoare, cumpănise bine, ştia ce face, nu se va trezi în faţa unor situaţii care să-l dea peste cap.

Îmi aduceam mai des aminte de el în ultimul timp, deoarece, ocupându-mă cu studiul hipnozelor, mă interesau în mod deosebit funcţiile voinţei. Matei merita să fie observat, din acest punct de vedere, ca unul la care „vreau” se transforma în „pot”, acolo unde nenumăraţi alţii

ar fi răspuns negativ, faţă de ei înşişi. Pe vremea când fusesem împreună nu mă preocupau problemele hipnozei, nu le discutasem niciodată împreună şi, deci, nu-l privisem niciodată cu ochi de cercetător.

Într-o seară, m-a chemat la telefon o voce necunoscută, dar care-mi vorbea pe un ton familiar.

– Eşti acasă? Vreau să te văd.

– Cu cine vorbesc?

– Matei.

Matei? Îi uitasem oare timbrul vocii? Am pus totul pe seama surprizei şi, bucuros de revederea apropiata, i-am spus să alerge către mine.

Am revăzut un alt Matei. Nu fusese prea voinic nici înainte, dar, practicând sportul cu încăpăţânarea ce-l caracteriza, îşi dezvoltase armonios corpul, era muşchiulos, cu o statură bărbătească, gata oricând să primească o luptă corp la corp. Acum aveam înaintea mea un om - da, nu mai era un tânăr, deşi avea doar 21 de ani! - cu umerii încovoiaţi, cu mersul caracteristic celor bolnavi de-o boală tainică şi incurabila, de care sunt perfect conştienţi. Pe la tâmple, albise uşor. Fuma ţigară de la ţigară, degetele îi tremurau. Mi-a cerut să-i dau de băut. I-am adus un pahar cu apă.

– Nu, o băutură tare, dacă ai.

Aveam un rest de ţuică, aproape un sfert de kilogram. N-am mai turnat în pahar. A pus sticla la gură şi a golit-o fără vreo satisfacţie vizibila.

Toate acestea mai intrigau şi mă dureau. Nu era prea greu să înţeleg că Matei era prada unui zbucium ajuns la paroxism. M-am gândit, mai întâi, că este bolnav, poate cancer, boală în faţa căreia voinţa nu mai ajută la nimic, cel

puţin în stadiul de azi al medicinei. Când a început să-mi vorbească, însă, m-am cutremurat. Matei suferea de altceva, o boală banală şi totuşi îngrozitoare; în el se încuibase un microb care poate aduce fericirea, dar a adus şi dezastrul atâtor oameni slabi.

Hotărârea de a nu urma medicina, hotărârea de a pleca la facultatea din Iaşi şi starea în care îl vedeam aveau aceeaşi cauză. Pe când se pregătea pentru examenul de maturitate, a descoperit - descoperire cutremurătoare şi încărcată de nădejdi nebune - că este îndrăgostit de Magda. Fuseseră colegi ultimii patru ani ai liceului, dar între ei nu se întâmplase nimic deosebit. Învăţând însă împreună, pentru examene, s-au trezit studiindu-se unul pe altul, cu coada ochiului, vorbele au început să iasă cu greu, drumul spre casă se prelungea fără vreun motiv, iar când, din întâmplare mâinile îi se atingeau, tresăreau, amândoi străbătuţi de acelaşi curent electric. O, aceste descoperiri unice şi banale! Amândoi iubeau pentru prima oară. Vârsta şi-a strigat drepturile necruţătoare, fiecare dintre ei n-a mai ştiut decât de celălalt. Cel puţin aşa credea Matei pe atunci. Când Magda a declarat că va urma istoria, Matei a urmat-o. Era de neînţeles altfel. Când Magda a spus că va urma facultatea din Iaşi, deoarece avea rude acolo, Matei a spus la fel. Rudele ei erau şi ale lui, viaţa lor era una. Credea că procedează astfel pentru că aşa vrea. De fapt, voinţa începuse să i se ofilească.

Îmi vorbea, şi eu îl ascultam nu ca un prieten, ci ca un medic. Astfel de boli sunt ca şi incurabile, dacă dau de un teren slab. Tocmai aici se trezea nedumerirea mea şi, în acelaşi timp, curiozitatea, aş putea spune profesională, de a şti: cum devenise Matei, dintr-un om tare, un om slab,

netrebnic, bântuit de neputinţe?

Au căpătat o odăiţă la una din rudele Magdei şi şi-au început căsnicia studenţească. Cursuri, cantină, bibliotecă, reuniuni tovărăşeşti, zile prea înguste din câte ar fi vrut să înghesuie în ele. Matei devora istoria cu o patimă care-i venea numai din dragoste. Rămăsese aceeaşi fire voluntara, cu o forţă de muncă titanică, numai că acum i se părea ca are un ţel, ştia pentru ce se zbate. Reduseseră somnul la minimum, trăiau cu o fantezie de invidiat. Firea deschidă a lui Matei, cunoştinţele lui variate, fericirea pe care nu şi o ascundea, şi nici nu s-ar fi gândit s-o ascundă, adunaseră împrejurul lor un mic grup de prieteni. Odăiţa lor cunoştea discuţii nesfârşite, pătimaşe, între cinci-şase prieteni, băieţi şi fete. Vânturau toată istoria, recitau versuri, lansau maxime despre dragoste şi despre campionatul de fotbal, învăţau pentru examene şi dansau, deşi pentru această operaţie trebuia să stea toată lumea pe divan şi o singură pereche îşi putea permite să facă doi-trei paşi, în restul camerei. De cântat, cântau toţi. Povestea e banala. Banală e şi observaţia că bănuiala otrăveşte dragostea, prietenia, toate raporturile dintre oameni. Matei nu cunoscuse bănuiala. Dar ea îl pândea.

Într-o seară a venit singur acasă. Magda avea un seminar. Trebuia să vie peste două ore. Acasă, a găsit o prietenă, studentă în alt an. Odăiţa lor era deschisă totdeauna, prietenii veneau când aveau timp, dacă nu găseau pe nimeni, aşteptau. Afară ploua. Prietena Magdei se dezbrăcase şi şedea, învelită într-o pătură, pe divan. Matei a aprins focul a pus ceaiul să fiarbă. Era obosit.

– Ascultă, Matei, ai mai iubit altă femeie în afară de Magda?

Întrebarea n-avea nimic ciudat.

– Nu.

– Dar ai mai sărutat altă fată?

La asta nu se gândise Matei până atunci. S-a gândit puţin, ca pentru a-şi controla amintirile, deşi n-avea ce sa controleze.

– Nu.

– Nici nu te-a tentat?

Începea jocul nuanţelor.

– Pe mine, de exemplu, m-ai săruta?

Matei a privit-o lung. Era o fată pentru care mulţi s-ar fi dat în vânt. El însă o descoperea abia atunci. N-a ştiut ce să-i răspundă. Fata nu-l provoca, era o discuţie obişnuită,

– Dacă te-aş iubi...

A râs.

– Dar dacă ţi-aş place, pur şi simplu, fără să mă iubeşti?

– Fără să te iubesc? Nu. Nu mi-ar face nici o plăcere.

– Eşti prost şi înapoiat...

Cam aşa au discutat, fără obiect, până la venirea Magdei. Dar Matei începuse să fie urmărit de o idee. Se instalase undeva, sub ţeastă, şi nu-l mai părăsea. A suportat greu prezenţa prietenei. Voia să rămână singur cu Magda. S-o întrebe. Când a întrebat-o, ea a râs şi l-a sărutat...

– De ce te gândeşti la asta?

– Vreau să ştiu. Înainte de mine te-a mai sărutat cineva?

– N-are nici un rost să-mi mai amintesc.

– Deci, da!

– Matei, eşti prost.

– Şi înapoiat, ştiu! Te-a mai sărutat cineva?

– Nu-mi mai aduc aminte, nu mai are nici o importanţă.

– Dar atunci a avut, nu?

Primii paşi spre ţinuturile sumbre ale neînţelegerii erau făcuţi. Matei a tăcut. În noaptea aceea n-a dormit. Toată forţa dragostei lucra, întoarsă, în fantezia chinuită de necunoaştere. Vedea capul frumos al Magdei în palmele altuia, sărutul lung, fierbinte, sărutul care te face sa te datini şi să învii. Ea nu descoperise, deci, o dată cu el acest farmec fără seamăn? Se simţea minţit, furat, ridicol. Spre ziuă, oboseala i-a potolit chinul. Au fost, desigur, săruturi nevinovate, de şcolăriţă, tot atât de nevinovate ca o strângere de mână prelungită... Comparaţia l-a potolit. Dar imediat, gândul s-a răsturnat şi l-a străpuns până-n inimă. Dacă pentru Magda un sărut este, sau era, ceea ce este acelaşi lucru, ca şi o strângere de mână, atunci şi sărutările lor sunt la fel? Şi nu se mai lasă, oare, sărutată şi acum de alţii, cu aceeaşi nevinovăţie? Nevinovăţie care nu e decât o perversitate!

A trezit-o din somn şi a întrebat-o. Ea, obosită, enervată de insistenţele lui, i-a răspuns jignindu-l. A jignit-o şi el. Intraseră în infernul amorului.

A început s-o urmărească, s-o pândească, să-i controleze fiecare pas, fiecare gest. Cerceta caietele de notiţe, filă cu filă. Colo scrisese cineva: „atunci pe mâine, la opt, nu?” Altă mână scrisese: „ce bine că mâine suntem liberi!” Alta: „ce părere ai despre V?” Magda răspunsese: „e un băiat f. drăguţ”. Toate căpătau proporţii. Îi cerea socoteală pentru fiecare fleac. Îi controla şi banii, puţinii ei bani. I se părea că are mai mulţi decât avea cu o oră înainte.

– De unde ai avut bani să-ţi scoţi ciorapii de la remaiat?

– Am vândut cursul de antică.

Cursul de antică era pe masă. I l-a arătat. Magda s-a corectat, vânduse cursul de medievală. Era, însă, o greşeală care pentru Matei lua proporţiile unui flagrant delict. Un an de zile a durat, zi de zi. Odată, când ea a vrut să plece, şi lui i s-a părut că s-a uitat prea mult în oglindă, şi deci are o întâlnire, i-a tras o palmă. Cu vorba i-o dăduse de mult. Şi ea îi dăduse. S-au bătut, s-au acuzat reciproc, au plâns. S-au împăcat, şi peste o oră au luat-o de la capăt. El nu se mai interesa de nimic. Îl minţise, era clar. Într-o seară, n-a mai găsit-o acasă. În locul ei era un bileţel: „*Aşa nu se mai poate trăi. Înţelege că trebuie să ne despărţim. N-am greşit cu nimic, dar am ajuns să te urăsc*".

Au divorţat. El, însă, nu mai putea trăi fără ea. La început nu putea trăi fără ea fiindcă o iubea, acum îi lipsea obiectul pasiunii lui întunecate. A urmărit-o, a ajuns la scandaluri pe străzi. Până în ziua când Magda a început să iasă însoţită de un altul.

Şi acum? Şedea în faţa mea, o ruină. Aprindea ţigară de la ţigară, uita să pună în scrumieră chiştocul aprins, îl frigea între degete sau cădea în manşeta pantalonilor, găurind-o.

– Eşti singurul meu prieten. Şi pe tine te-am părăsit pentru ea. Dar alt prieten n-am. Ea m-a distrus. Mă enervează faptul că respir, că merg, că dorm, că mă trezesc, că mănânc, nu mă pot gândi la nimic, la nimic. Trebuie să înceteze chinul ăsta îngrozitor. Trebuie să mor.

Am dat drumul aparatului de radio. Puteam să-l pun la maximum sau să-l închid. Matei nu auzea nimic. A mai cerut să bea. Nu mai aveam. Am pus apă, câteva degete, într-o sticlă de rachiu, i-am dat-o. A golit-o şi a tăcut. Nu mai reacţiona în nici un fel la mediul înconjurător.

Am încercat să-i reţin atenţia, vorbindu-i aproape o oră. Vedeam bine că nu mă aude, nu mă poate auzi. Era concentrat, până la desfiinţare, asupra unui singur punct. Ştiam că există astfel de paralizări care cuprind nu numai viaţa sufletească, dar fac insensibil aproape tot organismul. Dacă l-aş fi înţepat, ar fi tresărit numai datorită reflexului, durerea n-ar fi simţit-o. Nu ştiam ce să fac, un asemenea caz nu mai întâlnisem.

– Matei, i-am spus, dacă ai venit la mine înseamnă ca ai crezut că te pot ajuta, nu? Ce vrei să fac pentru tine?

M-a privit lung, cu o privire îngrozitoare.

– Vreau să te duci tu să vorbeşti cu ea. Trebuie să-i spui tot, s-o convingi, s-o aduci aici. Fără ea nu pot trăi.

Frazele puteau fi rostite şi de un erou al lui Caragiale, dar banalul şi ridicolul pot deveni atât de repede tragice!

I-am promis că plec, am consultat un mers al trenurilor, mi-am cerut o învoire de la spital, şi a doua zi dimineaţă am plecat la Iaşi. Este de prisos să mai povestesc filmul întâlnirii mele cu Magda. N-am reuşit să o conving. Îmi dădeam şi eu seama că toată drama fusese creată de o alunecare periculoasă a judecăţii lui Matei. Vârful unghiului era mic, o diferenţă insesizabilă între cele două laturi, dar el se-ndepărtase cu o viteză distrugătoare către locul unde deschiderea unghiului făcea ca laturile să nu se mai poată vedea una din locul alteia. M-am înapoiat în grabă. Lipsisem numai o zi.

L-am găsit pe Matei întins pe divan, îmbrăcat, aşa cum îl lăsasem. Nimic nu se clintise în cameră. Doar că lângă divan, o grămadă uriaşă de mucuri de ţigară se înălţa într-o farfurie. Cred că nici el nu se aştepta să-i aduc vreo veste bună. N-a manifestat nici un interes văzându-mă şi a

aşteptat să-i vorbesc. Am vorbit cum am putut, încercând să-l scot din vârtejul în care se cufundase. Zadarnic. Mi-era teamă să tac, aş fi simţit tăcerea ca pe un zid monstruos de înalt şi de gros între noi, vorbeam într-una, dar vorbeam în gol.

Când am obosit, într-un târziu, şi tăcerea s-a aşternut aşa cum mă temusem, Matei s-a ridicat de pe divan, a făcut câţiva paşi prin cameră şi mi-a vorbit cu o voce pe care n-am s-o uit niciodată. Era vocea lui, dar parca ieşea nu din articulaţiile unei fiinţe umane, ci din redarea rece, mecanică, a unui magnetofon. Gândul fusese de mult imprimat pe o bandă, care nu mai primise de atunci, nici un fel de solicitări.

– Eu fără ea nu pot trăi, nu vezi? S-a sfârşit!

A scos din buzunar o fiolă şi mi-a arătat-o, fără intenţia de a mi-o arăta.

– Matei, ce vrei să faci? Eşti nebun? Nu trebuie!

M-am repezit să-i smulg fiola, al cărei aspect îl cunoşteam atât de bine.

Mi-a dat mâna la o parte.

– Degeaba mi-o iei, mai am. S-a sfârşit!

Privea fiola calm, ca pe o scobitoare, hotărârea era prea adânc înrădăcinată în el pentru a se mai emoţiona.

Abia atunci mi-am dat seama că a sparge fiola şi a-i înghiţi conţinutul nu era pentru Matei decât un act pur formal. El era mort de mult, nimic din ceea ce este caracteristic vieţii unui om normal nu mai funcţiona în el. Cum unghiile şi părul continuă să crească după moartea individului, el continua să respire, şi să se mişte. Actele fiziologice nu mai erau rezultatul vieţii, ci o continuare nesubstanţială a vieţii, un produs al inerţiei. Da, Matei nu

mai trăia, încetase să mai fie el în clipa când luase hotărârea sinuciderii.

Şedea în faţa mea, cu fiola în palmă, la fel de lipsit de viaţă ca şi când ar fi fost după consumarea actului.

Îl priveam zăpăcit, sfâşiat de propriile mele constatări şi-mi dădeam seama că sunt neputincios.

– Nu se poate, mi-am zis, deodată. M-am lăsat târât de nebunia lui. El trăieşte şi trebuie să-l salvez.

Şi atunci, fără să mă gândesc prea mult, mi-a trecut prin minte ideea hipnozei. N-aveam timp de pierdut. Deşi nu făceam astfel de tratamente decât în asistenţa unor colegi, pentru a evita orice complicaţii, deşi cazul ce mi se prezenta era dintre cele mai dificile, am trecut imediat la acţiune.

L-am aşezat pe fotoliu. Nu se împotrivea.

– Matei, eşti hotărât să te sinucizi?

Mi-a surâs tâmp şi a continuat să privească fiola.

– Ai otravă aici, nu?

A dat din cap.

– Fă cum crezi. Ce să-i spun Magdei?

O slabă licărire a trecut prin ochii lui, a ridicat capul.

– Magdei? Spune-i că fără ea...

I-am prins privirea şi am făcut un efort supraomenesc să i-o reţin. Starea în care se găsea prezenta un oarecare avantaj, întrucât voinţa îi era deja anihilată, nu se cerea decât s-o culeg şi s-o supun voinţei mele. În acelaşi timp, exista şi un dezavantaj, infinit mai mare decât reversul său, deoarece întreaga lui fiinţă era îmbibată până la saturaţie de un singur gând, gând care devenise pentru el realitate. Era în situaţia unui poet care are gata versurile în minte şi nu mai are de făcut decât să le transcrie pe hârtie.

Versurile, însă, existau şi fără a fi scrise. Cerneala cu care trebuia să-şi scrie el aceste versuri funeste era închisă în fiola ce-o ţinea strâns în mână. Le şi vedea scrise. Aceasta făcea ca puterea mea de influenţare asupra lui să fie redusă la minimum, dacă nu înlăturată cu totul. Ştiind, însă, că singurul obiect care-l mai putea face atent, cât de cât, era Magda, am continuat să-i vorbesc despre ea.

Mă privea cu un interes stins, dar, totuşi, altfel decât dacă i-aş fi vorbit despre mine sau chiar despre el. În timp ce-i vorbeam, i-am apucat încheieturile manilor. A strâns palma în care ţinea fiola.

– Nu ţi-o iau. Faci cum vrei, ţi-am spus. Dar cred că Magda... Imperceptibil, i-am masat venele, acolo unde de obicei se ia pulsul. Transpirasem din cap până-n picioare. Picioarele îmi tremurau. Nu făceam decât să-i repovestesc idila lui cu Magda, perioada bacalaureatului, lunile dinaintea căsătoriei. Cu încetul, privirea i s-a agăţat de a mea, l-am simţit cedând, până când a început să clipească din ce în ce mai des.

Trecuse mai mult de o oră până l-am adormit.

Văzându-l în fotoliu, adormit, am căzut şi eu pe divan, stors de vlagă. N-aveam însă timp de pierdut. Trebuia să acţionez cu calm şi energie, pentru a nu se produce vreun eveniment surprinzător. I-am poruncit să doarmă liniştit şi am încercat să-i descleştez pumnul în care ţinea fiola. A rezistat puţin, apoi palma s-a destins şi fiola a căzut, spărgându-se. Un miros subtil s-a răspândit în odaie. Matei a zâmbit şi corpul i s-a destins. Dormea ca un copil care şi-a găsit, în vis, fericirile cele mai nesperate.

L-am chemat imediat pe colegul meu, doctorul An, rugându-l să-mi aducă şi ceva de mâncare. Oboseala mă

sleise.

Doctorul An era mult mai în vârstă decât mine, dar lucram de mult timp împreună. Se ocupase de problemele tratamentelor prin hipnoză, era autorul a peste o sută de comunicări, primite cu interes de lumea medicală de pretutindeni. Trăsese o linie netă de demarcaţie între fanteziile freudiste şi partea valabilă a operei fondatorului psihanalizei, şi aceasta îi adusese multe polemici cu unii medici care căutau să întreţină doar partea spectaculoasă a psihanalizei. Rezultatul cel mai remarcabil al lucrului său era, incontestabil, vindecarea afecţiunilor ochilor cu ajutorul hipnozei, în care se şi specializase.

I-am povestit, pe scurt, dar fără să omit nimic esenţial, cazul lui Matei. Pe măsură ce mă apropiam de sfârşit dădea tot mai multe semne de nervozitate. Când am terminat, îşi pusese deja la îndemâna diferitele aparate de care un medic nu se desparte niciodată. I-a luat pulsul lui Matei, tensiunea, i-a ascultat inima, a controlat temperatura diferitelor părţi ale corpului. Părea grăbit şi nemulţumit.

– Ce-i? l-am întrebat neliniştit.

Îl cunoşteam prea bine, vedeam că este nemulţumit.

– Ce-i! Este, că prietenul dumitale este acum în pericol mai mare decât crezi.

– De ce?

– Pentru că dacă simptomele pe care mi le-ai descris sunt adevărate, şi n-am nici un motiv să mă îndoiesc de asta, el este acum mai mort decât înainte.

– Mai mort? Iartă-mă, există grade de moarte?

– Ai apreciat tu singur că, atunci când l-ai adormit, era ca şi mort?

– Da...

– Acum n-ai făcut decât să-i pui şi ultimele funcţiuni vitale mai aproape de încetarea definitivă. Orice şoc poate provoca o moarte efectivă şi bruscă.

– Totuşi n-aveam altceva de făcut!

– Înţeleg, înţeleg... Să încercăm să-i vorbim.

M-am apropiat de Matei, care dormea cu acelaşi surâs fericit.

– Vezi, mi-a şoptit d-rul An, ştii de ce surâde? Când l-ai adormit, s-a simţit eliberat. Era, pentru el, eliberarea pe care o aştepta, pe care şi-o hotărâse, adică moartea. Mirosul otrăvii a comunicat şi ultimelor senzaţii împlinirea actului deliberat. Noroc că mirosul, în cazul acesta, nu este nociv.

– Într-adevăr, surâsul a apărut după spargerea fiolei!

– Hai, vorbeşte-i!

L-am masat uşor pe Matei la încheieturile mâinilor şi la tâmple.

– Matei! Răspunde-mi. Cum te simţi? Cum te simţi?
Răspunsul a venit târziu, dar clar, deşi era abia şoptit.

– S-a sfârşit... Mi-e atât de bine...

– Matei, chinul tău s-a sfârşit. Acum dormi, dormi şi te odihneşte!

De data aceasta a răspuns mai repede, şi tot atât de clar.

– S-a sfârşit... Moartea e atât de... de... linişte...

L-am masat câteva minute, i-am şoptit să doarmă, şi l-am lăsat.

Atunci mi-am amintit de nuvela lui Edgar Poe. Doamne! Asistam la aceeaşi experienţă! I-am spus şi doctorului An. M-a privit sever. Într-adevăr, nu aveam timp de comentarii, trebuia să elaborăm un plan. Trebuia să facem o chirurgie

necunoscută încă. Să extragi un glonţ din corpul unui om este o operaţie dificilă. Am făcut operaţii la inimă, la creier, operaţii care durau ore întregi şi care afectau cele mai sensibile şi mai vitale organe. Cele mai multe reuşeau. O ştiinţa întreagă, elaborată de multe zeci de ani, le venea chirurgilor în ajutor. Noi trebuia, însă, să extragem însăşi moartea care se instalase până în cele mai intime cute ale fiinţei omului care zăcea în faţa noastră. Nici un bisturiu nu ne venea în ajutor, nici un tratat, nici o tradiţie. Mai circulă teorii, repede acceptate de naivitatea oamenilor, conform cărora este suficient să administrezi hipnoza unui individ, să-i porunceşti să-şi uite cutare sentiment sau să-şi însuşească un altul, şi după aceea, trezindu-l, individul va trăi tot restul vieţii sale după cum i-ai poruncit. Sunt teorii false, care seamănă neîncrederea în metodele ştiinţifice ale hipnozei şi fac lumea să creadă că medicina are legături cu scamatoriile de bâlci. Starea de hipnoză nu poate fi prelungită la infinit, fără urmări grave pentru subiectul respectiv, iar efectele sugestiilor date sunt, de asemenea, limitate. Noi trebuia să procedăm în aşa fel încât, odată Matei trezit din somnul hipnotic, să fie eliberat ide gândul sinuciderii, care-l pătrunsese definitiv, şi să facem imposibilă revenirea acestui gând, chiar revăzând-o pe Magda. Moartea lui nu trebuie amânată, ci alungată.

*

... A fost, mai întâi, o tulburare asemănătoare apelor străbătute în căderea către fund, când te arunci de la înălţime. O senzaţie de frig, totuşi nu insuportabil. Pe piept mi se aşterne o greutate. Compar mereu cu o cufundare în apă, cit mai afund. Cunoaşteţi secundele nesfârşite când ai vrea să respiri şi ştii că nu se poate, când totul se

transformă într-un vâjâit monoton, amestecat cu dangăt de clopot. Apoi, deodată, drumul invers. Apa în care ma cufundasem mă refuza, eram azvârlit la suprafaţă. Simţeam, pe piept, din ce în ce mai grea, apăsarea şi totuşi încercam un sentiment de eliberare. Ajuns la suprafaţă, am deschis ochii, nu, nu i-am deschis, ci am văzut deodată, cu o claritate pe care încă n-o cunoscusem. Eram tot în camera prietenului meu, doctorul C. Nu ştiu de ce, mă legănam, ca bătut de-un vânt pe care nu-l simţeam, mă ţineau parcă rădăcini groase în pământ. Da, aveam senzaţia că sunt o plantă elastică, mişcându-se lent şi odihnitor. Am privit în jos. Rădăcina eram eu însumi. La picioarele mele şedeam eu, tolănit comod într-un fotoliu. Brusc, am simţit mirosul subtil al otrăvii şi am înţeles. Eram mort. Venisem la prietenul meu pentru a-i relata suita nefericitelor întâmplări care mă aduseseră în pragul sinuciderii. Pentru a-i spune, atâta tot, şi pentru a-mi pune în aplicare planul. Îl pusesem. Aşa arăta, deci, moartea?

Doctorul C. mă privea, neliniştit. Nu pe mine, ci pe cel din fotoliu. Mă mângâia uşor, pe tâmple, apoi a fugit. Am rămas singur. Am încercat să-mi adun simţurile. După ce prietenul meu trântise uşa, nu mai auzeam, însă, nimic. Am încercat să mă mişc. Nu puteam. Numai mirosul cunoscut al fiolei stăruia în cameră. Am privit pe fereastră. Un peisaj împietrit, nici un zgomot nu se auzea din stradă, deşi ştiam că mă aflam pe una dintre cele mai zgomotoase artere ale oraşului. Respiram? N-am putut să-mi dau seama. Nu mă puteam mişca în afara acelei legănări, pe care n-o puteam opri. Voiam să-mi amintesc ceva, nu ştiam nici eu bine ce, dar în afară de cele petrecute în camera unde mă aflam nu-mi mai aminteam nimic, o ceaţă vâscoasă mă învăluia.

Legănarea îmi dădea o ameţeală, un fel de somn irezistibil.

M-a limpezit zgomotul uşii. Doctorul C. a intrat, însoţit de un om mai în vârstă. M-au privit mult, pe mine cel din fotoliu, vorbind şi gesticulând. Erau, amândoi, nervoşi. Înţelegeam prea bine că moartea mea îi afecta, fusesem doar prieteni buni. Am vrut să le ascult discuţiile, dar nu auzeam decât ce spunea C. Pe celălalt îl vedeam vorbind, dar nu-i auzeam vocea. Iar când i se adresa C, îi auzeam vocea, dar nu distingeam nici un cuvânt, aşa cum auzi o discuţie purtată într-o cameră alăturată, distingând numai timbrul vocii, inflexiunile, dar nici o silabă distinctă. Şi legănarea nesfârşită, care părea că a devenit condiţia noii mele existenţe, condiţia nonexistenţei mele...

Deodată, din mijlocul acestor ape tulburi, am simţit că se luminează şi am auzit vocea lui C, i-am auzit vorbele:

– Matei! Răspunde-mi! Cum te simţi? Cum te simţi? Am ţipat din răsputeri:

– S-a sfârşit! Mi-e atât de bine!

El a ascultat îndelung, ca şi când răspunsul meu s-ar fi târât spre el încet,ca o omidă. Apoi mi-a vorbit iar:

– Matei, chinul tău s-a sfârşit. Acum dormi, dormi şi te odihneşte!

Doamne, el nu era, deci, îngrozit de moartea mea! O aproba! I-am răspuns, liniştindu-l o dată mai mult:

– S-a sfârşit... Moartea e atât de... de... de... linişte...

Parcă nici nu mai puteam să vorbesc, de fericire.

Şi legănarea a devenit mai puternică, ameţeam, ca pe marginea unei prăpăstii. Nu mai vedeam chipul lui C, apoi numai ochii lui, două lumini, care mă absorbeau, din care parcă pornea legănarea aceea în afară de care nu mai simţeam nimic...

*

Mi-am potolit cu greu starea de excitare. Colegul meu, doctorul An, era supărat mai mult din cauza nervozităţii mele decât din cauza faptelor.

– Un medic nervos este un medic prost, spunea el.

Ştiu prea bine că nervii se cer descărcaţi, dar nu în felul acesta! Eu, după o operaţie grea, când mi-am reţinut până şi răsuflarea, şi sunt gata să explodez, iau vioara şi cânt până îmi amorţeşte braţul drept. De ce crezi tu că sunt atâţia medici care se ocupă de muzică, de pictura, de literatură? Dacă ne-am da curs nervilor, medicina ar deveni o improvizaţie.

– Ai dreptate, dar nu găseşti că e cam nelalocul ei o asemenea discuţie, lingă un mort?

– Dar nu e nici un mort aici. E numai un om cu nervii slabi, care a cedat unor impresii bolnăvicioase. Educaţia lui a fost deficitară, te asigur. Oamenilor normali nu le vine gândul sinuciderii.

– Era un băiat excelent la studii, cu o voinţă de fier...

– Aparent. N-avea voinţă, ci o ambiţie maladivă. Dacă-l observai mai bine, îl puteai trata din timp. Educaţia voinţei nu este un lucru uşor şi, din păcate, nu ne prea ocupăm de ea...

– Totuşi, ce facem acum?

– La asta mă şi gândesc.

S-a întins pe canapea, şi-a aprins o havană şi s-a învăluit în tăcere. Ştiam că se gândeşte intens la cazul lui Matei, dar totuşi mă deranja liniştea cu care proceda. După un timp mi-a spus:

– Povesteşte-mi tot ce ştii în legătură cu căsătoria şi divorţul lor.

I-am povestit ceea ce ştiam de la Matei.

S-a lăsat iar tăcerea. Se înserase. Zgomotul străzii era insuportabil. Şi ce stranie părea camera mea, în mijlocul vieţii tumultoase de afară!

Când a terminat havana, doctorul An s-a ridicat de pe canapea, mai liniştit ca oricând.

– Ne trebuie, imediat, o maşină.

– Pentru?

– Pentru Iaşi.

Mi s-a părut ca înţeleg.

– Vrei s-o aduci pe Magda!

Doctorul An m-a privit ca pe-un elev neascultător.

– Magda? Mai rău ar strica! O aducem şi pe ea, dar pentru mai târziu, când amicul va scăpa de ţicnelile lui.

Aşa vorbea doctorul An, chiar când era un caz grav.

Am telefonat la garajul spitalului, am dat dispoziţii, şi, peste un sfert de oră, maşina era în faţa blocului. M-am urcat, buimăcit, căutând să nu scap nici una din instrucţiunile doctorului An, şi am plecat. Matei a rămas sub supravegherea lui.

*

... Am simţit ca o adiere de aer proaspăt. Ceaţa s-a dat deoparte şi l-am văzut pe C. mângâindu-mi tâmplele şi palmele. Mă mângâia pe mine, cel din fotoliu, şi totuşi simţeam eu, cel liber şi totuşi prins parcă de rădăcini aici, în camera unde murisem. C. s-a mişcat încoace şi încolo prin cameră, apoi a plecat. Am auzit uşa şi iar a început balansul ameţitor, târându-mă acolo unde nu mai era decât o vagă senzaţie de ameţeală, linişte, nimic altceva decât ameţeală şi linişte. Din cercuri concentrice, desfăcându-se la infinit, refăcându-se şi desfăcându-se, se degaja un

singur, un singur gând, dacă gând poate fi numit: eu... eu... eu... Altceva nimic. Şi nimicul era clar şi real. Timpul dispăruse.

Parcă legănarea s-a încetinit. Cercurile născându-se şi rotindu-se mereu în jurul singurului gând... eu... eu... eu... s-au dat în lături şi m-a pătruns o lumină difuză. Lumina s-a desfăcut în două, un alt gând se apropia de mine, până am auzit strigându-mă:

– Matei!

Mi-am strigat singurul gând.

– Eu...

S-a limpezit în jur. C. Îmi mângâia iar tâmplele şi palmele, murmurând ceva. Simţeam că mie îmi vorbeşte.

– Matei! Matei! Trezeşte-te! Ai să mă vezi numai pe mine, înţelegi?

– Nu pot! Sunt mort!

Şi iar am auzit timbrul unor voci, fără să înţeleg ce-şi spun. Şi iar legănarea...

C. îmi mângâia mereu tâmpla şi palmele. Încet, legănarea parcă s-a oprit, o simţeam acum uşor, ca o frunză spre dimineaţă. Am început să aud din ce în ce mai clar vocea lui C.

– Matei, trezeşte-te. Eşti la Iaşi. Înţelegi? Eşti la Iaşi. Eşti student!

Student? Cercurile au început să danseze iar în jurul meu.

– Matei, eşti la Iaşi. Eşti student. E seară. Ai venit acasă. Te aşteaptă o prietenă...

Am căzut în fundul unor ape care se învolburau în trecerea mea precipitată.

*

D-rul An conducea acest spectacol fără spectatori. Prietena Magdei a reluat discuţia ştiută. Eu repetam fiecare vorbă a ei, de câte două-trei ori, pentru ca Matei să audă. Cinci ore am lucrat astfel, concentraţi ca asupra microscopului. Când pe buzele lui Matei a început să înflorească un surâs, ne-am oprit. L-am lăsat să mai doarmă două ore, apoi ne-am hotărât să terminăm.

*

... M-am trezit în camera mea din Iaşi. O recunoşteam, deşi ceva mă stingherea. Nu ştiam ce caut acolo. Erau cărţile mele, mâine aveam un colocviu despre Hoarda de aur. În pat şedea cineva, o femeie, învelită cu pătura. Pătura mea. Cine era femeia? Mi-a zâmbit şi parcă am recunoscut-o. Mă ştiam mereu în altă parte, deşi eram acolo. Am pus mâna pe pătură. Da, eram acolo. Femeia vorbea şi n-o auzeam... O auzeam parcă din altă parte, cu vocea altuia. Şi totuşi ea îmi vorbea, i-am răspuns. Am vorbit mult. Eu… eu... eu… Mi-a arătat o carte. A dat buzna în mine un gând. Cartea era a cuiva. A cui? Femeia mi-a arătat o scrisoare. Al cui era scrisul? Al cuiva foarte cunoscut, pe care-l uitasem. Şi deodată a ţâşnit o lumină orbitoare: Magda!

M-am cufundat în fundul apelor tulburi, dar o mână necruţătoare mă trăgea la suprafaţă. Şi femeia vorbea, vorbea, până când m-am aşezat pe scaun în faţa ei şi totul s-a liniştit.

– Dar ai mai sărutat altă fată?

– Nu.

– Nici nu te-a tentat? Pe mine, de exemplu, m-ai săruta?

– Dacă te-aş iubi...

– Nici nu se poate altfel, Matei. Eu vorbesc prostii. Cum

să mă săruţi pe mine, când o iubeşti pe Magda? Ar mâhni-o prea mult. Magda nu cunoaşte alt bărbat în afară de tine...

Cercurile au început să dispară, vedeam totul, camera era plină de aşteptarea mea, o aşteptam pe Magda, acum înţelegeam. Cercurile care se roteau în jurul exasperantului eu... eu... eu... erau gândul că o aşteptam pe Magda. Numai pe Magda. Când i-am rostit numele, un fulger de vinovăţie mi-a despicat în două creierul, apoi s-a făcut întuneric, şi legănarea a reînceput.

Cineva îmi mângâia mâinile. Am deschis ochii. Lângă mine era Magda. Am sărit, speriat.

– Doamne, azi am colocviu despre Hoarda de aur!

M-a împins, uşor, înapoi. Eram pe o canapea. Pe un fotoliu, doctorul C. mă privea zâmbind. Mai era cineva în cameră, un om în vârstă, care se uita la ceas.

– Ei, eu am plecat. Lăsaţi-l să doarmă şi mâine aduceţi-l la mine. Să mai stăm de vorbă. E interesant să-i aflăm impresiile...

*

– Iată impresiile lui Matei, împreuna cu ale mele, şi-a încheiat doctorul C. povestirea. Nu ţi se pare că Valdemar a făcut un drum invers?

– Şi Matei?

– E cam ruşinat acum de cele întâmplate, dar s-a aşternut serios pe muncă. Vrea să se înscrie şi la medicină, după ce termină istoria. Dar acum, crede-mă, este într-adevăr vorba de voinţă.

(Postumă)

PE LUNGIMEA DE UNDĂ A COSMOSULUI

Goneau cu viteza luminii, înapoindu-se către Pământ, bătrânul şi bunul Pământ, a cărui imagine o purtaseră cu ei, chinuitor de vie, nu numai pe hărţile şi globul mecanic din sala cea mare a astronavei, de-a lungul călătoriei. Mai aveau destul drum de străbătut până la intrarea în sistemul nostru solar, dar apropierea clipei când vor putea relua comunicaţia directă cu cei de acasă şi bucuria întoarcerii cu misiunea îndeplinită îi făcuseră să hotărască renunţarea la somnul prelungit, care le fusese, până atunci, ca tuturor astronauţilor, singurul mijloc de acoperire a timpului. Nimic nu poate fi mai apăsător, atunci când Pământul este atât de aproape, decât gândul că trebuie să intri în ordinea unei lumi inerte, timp de săptămâni întregi, renunţând la tine însuţi, sa revii apoi la viaţă câteva zile, pentru a-ţi păstra echilibrul biologic, dezmorţindu-ţi muşchii, să asculţi şi să priveşti, ca dintr-o alta lume, înregistrate pe benzile microfilmelor, evenimentele călătoriei din răstimpul când somnul te scosese din rândul celor vii, să schimbi câteva cuvinte cu prietenii şi apoi să te cufunzi din nou în somn pentru a nu mai simţi curgerea ucigător de înceată a timpului indiferent, pe drumurile de beznă ale Cosmosului. Acum, însă, în apropierea sistemului nostru solar, această hibernare cosmică putea fi înlăturată, cu un sentiment de uşurare; activitatea febrilă de pe astronava ce se pregătea să anunţe Părtinitului terminarea cu bine a călătoriei învingea monotonia dizolvantă a infinitului.

După ce au sistematizat şi au făcut primele prelucrări ale datelor obţinute în timpul expediţiei întreprinse în jurul

lui Tau Ceti, primul sistem solar vizitat de o astronavă pământească, astronauţii au hotărât să pregătească planurile preliminare ale unei noi expediţii, care urma să se oprească un timp pe una dintre planetele sistemului, planetă pe care o botezară „Fulgul alb”, din cauza deselor şiruri de munţi, acoperiţi până la poale de zăpezi, dar pe care spectrogramele indicau condiţii optime pentru înfiinţarea unei staţiuni cosmice automate. Planurile expediţiilor se elaborau numai pe Pământ, unde existau toate mijloacele necesare calculelor şi de unde se putea face şi coordonarea tuturor cercetărilor din Cosmos. Astronauţii porniseră, însă, să elaboreze planul unei noi călătorii, nu pentru a concura institutele de cercetări de pe Pământ, ci pentru a putea relua viaţa normală pe astronavă, aducând-o cât mai aproape de activitatea pământească, după care jinduiau.

În seara aceea, discuţiile se terminaseră într-o atmosferă de destindere. Spunând „seara aceea”, întrebuinţăm, desigur, o expresie improprie chiar pentru un limbaj figurat. Pe drumurile Cosmosului nu pot exista seară sau dimineaţă, anotimpuri şi ore. Pe astronave se păstrează, însă de totdeauna, măsurile timpului pământean, se spune „ora opt dimineaţa” sau „mâine la prânz”, deşi prin hublouri nu se zăreşte decât o beznă fără sfârşit, care îţi dă fiorul prezenţei infinitului, desprins de reprezentarea pe care o avem pe Pământ, când notăm cu un simplu semn matematic această noţiune care ascunde ideea însăşi de viaţă. Ducând cu ei, până la marginile sistemului solar, mai întâi, apoi dincolo de el, în inima Galaxiei, gândirea oamenilor de pe Pământ, astronauţii caută să-şi petreacă viaţa asemenea celor rămaşi acasă,

sărbătoresc zilele de naştere ale fiecăruia, ca şi marile evenimente ale istoriei pământeşti, au şi ei „noaptea Anului nou”, şi „sărbătoarea culesului”, deşi calculatoarele electronice nu măsoară durata zborului decât în ani-lumină.

În seara aceea, deci, Ela, conducătoarea lucrărilor pentru planurile noii expediţii, terminase discuţia râzând:

– Şi acum, la culcare, copii! Mai avem şi mâine timp de discuţii. Eu sunt împotriva şedinţelor de noapte...

Astronauţii însă nu se grăbeau să plece. După îndelungata muţenie a Cosmosului, presimţeau pulsul viu al Pământului, din care era o fărâmă şi acolo, în sala cea mare a astronavei:

– Nu-i nimic, Ela, spuse Alex, facem şi noi o noapte albă, ca în tinereţe. Trebuie să cunoască şi Cosmosul noţiunea de noapte albă, nu putem fi atât de egoişti încât s-o păstrăm numai pentru Pământ...

– Nu se poate, Alex. Am hotărât să renunţăm la somnul prelungit, dar trebuie să păstrăm, totuşi, programul pe care ni l-am fixat noi înşine. Tocmai pentru că nu suntem, deocamdată, cu picioarele pe pământ... Peste o oră - stingerea! Acum, dacă mai vrea cineva să rămână. aş propune să ascultăm muzică. Mi-e dor de o simfonie veche din secolul al XIX-lea...

N-a mai apucat nimeni să-i răspundă, deoarece Red a năvălit pe uşă:

– Repede, deschideţi repede receptoarele! Cred că Pământul ne urează bun venit! Se transmite ceva pe lungimea de undă cosmică.

Red era „ascultătorul” astronavei. Ca şi pe Pământ, pe toate astronavele se asculta permanent „unda cosmică”, de 21 cm, pe care veneau vibraţiile planetelor îndepărtate. Era

cunoscutul „glas al Cosmosului”, a cărui descifrare se încerca încă de la începutul erei cosmice, din a doua jumătate a secolului al XX-lea. Înregistrările făcute de pe Pământ nu fuseseră, însă, desluşite, deşi multe dintre ele aveau aparenţa unor mesaje emise de fiinţe gânditoare din alte lumi, care, ca şi pământenii, îşi căutau semenii lor în infinit. Prima călătorie în afara sistemului solar fusese întreprinsă chiar de astronava care acum se înapoia spre Pământ. Tau Ceti, căreia îi făcuseră însă înconjurul, nu prezenta semnele vreunei populaţii umane. Ştiau că, într-un viitor apropiat, urma să plece o altă astronavă către Epsilon Indi, unde se presupunea că ar putea exista fiinţe asemănătoare omului şi de unde ar fi putut veni mesaje pe unda cosmică.

Pe astronave existau condiţii mai bune pentru ascultarea acestui „glas al Cosmosului”, ferit de perturbaţiile atmosferei pământeşti, dar Red nu reuşise, până atunci, să capteze ceva care să aibă aparenţa unei transmisii neîntâmplătoare.

– Se transmite muzică, spuse el, gâfâind de emoţie, nu poate fi decât de pe Pământ, transmisă în întâmpinarea noastră...

Din receptoare s-au auzit mai întâi zgomote confuze, apoi sunetele s-au limpezit şi un fir de melodie, la început şovăitor, după aceea din ce în ce mai persistent, a pătruns în încăpere. Era o orchestră? Sau un singur instrument cu registre necunoscute? Nu mai încăpea nici o îndoială, era o transmisie, nu era acea „muzică a spaţiilor” cum o numeau astronauţii, foşnirea sau huruitul exploziv al materiei oarbe, colindând în nemărginire. Muzica avea ceva ciudat şi tulburător, aducea cu ea linişte şi tânguire, izbucnind ici şi

colo în strigăte, uneori parcă nu cântau numai instrumentele, ci li se alătura un cor uriaş, din care tindeau să distingă cuvinte într-o limbă neclară. Alteori părea un cor fără cuvinte, îngânat, peste care trecea o chemare sau baterea unui vânt. Ca şi când ar mai fi auzit-o cândva şi ar fi purtat-o cu ei de-a lungul hărţii cerului, însetaţi mereu s-o mai asculte, astronauţii se lăsară în voia acestei revărsări melodice, copleşitoare prin armoniile ei inedite. Cine putuse făuri, din sunete, cheile atâtor gânduri?

Ela privi către Red, ca şi când ar fi vrut să-i spună ceva...

*

Ela era la a patra expediţie cosmică. Prima oară, cu mulţi ani în urmă, plecase îndată după terminarea specializării în astrofizica, după numai o lună de stagiu pe baza de pregătire din Lună. Stagiul trebuia să dureze cel puţin şase luni, dar Ela obţinuse scutirea, deoarece se logodise cu Red. Se cunoscuseră în staţiunea selenară şi nu le-a trebuit prea mult timp până ce au hotărât să se căsătorească şi să plece împreună. Descoperiseră, unul în celălalt, un univers nou care îi absorbise şi îi făcuse să se despartă de Pământ fără i nici un regret.

Abia în astronavă, după ce au plecat în lunga lor călătorie către Iupiter - pe vremea aceea o călătorie până la Iupiter era considerată ca extrem de lungă şi temerară - Ela a observat-o pe Ana. De altfel, până atunci, de când îl cunoscuse pe Red, nici nu mai avusese vreme să observe ca există şi alţi oameni în jur. Ana a atras-o, însă, prin tristeţea ei mută. Ela se simţea mereu urmărită de privirile grele şi adânci ale Anei. A căutat să se apropie de ea, să se împrietenească, dar în afara de răspunsuri politicoase şi

convenţionale n-a obţinut nimic. Într-o zi a încercat să vorbească despre Ana cu Red. I-a răspuns monosilabic şi a schimbat, destul de inabil, vorba. N-a trecut însă mult, până a aflat taina Anei. O taină atât de banală şi atât de apăsătoare! Ana îl iubea pe Red. Îl iubea de mult, dar Red nu-i oferise decât prietenia, care mai mult învenineează decât vindecă setea unui îndrăgostit. Neputând să fie alături de el, dar nici să-l părăsească pentru totdeauna, Ana se resemnase să facă parte din acelaşi echipaj, să-l privească şi să-l audă, măcar, vorbind cu alţii. Era încă prea tânăr, şi dragostea ei neîmpărtăşită era încă prea puternică pentru a putea rupe, cu hotărâre, firele ce o mai legau de Red, deşi ştiindu-se inutilă, nu încerca în nici un fel să tulbure legătura dintre Ela şi Red.

Şi totuşi prezenţa Anei pe astronavă a întunecat fericirea Elei. De când îi aflase taina, îi simţea mereu ochii îndreptaţi către ea, urmărind-o, când era singură sau cu Red; ochii Anei deveniseră o acuzare nedreaptă, dar permanentă şi chinuitoare, deşi poate că Ana nici nu se uita altfel la ea decât la ceilalţi. Fără să vrea, înţelegând-o instinctiv, Ela a început să-şi controleze atitudinea faţă de Red, în prezenţa celorlalţi, căutând să nu răscolească durerea Anei. Dar cum şi cât timp te poţi controla pe o astronavă, care nu măsoară nici un kilometru lungime şi în care programul cere ca astronauţii să fie mai tot timpul împreună? I-a mărturisit şi lui Red această nelinişte obositoare. Pentru el, lucrurile păreau mai limpezi. Nu îndreptăţise niciodată ascunsele nădejdi ale Anei şi, de altfel, ea trebuia să înţeleagă, în cele din urmă, că asemenea sentimente înjosesc viaţa unui om al Cosmosului. Dar ce îi puteau reproşa Anei? În vorbele ei nu

era nici măcar umbra vreunei aluzii, era pentru toţi ceilalţi o admirabilă tovarăşă de călătorie, un medic pe care ar fi fost fericit să-l aibă pe astronavă orice conducător de expediţie. Dar prezenţa nefericirii ei tăinuite, şi totuşi atât de cunoscute, îi urmărea pe amândoi.

La înapoierea din expediţia din jurul lui Iupiter au intrat într-un roi de meteoriţi. Ciocnirea n-a fost prea puternică, dar pereţii de protecţie au fost ciuruiţi în câteva locuri, mărunt, de parcă fuseseră transformaţi în site. Printre încăperile care au trebuit să fie evacuate, până la refacerea exteriorului, era şi spitalul.

Cu o seară înainte, Ela se hotărâse sa vorbească deschis cu Ana. Îşi repetase de zeci de ori micul ei discurs şi era sigură că o va convinge.

– Ana, voia să-i spună, ne chinuim toţi trei, îţi dai prea bine seama. Dacă Red ar vrea să mă părăsească, aş suferi îngrozitor, dar aş pleca cât mai departe de el. Tu n-ai puterea s-o faci. Te-nţelegi. Dar nici nu putem trăi împreună, pe aceeaşi astronavă. Asta trebuie să înţelegi şi tu. Aş vrea sa hotărâm, amândouă, că nu vom mai pleca niciodată în aceeaşi expediţie. Fiind departe una de alta, vom suferi mai puţin. Nu?

Parcă o auzea pe Ana, privind-o adânc şi răspunzându-i:

– Te înţeleg, Ela. Ai dreptate, nu trebuie să mai plecăm niciodată împreună...

Când a întâlnit-o, însă, curajul i-a pierit şi a amânat pentru altă dată această discuţie ce trebuia să fie decisivă. Apoi, astronava a intrat în roiul de meteoriţi. Din prima clipă a alarmei, pe când echipele de intervenţie se şi pregăteau să iasă în exterior, pentru a constata avariile şi a trece le repararea pereţilor ciuruiţi de meteoriţi, Ana s-a

repezit către încăperile spitalului. Din goană, a strigat să-i vină cineva în ajutor. Avea un singur bolnav, dar evacuarea trebuia să se facă în grabă, deoarece încă nu se ştia dacă spitalul a fost sau nu atins de meteoriţi. Au scos bolnavul, apoi Ana - lăsând pe cel ce-i venise în ajutor să-l instaleze într-o încăpere de rezervă - a fugit înapoi, în spital, pentru a-şi asigura aparatele de care avea absolută nevoie.

Toate acestea s-au reconstituit după ce alarma s-a terminat. Când echipele de intervenţie au ajuns şi la încăperile spitalului, Ana zăcea în mijlocul sălii de operaţii, fără costumul de protecţie, aşa cum intrase, în fugă, cu mâinile încleştate de un aparat plămân-inimă, pe care voise să-l târască afară. Meteoriţii perforaseră hublourile în două-trei locuri. Vidul cosmic pătrunsese în sala spitalului de câteva ore. Obrajii Anei erau sticloşi, ireal de albi.

Au incinerat-o şi, după obiceiul astronauţilor, au lăsat urna în Cosmos. Urna, instalată într-o mică rachetă contrară, a pornit să colinde pe drumuri fără sfârşit...

Acum, ascultând muzica, venită din adâncul spaţiilor, Ela retrăia toată tristeţea înapoierii din prima ei expediţie. Orchestra risipea şi aduna melodia, şi o durere sfâşietoare se resfira printre sunete. Când se potolea, se desena parcă un surâs, printre lacrimi, şi câte o nota plutea, sus, sclipind şi dispărând, ca urna Anei rămasă pentru veşnicie în braţele îngheţate ale infinitului. Ela ar fi plâns, dar, ciudat, aceeaşi muzică o oprea. O răscolea până la lacrimi şi totuşi o elibera: o întorcea cu faţa spre trecut şi totuşi îi vorbea despre Red şi despre dragostea ei obţinută la început atât de uşor, dragoste lângă care străjuia acum amintirea ochilor Anei. Ce putere avea această muzica să-i răscolească atât de adânc în suflet? Privi spre Red şi

înţelese că şi el retrăieşte aceleaşi amintiri.

– Beethoven, murmură Red.

Ela dădu, nesigură, din cap, şi-i şopti:

– Vreo simfonie necunoscută, descoperită în lipsa noastră. Nu e nici una dintre cele cunoscute. Dar este el, fără îndoială...

Alex se întoarse spre ei şi le făcu semn, înciudat, să tacă. Tocmai acum şi-au găsit să vorbească?

*

Alex era cosmonaut de trei generaţii. Bunicul sau fusese printre primii exploratori ai Lunii, iar el se născuse în sanatoriul unei staţiuni cosmice, unde părinţii lui îşi petreceau carantina, după înapoierea dintr-o expediţie de lungă durată pe Venus. Făcuse, deci, prima călătorie când avea mai puţin de un an. La 15 ani plecase în cea de-a doua călătorie, pentru a-şi face practica minieră în Lună, unde se lucra intens pe vremea aceea. Îşi luase diploma de inginer minier, dar şi pe aceea de pilot cosmonaut şi de atunci făcuse încă patru călătorii în cuprinsul sistemului solar. Fusese selecţionat - o, câte nopţi nedormite l-au chinuit, în aşteptarea rezultatului selecţionării! - ca pilot secund pentru prima expediţie dincolo de graniţele sistemului nostru solar şi acum aştepta cu nerăbdare înapoierea pe Pământ, pentru a-şi lua diploma de conducător de astronavă, pentru care se pregătise intens în tot timpul expediţiei. Făcea parte din generaţia cea mai tânără, educată în încrederea faţă de destinul uman al Cosmosului, gata să întreprindă cele mai spinoase cercetări, cu surâsul pe buze, dar şi cu o pregătire minuţioasă, chiar pedantă. Viaţa de pe astronavă, care provoca uneori, chiar şi la cei mai rezistenţi, rebelele „boli

ale Cosmosului”, lui i se părea tot atât de pământească, de normală, ca şi în sălile universităţii unde studiase. Era generaţia oare privea expediţiile cosmice înăuntrul sistemului nostru solar ca un stadiu ce trebuia de mult depăşit, rămăşiţe ale începuturilor nesigure de odinioară, cu un secol în urmă, nefireşti pentru epoca nouă, când între toate planetele Soarelui ar fi trebuit să existe curse regulate, la care să poţi apela oricând, în voie, ca şi pe Pământ. Multiplele formalităţi, în special medicale, cerute pentru o banală vizită în Lună, i se păreau doar produsul obtuzităţii celor din Consiliul de astronautică. De ce era necesară aceeaşi pregătire pentru o expediţie pe Saturn, ca şi pentru una destinată să studieze planetele din Tau Ceti, cum fusese expediţia lor? Era ca şi când ar fi fost puse pe acelaşi plan traversarea unui fluviu înot şi a unui ocean cu submarinele atomice... De altfel, Alex, ca şi majoritatea tinerilor, refuza să folosească termenul „expediţie” pentru astronavele ce colindau sistemul solar. Ei spuneau „la noi” sau, cu o expresie antică, „în ograda noastră”. De altfel, stabilirea de curse regulate între planetele sistemului solar era tema unei lucrări destul de reduse ca volum, dar grea de argumente şi calcule, pe care Alex voia s-o prezinte Consiliului de astronautică ia înapoierea pe Pământ. Ştia că şi alţii lucrau la o astfel de documentare, dar faptul nu-l îngrijora de loc. Dacă măcar unele dintre calculele lui s-ar dovedi utile demonstraţiei, ar fi de ajuns. Iar dacă s-a şi aprobat, între timp, înfiinţarea reţelei regulate interplanetare - cu atât mai bine! Însemna că el, Alex, a avut dreptate şi nu şi-a cheltuit munca pentru o cauză sterilă. Măcar de s-ar mai fi urnit din loc cei din consiliu, obositor de precauţi faţă de asemenea întreprinderi de

amploare!

Muzica necunoscută îi readusese lui Alex toate aceste gânduri, adunându-le ca într-o jerbă. Motivele melodice se întretăiau, se prelungeau, ca nişte linii armonioase, împletite apoi într-o reţea uimitor de firească, deşi neaşteptată, ca structura fină şi complicată a unui sistem nervos funcţionând fără greş. Izbucnirile puternice ale orchestrei aveau incandescenţa Soarelui atunci când te apropiat de el, văzându-l fără estompa atmosferei pământeşti, în culori crude şi biruitoare. Iar îngânările corului păreau rotirile line ale planetelor de la marginea sistemului solar. Undeva se simţea mâna stăpânitoare a dirijorului, ca Pământul, lăsat departe, în urmă, dar de unde porneau şi către care se îndreptau mereu gândurile celor ce colindau spaţiile. Temele principale se adunau într-una singură, apoi se desfăceau, ca planetele desprinse, cândva, din pulberea solară. Se readunau, după aceea, aşa cum omul voia să le readune, acum, din nou, legându-le prin circuitele regulate ale astronavelor.

„E un compozitor nou... Numai noi, generaţia noastră, avem această forţă clară, această viziune armonioasă a Universului”, gândea Alex, mai stăpân ca niciodată pe el însuşi, simţind că, pentru demonstraţia pe care o va susţine, nu peste multă vreme, în faţa Consiliului astronautic, a căpătat în accentele sigure ale melodiilor un nou şi puternic argument.

*

Alături de Red, cu capul în palme, cu ochii cufundaţi într-o lume nevăzută, asculta Laurenţiu.

Laurenţiu fusese radiolog. *Fusese,* deşi îndeplinea şi acum aceeaşi funcţie pe astronavă. Dar o altă pasiune

pusese stăpânire pe el, înainte de plecarea în această expediţie.

...Intrase întâmplător, căutând-o pe Lena, în micul amfiteatru unde se ţineau prelegerile de astroantropologie. O disciplină de care râdeau până şi elevii şcolilor elementare, dacă auzeau cumva de existenţa ei, şi care nu reuşea să adune mai mult de trei-patru studenţi la universitate. Cei care i se dedicau, extrem de puţini, erau fie visători incurabili, fie studenţi dornici de a cunoaşte până şi cea mai neînsemnată sau fantezistă disciplină privind Cosmosul. Unora li se părea că este de ajuns să aduni câteva păreri ale scriitorilor fantaşti din secolele al XIX-lea şi al XX-lea, pentru a te lansa apoi, cu uşurinţă, în diverse teorii despre probabila înfăţişare a fiinţelor gânditoare de pe alte planete. Un timp făcuse oarecare vâlvă teoria „omului de siliciu”, dar speculaţiile se împotmoliseră repede; totul se reducea la literatură, şi atâta tot. După aproape un secol de expediţii interplanetare, nedescoperindu-se nicăieri în planetele sistemului nostru solar urme ale vreunei civilizaţii umane şi cum, pe de altă parte, nimic nu dovedise până atunci că pe lungimea cosmică de 21 cm veneau mesaje adresate oamenilor, astroantropologia se demodase cu totul şi se mai păstra ca obiect de studiu numai în virtutea vechilor programe şi, poate, pentru că puterea de atracţie a poeziei îmbinate cu ştiinţa se exercita din plin în paginile ei.

Laurenţiu o găsise, într-adevăr, pe Lena în amfiteatrul aproape gol şi se aşezase lângă ea. A vrut să-i vorbească, dar ea i-a făcut semn să tacă. Era atentă la cursul bătrânului profesor. Neavând ce face şi intrigat de atenţia Lenei pentru asemenea teme, a ascultat şi el, deşi fără nici

un interes. Bătrânul profesor făcea o demonstraţie despre universalitatea geometriei, din care deducea caracteristici ale fiinţelor gânditoare de pretutindeni sau măcar din Galaxia noastră.

– ...Cercul, elipsa şi linia dreaptă există în Universul obiectiv cu o claritate care atrage gândirea cea mai neevoluată. Natura n-a creat planete cubice, nici mişcări planetare triunghiulare. Orice fiinţă care începe să gândească, ridicând ochii spre Soarele care îi încălzeşte planeta, va avea imaginea cercului şi va înţelege că de la ochii lui până la Soare se prelungeşte o linie dreaptă. Aşa s-a întâmplat pe Pământ şi se va întâmpla oriunde va apărea o fiinţa care începe să gândească...

Toate acestea le ştiuse Laurenţiu cândva, dar nu se gândise că, înlănţuind aceste observaţii, legându-le de elementele fundamentale ale structurii materiei vii, de necesitatea inexorabilă a specializării organelor de simţ, apoi de apariţia muncii şi a comunicării între fiinţe, s-ar putea trage concluzii în privinţa structurii organice a oamenilor de pe alte planete sau, ceea ce i se păruse până atunci de domeniul fanteziei pure, în privinţa înfăţişării lor! Bătrânul profesor trecea însă din argument în argument, înşirându-le „ca mărgelele pe aţă”, cum spunea un poet genial din secolul al XIX-lea, Eminescu, care se preocupase, printre altele, şi de naşterea şi evoluţia lumilor. Lui Laurenţiu i s-au deschis astfel porţile unei lumi nebănuite, în care rigoarea ştiinţifică a argumentelor se împletea strâns cu fantezia nestăvilită.

– Tu vii de mult la cursurile astea? a întrebat-o pe Lena la plecare.

– De un an, a răspuns ea, ruşinată.

– De ce nu mi-ai spus niciodată nimic?

– Nu credeam că te-ar putea interesa... Cei mai mulţi zâmbesc auzind de asemenea preocupări...

El însă n-a mai zâmbit. Dar fără să vrea, învins de aceeaşi prejudecată, şi-a tăinuit şi el faţă de ceilalţi noua pasiune, aşa cum făcuse şi Lena faţă de el. Studia în timpul liber cu febrilitate; întocmise câteva variante despre eventualele populaţii ale planetelor trecute în planurile mai apropiate de expediţii şi se pregătea intens pentru plecarea către lumile noi, în care spera să vadă confirmarea ipotezelor emise de el şi de Lena. Ce muncă vastă şi pasionantă! Crezuse - de fapt nici nu crezuse prin el însuşi, îşi însuşise doar părerea generală - că astroantropologia se bazează pe ficţiuni. Şi de cită cunoaştere şi rigoare ştiinţifică era nevoie! Ce bagaj uriaş, adunat din toate ştiinţele, se cerea prelucrat şi ordonat pentru a putea dibui urma unei posibilităţi, cu ce distanţe de ani-lumină o lua înaintea altor discipline, încercând să dea de urma oamenilor răspândiţi în Cosmos!

Şi acum, ascultând această muzică stranie, Laurenţiu parcă vedea peisajul din Epsilon Indi. Îl vedea ca şi când ar fi fost aici, în faţa lui... Astronava se apropie lin de sol şi se opreşte pe un platou întins, înconjurat de păduri. Undeva sclipesc zidurile unui oraş cu clădirile din granit roşu, mineral care se găseşte din abundenţă pe planetă. Astronauţii coboară, purtând doar măştile pentru oxigen, deoarece presiunea este aproape aceeaşi ca pe Pământ. Din oraş pornesc nişte platforme minuscule, care cresc din ce în ce, apropiindu-se. Sunt vehiculele celor din Epsilon Indi. Iată-i şi pe ei, aceşti oameni din îndepărtata planetă

roşie. Zvelţi, înalţi, cu mâinile lungi şi mlădioase, ca nişte tentacule, dar pline de graţie. Tenul le este roşcat, ca şi solul. Poate mlădierea mâinilor şi a corpului, ca de plantă, te face să crezi, la început, că sunt altfel decât pământenii. Dar după ce astronauţii se amestecă printre ei şi încearcă să se înţeleagă, prin semnele convenţionale de mult stabilite, orice diferenţă parcă a dispărut. Nu, oamenii din Epsilon Indi nu se deosebesc mat mult de pământeni decât se deosebesc negrii de laponi, de pildă. Natura a creat aceeaşi armonie a naturii omeneşti pe Pământ ca şi pe Epsilon Indi, aşa cum a creat asemănătoare şi planetele, dându-le aceeaşi mişcare de rotaţie, aceeaşi structură a materiei, pe care a supus-o aceloraşi legi de evoluţie. Laurenţiu crede, cu toată puterea gândirii lui, în această lege, neverificată încă, el crede că oamenii se aseamănă pretutindeni şi năzuiesc spre aceeaşi fericire universală...

Muzica descrie pentru el freamătul pădurii din Epsilon Indi şi corul se ridică puternic, ca un imn de slavă, în clipa când lui Laurenţiu i se pare că simte în mâna lui mâna omului de pe planeta îndepărtată. Omul îl priveşte zâmbind. Oamenii s-au întâlnit peste hăurile Cosmosului, şi muzica clamează această biruinţă de mult aşteptată, boltindu-se în note cristaline şi stingându-se în depărtări, ca o astronavă care pleacă mai departe, ducând mesajul raţiunii umane în infinit.

„Este prima simfonie a înfrăţirii planetelor, îşi spune Laurenţiu. Cine a scris-o? Trebuie să-l cunosc pe acest om la înapoierea pe Pământ.”

*

Joe, responsabilul calculelor de pe astronavă, asculta muzica de parcă notele ar fi izvorât din el însuşi. Notele

joase îi răscoleau răni de care ar fi vrut să uite.

Şi când melodia se multiplica, desfăcându-se ca într-o ploaie de stele, fruntea lui înfierbântată simţea un vânt răscolitor, o promisiune până atunci nesperată. Intrările corului - era într-adevăr un cor? - îl împingeau către o hotărâre care întârzia. De când întârzia?

Joe era la prima lui expediţie. O dorise parcă de totdeauna şi nimic nu l-ar fi făcut să renunţe la gândul de a deveni astronaut, deşi specialitatea pe care şi-o alesese, înainte de a fi atras pe Cosmos, nu era legată direct de zborurile în nemărginit. Dar, cum pe fiecare astronavă era nevoie de buni mânuitori ai calculatoarelor electronice, obţinuse destul de lesne locul râvnit. Totul mersese bine până cu o săptămână înaintea plecării. Atunci Gina i s-a aruncat în braţe, plângând:

– Nu pleca, Joe, n-am să pot îndura lipsa ta.

– Dar ştiai că voi pleca...

– Ştiam, dar acum îmi dau seama că nu se poate. Noi trebuie să fim numai împreună!

– De ce nu vii şi tu cu mine, Gina? Am fi atât de...

Gina l-a privit dureros, dar Joe îşi dăduse seama încă înainte de a se sfârşi întrebarea că a comis o gafă ireparabilă. Gina suferise un accident grav în copilărie şi, cu toate că scăpase de paralizia care o ameninţa, rămăsese cu mâna stingă inertă. Toate tratamentele se dovediseră zadarnice şi, cu toate că ea părea a nu mai da importanţă faptului, suferea încă de complexe, de altfel fireşti, dar pe care le uita cu desăvârşire alături de Joe. Se îndrăgostise de el din adolescenţă, şi lui nu i-ar fi trecut niciodată prin minte s-o trateze ca pe o infirmă. Pentru el, chiar dacă n-ar fi iubit-o, ca şi pentru toţi ceilalţi care o cunoşteau, ea era

Gina, o fată încântătoare, cea mai severă şi mai zburdalnică profesoară de literatură care se poate închipui, pasionată de teatru şi de discuţii nesfârşite asupra artei de mâine. Joe, pregătindu-se pentru expediţie, nu se gândise că absenţa lui de câţiva ani ar putea să schimbe ceva din profunzimea iubirii lor. Era prea absorbit de propriile lui planuri pentru a-şi mai putea da seama de singurătatea dureroasa în care o lăsa pe Gina, care numai alături de el se simţea întreagă, şi nu numai din cauza mâinii inerte... Când o întrebase, într-un mod atât de stupid, de ce nu acceptă să plece cu el în expediţie, Joe a simţit că între ei s-a deschis, deodată, o genune care îi pândea mai de mult. Dar dragostea Ginei şi dorinţa irezistibilă de a pătrunde cât mai departe în Cosmos erau două sentimente care nu puteau concura. Voind să repare prima greşeală, a scormonit şi mai adânc în durerea ascunsa a femeii iubite.

– Sunt atâtea posturi pe astronavă, poţi oricând să ai şi tu un loc...

– Pe astronave nu este nevoie decât de oameni întregi, Joe. Ca tine.

Şi a plecat, gata să izbucnească în lacrimi.

Înfuriat pe el însuşi, Joe a încercat, după aceea, s-o împace, fără să se oprească însă nici o clipă la soluţia aparent cea mai simplă: de a rămâne cu ea pe Pământ. Gina se ascundea de el şi n-a mai reuşit să-i vorbească până la plecare. Şi Joe a pornit pe drumurile Cosmosului, neputând să se destăinuiască nimănui, de ruşine. I-a lăsat Ginei doar o scrisoare în care o ruga să se pregătească pentru viitoarea expediţie, când vor pleca amândoi. Se încăpăţâna să nu înţeleagă mai mult, socotind că, în felul acesta, o va vindeca pe Gina de ultimele resturi ale

complexelor.

– Singură îşi hrăneşte prejudecăţile. Nu sunt altceva decât prejudecăţi...

Îşi repeta într-una aceste fraze, care îi scădeau vina în propriii lui ochi.

Expediţia, cu greutăţile şi bucuriile ei, i s-a părut însă că durează o veşnicie. A fost, de altfel, singurul om din echipaj asupra căruia s-a oprit starea de deprimare provocată de sentimentul pierderii în infinit, când, ştiind Pământul lăsat în urmă cu 300 000 de kilometri pe secundă, timp de ani îndelungaţi, nu mai crezi posibilă reîntâlnirea cu oamenii...

Când şi-a revenit, după o cură îndelungată de somn, ajunseseră la ţinta călătoriei. Apoi întoarcerea, la capătul căreia îl aştepta Gina. Cum îl va primi? Şi îl va primi oare? Muzica îi punea mereu această întrebare dureroasă. O vedea pe Gina lângă el, ţinându-l strâns de mână, în întunericul unei săli de teatru, concentrată, sorbind cu toată fiinţa spectacolul şi totuşi deschisă numai către el, transmiţându-i tot ce primea din această artă pe care o iubea şi o înţelegea mai mult decât orice.

Şi, deodată, melodia descrise o traiectorie lungă, din care o notă se desprindea şi se îndepărta, îngrozitor de singură, în timp ce corul chema, repetând parcă, aceeaşi întrebare: de ce? Aşa urmau să fie drumurile lui viitoare, însingurate şi desprinse de căldura mâinilor Ginei. Şi Joe înţelese, cu toată fiinţa lui, că nu va mai putea pleca în drumurile Cosmosului niciodată, că va trebui să rămână acolo, pe Pământ, lângă zâmbetul neuitat al Ginei. Iar când toate chemările corului şi ale orchestrei se adunară într-o singură boltă, Joe simţi mâna Ginei într-a lui, caldă şi înviorătoare, şi toate neliniştile dispărură. Da, ştia, va

rămâne lângă ea pentru totdeauna. Hotărârea i se păru veche de când lumea. Acum doar şi-o spusese, cu glas tare, lui însuşi.

*

Lev, conducătorul expediţiei, asculta, cufundat în fotoliu şi gândul îi zbura înaintea astronavei, spre Pământ. Condusese până atunci peste zece expediţii şi se întorsese de fiecare dată cu bine. Nenumăratele expediţii până în Lună nu le mai punea la socoteala, le socotea simple repetiţii. Împlinise, în timpul acestei călătorii, cincizeci de ani şi aceasta era ultima lui expediţie. Consiliul astronautic nu îngăduise până acum niciodată plecarea în Cosmos a cosmonauţilor trecuţi de cincizeci de ani. Lev era un om fără familie, obişnuit să trăiască în cabina lui de burlac de pe astronavă sau micul apartament de pe ţărmul Mării Baltice, printre hărţi şi tratate de astronavigaţie, dintre care numai el scrisese până atunci un raft întreg de bibliotecă. Rămăsese orfan de mic şi, crescut în atmosfera de studiu a şcolii, se obişnuise să se adâncească, ori de câte ori avea o clipă liberă, în paginile cărţilor. Se îmbarcase, încă adolescent, pe o astronavă şi trecuse prin toate treptele ierarhiei, până ajunsese conducător de expediţie. Ce fusese viaţa lui decât o lunga călătorie prin Cosmos? Colindase toate planetele sistemului solar, era primul conducător de expediţie care ajunsese până la Tau Ceti. Rămânea pe Pământ numai răstimpul dintre două plecări, prelucrând datele călătoriei din care se întorsese şi pregătindu-le pe cele necesare călătoriei viitoare.

Şi acum se apropia sfârşitul. Va rămâne pentru totdeauna pe Pământ, urmărind, la aparatul de televiziune, veştile din Cosmos, ca şi când nu fusese niciodată în afara

Pământului. Va începe să-şi scrie memoriile, drumurile infinitului vor fi parcurse numai pe hărţi, urmărite cu bagheta şi creionul. Singurătatea în care trăise până atunci începea să se răzbune.

Muzica vorbea tocmai despre această singurătate. Tot ce fusese forţă începea să se risipească, o ploaie rece se aşternea peste malul unei mări cenuşii, pe mal era o vilă şi în vilă el, Lev, bătrânul pensionar, pe care Cosmosul nu-l mai primea. Notele dureroase îi pătrundeau fiecare fibră - şi Lev îşi puse palmele la ochi. Muzica îl silea să-şi strângă pleoapele, ca sub un vânt puternic. De unde venea această muzică răscolitoare, care i se adresa numai lui, care îi cunoştea atât de bine fiecare cută a sufletului? Ştia. Venea de pe Pământ, Pământul de pe care plecase de atâtea ori şi de care urma sa rămână de acum legat pentru totdeauna, ca un copac. Oamenii de acolo înţelegeau amărăciunile cu care se înapoia, le puseseră în limbajul profund al muzicii şi le trimiseseră în spaţii să-l întâmpine. I se părea ciudat, dar, înţelegând acest sentiment al celor de pe Pământ, adus tot de melodie, simţi o undă de alinare. Pământul îl întâmpina pe el, pe Lev. Oamenii care simţeau la fel cu el îi spuneau: te aşteptam, Lev, încercatul e astronaut! Vino printre noi, să cântăm împreună măreţia omului care a supus Cosmosul! Tu nu vei mai zbura, dar alte astronave sunt gata să zboare pe drumurile deschise de tine, vor ajunge şi mai departe, acolo unde ai vrut să ajungi tu, vor duce pretutindeni gândurile oamenilor! Te aşteptăm, sunt atâţia tineri care te aşteaptă! Tu îi vei învăţa grandoarea călătoriilor, curajul, răbdarea, calmul şi puterea, tu le vei insufla dorul după călătoriile nesfârşite! Vino, Lev, te aşteptăm. Pământul te aşteaptă pentru a-ţi mulţumi şi

pentru a-ţi da în grijă sute şi mii de călătorii viitoare, pe care le vei face prin oamenii pregătiţi de tine! Lev auzi clar această chemare, când corul şi orchestra se contopiră într-o notă înaltă şi finală, de victorie.

*

Un timp n-a vorbit nimeni. Fiecare simţea că muzica pătrunsese tot atât de profund în ceilalţi ca în el însuşi şi toţi erau încă dominaţi de marea eliberare pe care le-o adusese acest dar neaşteptat al Pământului. Târziu, Lev i s-a adresat lui Alex:

– În primul mesaj direct pe care îl vom trimite Pământului, mulţumeşte-le pentru această transmisie şi spune-le...

Îşi căuta cuvintele, dar gândurile îi erau atât de limpezi, încât simţea nevoia să rămână singur cu ele.

– Să ne comunice şi nouă cine este autorul acestei simfonii a Cosmosului, adăugă, într-un târziu, ridicându-se.

Era prima dată în cursul acestei expediţii când se ducea la culcare fără să ofteze.

*

Când au ajuns la distanţa de la care se putea încerca reluarea comunicaţiei directe cu Pământul, au adăugat, la sfârşitul scurtului mesaj prin care îşi anunţau întoarcerea, mulţumirile tuturor astronauţilor pentru neaşteptatul dar transmis pe lungimea de undă cosmică. Răspunzându-le, Pământul declara însă că nu ştia nimic despre „Simfonia Cosmosului” şi se arăta nerăbdător s-o asculte. Oare - îi întreba Pământul pe cei de pe astronavă - muzica nu conţinea şi un mesaj direct, descifrabil?

Astronava gonea către Pământ, strunindu-şi lin viteza care o purtase prin spaţii. Înaintea ei, pe lungimea undelor

siderale, gonea către Pământ „Simfonia Cosmosului”, transmisă de emiţătoarele astronavei. Cine ştie de când, de milenii poate, muzica rătăcise prin infinit, plecată dintr-un punct neştiut al Galaxiei, sau poate dintr-o altă Galaxie, şi-i întâmpinase aici cu chemările şi răspunsurile ei răscolitoare. Undeva, oamenii care trimiseseră această muzică în spaţii aşteptau un răspuns. Cine erau ei? Unde era planeta lor, leagănul acestor armonii, pe care pământenii le simţeau gemene cu gândirea şi armoniile Pământului?

Calculatoarele electronice zumzăiau fără încetare pe astronavă, căutând să smulgă mesajul închis în notele care, prin înseşi sensurile armoniei, dovedeau că numai o minte omenească le înlănţuise, dându-le solia recunoaşterii semenilor, în nemărginirea lumii.

Ascultau în sala cea mare a astronavei aceeaşi „Simfonie a Cosmosului”, înregistrată de Red, când Alex anunţă din cabina piloţilor:

– Pământ!

Vechiul strigăt marinăresc îi smulse din fotolii. Năvăliră cu toţii în sala de lângă cabinele de comandă. Pe ecranul întunecat apăruse o stea albă-roşiatică.

– Pământ! strigară ca nişte copii, strângându-şi mâinile şi sărutându-se.

De fapt, steaua de pe ecran era Soarele. Pentru astronauţi, însă, Soarele înseamnă şi Pământul.

CUPRINS :

Redactor responsabil: HERTA SPUHN
Tehnoredactor: MARIANA PUŞCAŞU
Dat la cules 07.12.1967. Bun de tipar 23.02.1968.
Apărut 1968.
Tiraj 30.140.
C.Z. pentru bibliotecile mici 8 R-96.
Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scânteii'',
Piaţa Scânteii nr. 1, Bucureşti - Republica Socialistă
România

„...Eu sînt pămîntul, colindînd
la capătul marilor genuni,
eu sînt pămîntul, un gînd
luminat de sori și luni.

Aici la cumpăna începutului și
sfîrșitului,
singur de veghe pe-o așchie de stea,
sînt fiul pămîntului și-al infinitului,
măsurînd veșnicia cu inima mea."

MIHU DRAGOMIR

Lei 4